

Міністерство освіти і науки України
Національний університет "Острозька академія"
Навчально-науковий інститут лінгвістики
Кафедра англійської філології

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему:
ЛІНВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ КОМПЛІМЕНТІВ
(НА ПРИКЛАДІ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ)

Виконала студентка II курсу, групи МА-2
спеціальності: 035 Філологія
спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська

Мельник Владислава Ігорівна

Керівник: кандидат психологічних наук,
доцент Ковальчук Інна В'ячеславівна

Рецензент: _____

Роботу розглянуто і допущено до захисту
на засіданні кафедри англійської філології
протокол №__ від “__” _____ 2025 р.
Зав.кафедри _____ Анатолій ХУДОЛІЙ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЛІМЕНТІВ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	6
1.1. Комплімент як об'єкт лінгвістичного дослідження	6
1.2. Функціонально-прагматичні характеристики компліментів	14
1.3. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення мовленнєвих актів	30
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ КОМПЛІМЕНТІВ	49
2.1. Класифікація компліментів у англійській мові.....	49
2.2. Лексико-семантичні засоби вираження компліментів	60
2.3. Синтаксичні конструкції компліментарних висловлювань.....	71
2.4. Гендерні особливості використання компліментів у англійській мові	81
РОЗДІЛ 3. ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА КОМПЛІМЕНТІВ У АНГЛІЙСЬКІЙ ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	92
3.1. Соціокультурні детермінанти вживання компліментів у англійській літературі.....	96
3.2. Національно-культурні особливості компліментарних висловлювань...	101
3.3. Порівняльний аналіз компліментів у творах різних історичних періодів.....	118
ВИСНОВКИ	119
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	124

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дослідження лінгвокультурних особливостей англійських компліментів у художній літературі є актуальним з декількох причин. По-перше, комплімент як мовленнєвий акт є важливим елементом міжособистісної комунікації, що виконує функції встановлення, підтримання та посилення гармонійних відносин між комунікативними партнерами. По-друге, в умовах глобалізації та активізації міжкультурного спілкування зростає важливість розуміння культурно-специфічних аспектів комунікативної поведінки, зокрема особливостей вираження позитивної оцінки в різних лінгвокультурах. По-третє, художня література є цінним джерелом дослідження культурних моделей компліментарної поведінки, оскільки відображає еволюцію соціальних норм, цінностей та комунікативних практик англійського суспільства в різні історичні періоди. По-четверте, незважаючи на наявність значної кількості досліджень компліментів у різних аспектах, їх лінгвокультурні особливості в англійській художній літературі залишаються недостатньо дослідженими у вітчизняній лінгвістиці. Комплексний аналіз структурно-семантичних, прагматичних та соціокультурних характеристик компліментів у літературному дискурсі сприятиме поглибленню розуміння національно-культурної специфіки мовленнєвої поведінки носіїв англійської мови та вдосконаленню міжкультурної комунікативної компетенції.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі лінгвокультурних особливостей англійських компліментів на матеріалі художньої літератури, виявленні їх структурно-семантичних, прагматичних та соціокультурних характеристик у діахронічному та синхронічному аспектах.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- визначити статус компліменту як об'єкта лінгвістичного дослідження та охарактеризувати його функціонально-прагматичні особливості;
- обґрунтувати лінгвокультурологічний підхід до вивчення мовленнєвих актів, зокрема компліментів;

- розробити класифікацію англійських компліментів на основі структурних, семантичних та прагматичних критеріїв;
- дослідити лексико-семантичні засоби вираження компліментів в англійській мові;
- проаналізувати синтаксичні конструкції компліментарних висловлювань;
- виявити гендерні особливості використання компліментів в англійській мові;
- визначити соціокультурні детермінанти вживання компліментів у англійській художній літературі;
- охарактеризувати національно-культурні особливості компліментарних висловлювань;
- здійснити порівняльний аналіз компліментів у творах різних історичних періодів.

Об'єктом дослідження є компліменти як мовленнєві акти позитивної оцінки в англійській художній літературі.

Предметом дослідження виступають лінгвокультурні особливості англійських компліментів, їх структурно-семантичні, прагматичні та соціокультурні характеристики в діахронічному та синхронічному аспектах.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів: теоретичні методи (метод індукції та дедукції; метод аналізу та синтезу; метод класифікації; метод концептуального аналізу) та емпіричні методи (метод суцільної вибірки; метод структурно-семантичного аналізу; метод прагматичного аналізу; метод контекстуального аналізу; метод лінгвокультурологічного аналізу).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено комплексний аналіз лінгвокультурних особливостей англійських компліментів на матеріалі художньої літератури різних історичних періодів; розроблено багаторівневу класифікацію компліментів за структурними, семантичними та прагматичними критеріями; виявлено еволюцію компліментарних форм та функцій у діахронічному аспекті; встановлено взаємозв'язок між культурними

цінностями, соціальними нормами англійського суспільства та характеристиками компліментів; визначено національно-культурну специфіку англійських компліментів у порівнянні з компліментами в інших лінгвокультурах.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю їх використання:

- у теоретичних курсах з прагмалінгвістики, лінгвокультурології, міжкультурної комунікації, соціолінгвістики;
- у спецкурсах з комунікативної лінгвістики, лінгвістичної гендерології, лінгвістичної прагматики;
- у практиці викладання англійської мови для формування соціолінгвістичної та прагматичної компетенції;
- у розробці навчальних посібників з комунікативної поведінки носіїв англійської мови;
- у практиці перекладу для адекватної передачі компліментарних висловлювань з урахуванням культурної специфіки;
- у лексикографічній практиці для укладання словників компліментів та інших етикетних формул.

Апробація результатів дослідження була здійснена на студентській конференції «Лінгвосоціокультурні аспекти комунікації» 20.03.2025 зі статтею «Компліменти в англійській мові: стилістичні та лексичні аспекти в художніх контекстах», де було представлено актуальність, мету, завдання роботи та найяскравіші приклади з літератури.

Друга апробація була здійснена на міжнародній науково-практичній конференції «Лінгвокогнітивні та соціокультурні аспекти комунікації» 10.10.2025 зі статтею «Функціонування метафори в англійських компліментах: дискурсивний аналіз літературних творів», де було представлено значення та функції метафори у літературі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЛІМЕНТІВ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Комплімент як об'єкт лінгвістичного дослідження

Комплімент як мовленнєвий акт належить до етикетних форм спілкування й функціонує в континуумі засобів вираження ввічливості. Науковий інтерес до вивчення компліменту зумовлений його особливим статусом у міжособистісній комунікації. Комплімент характеризується іллокутивною силою, спрямованою на встановлення, підтримання та посилення гармонійних відносин між комунікативними партнерами [45]. Прагматичний потенціал компліменту реалізується через його двоїсту природу: з одного боку, він функціонує як позитивно-оцінний вислів, з іншого – як соціально орієнтований мовленнєвий акт, що має конвенційний характер.

Комплімент у лінгвістичній парадигмі досліджується з різних теоретико-методологічних позицій: прагмалінгвістики, соціолінгвістики, когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології та дискурсології. Полідисциплінарність дослідження компліменту дозволяє розглядати його як багатоаспектний феномен, що характеризується складною структурою та різноманітними функціями. Вивчення компліменту в прагматичному аспекті фокусується на його іллокутивних та перлокутивних характеристиках, умовах успішності та комунікативних стратегіях, що застосовуються мовцем. Комплімент у прагматичному вимірі розглядається як інтенційно обумовлений мовленнєвий акт, орієнтований на досягнення певного психологічного ефекту.

Соціолінгвістичний напрям дослідження компліменту концентрується на соціальних параметрах комунікації, зокрема на статусно-рольових характеристиках комунікантів, гендерних аспектах та ситуативних чинниках. Соціолінгвістичний аналіз компліменту передбачає дослідження взаємозв'язку між соціальними змінними та мовними засобами реалізації компліментарного висловлювання. Соціальна обумовленість компліменту проявляється у

варіюванні його форми та змісту залежно від соціального контексту. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення компліменту акцентує увагу на національно-культурній специфіці компліментарної поведінки, яка відображає ціннісні орієнтації та культурні норми певної лінгвоспільноти.

Теорія мовленнєвих актів, розроблена Дж. Остіном та Дж. Серлем, створює теоретичну базу для розуміння компліменту як іллокутивного акту з перформативним характером. Згідно з цією теорією, комплімент належить до експресивів – мовленнєвих актів, що виражають психологічний стан мовця та його ставлення до адресата чи певної ситуації. Комплімент як експресив характеризується особливою іллокутивною силою, спрямованою на вираження позитивної оцінки адресата та встановлення солідарності між комунікантами. Мовленнєво-актовий аналіз компліменту дозволяє виявити його конститутивні ознаки, зокрема такі компоненти як пропозиційний зміст, іллокутивна сила та перлокутивний ефект.

Комплімент у когнітивно-прагматичній парадигмі розглядається як когнітивно-комунікативна одиниця, що відображає особливості концептуалізації дійсності мовцем. Когнітивно-прагматичний аналіз компліменту передбачає дослідження концептуальних структур, що лежать в основі компліментарних висловлювань, та когнітивних механізмів, що забезпечують їх формування та інтерпретацію. Когнітивний аспект компліменту пов'язаний з категоризацією та оцінкою адресата, що відображається у виборі певних мовних засобів вираження позитивної оцінки. Комплімент, таким чином, функціонує як вербалізований результат когнітивних процесів категоризації, оцінки та прийняття рішень [5].

Дискурсивний підхід до аналізу компліменту фокусується на його функціонуванні в різних типах дискурсу та комунікативних ситуаціях. Дискурсивний аналіз компліменту передбачає розгляд його як елемента дискурсивної практики, що має певні структурні, семантичні та прагматичні характеристики. У рамках дискурсивного підходу комплімент досліджується як комунікативна дія, що реалізується в конкретному контексті та взаємодіє з іншими елементами дискурсу. Дискурсивний аналіз компліменту дозволяє

виявити його роль у структуруванні дискурсу та формуванні комунікативних стратегій.

Структурно-семантичний аналіз компліменту передбачає дослідження його лексико-граматичної організації та семантичного наповнення. Структурно-семантичні характеристики компліменту включають його синтаксичну будову, лексичний склад та семантичну структуру. Комплімент як структурно-семантична одиниця характеризується наявністю позитивно-оцінного компонента, що реалізується через різноманітні мовні засоби. Лексико-семантичні засоби вираження компліменту включають оцінні прикметники, емоційно-експресивну лексику, інтенсифікатори та порівняльні конструкції. Синтаксична структура компліменту варіюється від простих номінативних конструкцій до складних синтаксичних утворень.

Функціональний аспект дослідження компліменту зосереджується на його комунікативних функціях та ролі в міжособистісній взаємодії. Комплімент виконує низку комунікативних функцій, серед яких фатична, регулятивна, емотивна, оцінна та стратегічна. Фатична функція компліменту полягає у встановленні та підтримці контакту між комунікантами, створенні сприятливої атмосфери спілкування. Регулятивна функція компліменту реалізується через його здатність впливати на поведінку адресата, спонукаючи до певних дій чи реакцій. Емотивна функція компліменту проявляється у вираженні емоційного стану мовця та його ставлення до адресата. Оцінна функція компліменту полягає у вербалізації позитивної оцінки адресата, його якостей, дій чи досягнень.

Стратегічна функція компліменту реалізується через його використання як інструменту комунікативного впливу, спрямованого на досягнення певних комунікативних цілей. Комплімент може функціонувати як стратегічний засіб встановлення, підтримання та посилення міжособистісних відносин, а також як інструмент маніпулятивного впливу. Стратегічний потенціал компліменту проявляється в його здатності модифікувати комунікативну ситуацію та впливати на перебіг комунікації. Комплімент як стратегічний засіб комунікації

може використовуватися для реалізації різноманітних комунікативних тактик, зокрема тактик зближення, солідаризації, виправдання та переконання.

Комплімент у лінгвопрагматичному аспекті розглядається у контексті теорії ввічливості, розробленої П. Браун та С. Левінсоном. Згідно з цією теорією, комплімент функціонує як стратегія позитивної ввічливості, спрямована на задоволення потреб адресата в схваленні та визнанні [22]. Комплімент як стратегія позитивної ввічливості сприяє зменшенню дистанції між комунікантами та формуванню спільного комунікативного простору. Лінгвопрагматичний аналіз компліменту дозволяє розглядати його як комунікативну стратегію, що реалізується через специфічні мовні засоби та комунікативні тактики.

Комплімент у лінгвокогнітивному аспекті досліджується як вербалізований фрагмент концептуальної картини світу, що відображає ціннісні орієнтації та культурні норми певної лінгвоспільноти. Лінгвокогнітивний аналіз компліменту передбачає виявлення концептуальних структур, що лежать в основі компліментарних висловлювань, та дослідження їх вербальної репрезентації. Комплімент у лінгвокогнітивному вимірі функціонує як засіб об'єктивації концептуальної сфери "позитивна оцінка", що структурується за допомогою фреймів, сценаріїв та інших когнітивних моделей. Когнітивно-семантичний аналіз компліменту дозволяє виявити концептуальні метафори та метонімії, що використовуються для вербалізації позитивної оцінки адресата.

Взаємозв'язок компліменту з категорією оцінки є фундаментальним для розуміння його сутності. Комплімент як оцінне висловлювання характеризується наявністю аксіологічного компонента, що відображає ціннісне ставлення мовця до адресата. Оцінний компонент компліменту може бути експліцитним чи імпліцитним, прямим чи непрямим, загальним чи частковим. Аксіологічний аналіз компліменту передбачає дослідження ціннісних параметрів, що лежать в основі оцінки, та мовних засобів їх вираження. Комплімент як аксіологічно маркований мовленнєвий акт відображає систему цінностей, притаманну певній лінгвокультурі, та функціонує як засіб її вербалізації.

Комплімент у лінгвостилістичному аспекті розглядається як стилістично маркований мовленнєвий акт, що характеризується використанням специфічних стилістичних засобів та прийомів. Лінгвостилістичний аналіз компліменту передбачає дослідження стилістичних фігур та тропів, що використовуються для посилення його експресивності та емоційного впливу. Стилiстичні засоби вираження компліменту включають метафору, порівняння, гіперболу, літоту, епітети та інші стилістичні фігури. Стилiстичне оформлення компліменту відображає індивідуальний стиль мовця та його комунікативну компетенцію. Комплімент як стилістичний феномен характеризується високим ступенем образності та експресивності, що сприяє досягненню певного перлокутивного ефекту.

Міждисциплінарний характер дослідження компліменту проявляється у використанні методів та підходів різних наукових дисциплін: лінгвістики, психології, соціології, культурології. Інтеграція лінгвістичних та психологічних підходів дозволяє розглядати комплімент як психолінгвістичний феномен, що відображає особливості мовної свідомості та психології мовця [39]. Соціолінгвістичний та культурологічний аналіз компліменту сприяє розумінню його соціокультурної природи та ролі в міжкультурній комунікації. Комплексний підхід до вивчення компліменту дозволяє отримати цілісне уявлення про його функціонування в мові та мовленні, а також про його роль у формуванні та регулюванні міжособистісних відносин.

Контрастивне дослідження компліменту в різних мовах та культурах дозволяє виявити його універсальні та етноспецифічні характеристики. Універсальність компліменту проявляється в його функціонуванні як засобу встановлення та підтримання соціальних контактів у різних лінгвокультурах. Етноспецифіка компліменту виявляється у варіюванні його форми, змісту та функцій залежно від культурних норм та ціннісних орієнтацій певної лінгвоспільноти. Контрастивний аналіз компліменту в різних мовах дозволяє виявити особливості його вербалізації та функціонування, що відображають національно-культурну специфіку комунікативної поведінки. Контрастивне

дослідження компліменту сприяє розвитку теорії міжкультурної комунікації та формуванню міжкультурної компетенції.

Діахронічний аспект дослідження компліменту фокусується на еволюції його форми та функцій у процесі історичного розвитку мови та суспільства. Діахронічний аналіз компліменту передбачає вивчення змін у його структурі, семантиці та прагматиці в різні історичні періоди. Трансформація компліменту як мовленнєвого акту відображає соціокультурні зміни та розвиток комунікативних практик. Історична еволюція компліменту характеризується модифікацією його формальних ознак, розширенням функціонального потенціалу та зміною соціопрагматичних параметрів його вживання. Діахронічне дослідження компліменту дозволяє простежити динаміку мовних та комунікативних процесів у суспільстві.

Інтонаційно-просодичні характеристики компліменту становлять окремий аспект його лінгвістичного аналізу. Інтонація компліменту визначає його експресивність, емоційність та перлокутивний ефект. Акустичний аналіз комплімента дозволяє виявити специфічні просодичні параметри, що відрізняють його від інших типів мовленнєвих актів. Інтонаційний контур компліменту характеризується певними частотними, темпоральними та динамічними характеристиками, які корелюють з його комунікативною інтенцією та емоційним забарвленням. Просодичне оформлення компліменту може варіюватися залежно від соціокультурного контексту, індивідуальних особливостей мовця та комунікативної ситуації.

Комплімент у дискурсі соціальних медіа набуває нових форм та функцій, що пов'язано з особливостями комп'ютерно-опосередкованої комунікації. Аналіз функціонування компліменту в онлайн-комунікації фокусується на його вербальних та невербальних (графічних, аудіовізуальних) репрезентаціях. У соціальних мережах комплімент часто виражається за допомогою специфічних мовних засобів: емотиконів, хештегів, скорочень, а також через мультимодальні повідомлення, що поєднують текст, зображення та відео. Трансформація

компліменту в цифровому середовищі відображає процеси демократизації та інформалізації спілкування, а також розвиток нових комунікативних практик.

Лексикографічний аспект дослідження компліменту передбачає аналіз його словникових репрезентацій та розробку спеціалізованих словників компліментарних висловлювань. Лексикографічний опис компліменту включає визначення його семантичних, граматичних та прагматичних характеристик, а також ілюстрацію його вживання в різних комунікативних контекстах. Лексикографічна параметризація компліменту дозволяє систематизувати його типи та форми, створюючи базу для подальших лінгвістичних досліджень. Словники компліментів можуть використовуватися для навчання іноземних мов та формування комунікативної компетенції.

Експериментальні методи дослідження компліменту включають психолінгвістичні експерименти, спрямовані на виявлення когнітивних механізмів продукування та інтерпретації компліментарних висловлювань. Експериментальний аналіз компліменту дозволяє дослідити його перцептивні характеристики та психологічний вплив на адресата. Методи експериментальної прагматики, зокрема дискурсивний тест на завершення та рольова гра, використовуються для вивчення компліменту в умовах, наближених до природної комунікації. Нейролінгвістичні методи дослідження компліменту фокусуються на мозковій активності, пов'язаній з продукуванням та сприйняттям компліментарних висловлювань.

Перекладацький аспект дослідження компліменту зосереджується на проблемах міжмовної та міжкультурної передачі його змісту та прагматичного потенціалу [2]. Перекладознавчий аналіз компліменту передбачає вивчення трансформацій, що відбуваються у процесі перекладу компліментарних висловлювань з однієї мови на іншу. Труднощі перекладу компліменту пов'язані з його культурною специфікою, емоційністю та імпліцитністю. Адекватний переклад компліменту вимагає від перекладача не лише лінгвістичної, а й культурної компетенції. У процесі перекладу компліменту застосовуються

різноманітні перекладацькі стратегії та прийоми, спрямовані на збереження його прагматичного ефекту.

Методологічний інструментарій дослідження компліменту включає низку загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів. Загальнонаукові методи, такі як аналіз, синтез, індукція, дедукція, використовуються для теоретичного осмислення компліменту як мовленнєвого феномену. Спеціальні лінгвістичні методи, зокрема метод структурно-семантичного аналізу, методи прагмалінгвістики, когнітивної лінгвістики, соціолінгвістики, застосовуються для вивчення конкретних аспектів функціонування компліменту в мові та мовленні. Емпіричні методи, такі як спостереження, анкетування, інтерв'ювання, експеримент, використовуються для збору фактичного матеріалу та верифікації теоретичних положень.

Комплімент у психолінгвістичному вимірі досліджується як мовленнєвий акт, що відображає психологічні особливості мовця та має певний психологічний вплив на адресата. Психолінгвістичний аналіз компліменту фокусується на когнітивних процесах, що забезпечують його продукування та сприйняття, а також на емоційних реакціях, які він викликає. Комплімент як психолінгвістичний феномен функціонує як засіб впливу на емоційний стан та самооцінку адресата [15]. Психолінгвістичне дослідження компліменту дозволяє виявити взаємозв'язок між мовленнєвою поведінкою та психологічними характеристиками комунікантів.

Комплімент у нейролінгвістичній парадигмі розглядається у контексті мозкової активності, пов'язаної з вербалізацією позитивної оцінки та її сприйняттям. Нейролінгвістичний аналіз компліменту передбачає дослідження нейронних мереж, що активізуються у процесі продукування та інтерпретації компліментарних висловлювань. Методи нейровізуалізації, такі як функціональна магнітно-резонансна томографія та електроенцефалографія, використовуються для вивчення мозкових механізмів, що забезпечують функціонування компліменту як мовленнєвого акту. Нейролінгвістичне

дослідження компліменту сприяє розумінню нейробіологічних основ мовленнєвої діяльності та соціальної взаємодії.

1.2. Функціонально-прагматичні характеристики компліментів

Функціонально-прагматичні характеристики компліментів визначаються комплексом лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів, що забезпечують ефективність цього мовленнєвого акту в комунікативному процесі. Комплімент як прагматичний феномен реалізується через взаємодію іллокутивних сил, перлокутивних ефектів, контекстуальних умов та соціопрагматичних конвенцій. Прагматичний потенціал компліменту проявляється у його здатності впливати на емоційний стан адресата, модифікувати комунікативну ситуацію та регулювати міжособистісні відносини. Функціональний аспект компліменту відображає його комунікативну спрямованість та роль у структуруванні дискурсу. Інтеграція функціонального та прагматичного підходів до аналізу компліменту дозволяє розглядати його як багатоаспектний комунікативний феномен, що характеризується специфічними механізмами вербалізації та функціонування.

Іллокутивна сила компліменту визначається комунікативною інтенцією мовця, спрямованою на вираження позитивної оцінки адресата та встановлення солідарності. Прагматична структура компліменту включає пропозиційний зміст, що відображає позитивну оцінку певних якостей, дій чи досягнень адресата, та іллокутивну силу, що реалізує цю оцінку як комунікативний акт. Успішність компліменту як іллокутивного акту залежить від дотримання умов щирості, доречності та відповідності соціальним конвенціям [35]. Іллокутивні типи компліментів варіюються від експресивів, що виражають емоційний стан мовця, до директивів та комісивів, що спонукають адресата до певних дій чи реакцій. Ідентифікація іллокутивного типу компліменту потребує аналізу контекстуальних показників, включаючи вербальні та невербальні маркери, а також соціальні та психологічні параметри комунікативної ситуації.

Перлокутивний ефект компліменту проявляється у реакції адресата, що може варіюватися від прийняття та подяки до відхилення чи ігнорування. Перлокутивна мета компліменту полягає у створенні позитивного емоційного стану адресата, підвищенні його самооцінки та формуванні доброзичливих міжособистісних відносин. Ефективність перлокутивного впливу компліменту залежить від прагматичної компетенції мовця, зокрема від його здатності обирати доречні об'єкти оцінки та адекватні мовні засоби вираження позитивної оцінки. Перлокутивні невдачі компліменту можуть бути спричинені недотриманням соціопрагматичних конвенцій, неврахуванням контекстуальних факторів або комунікативними бар'єрами. Аналіз перлокутивних ефектів компліменту передбачає дослідження вербальних та невербальних реакцій адресата, а також подальших комунікативних кроків, що відображають вплив компліментарного висловлювання на динаміку спілкування.

Функціональна типологія компліментів базується на комунікативних цілях, що реалізуються через цей мовленнєвий акт [41]. За функціональним критерієм компліменти поділяються на інформативні, експресивні, фатичні, регулятивні та маніпулятивні. Інформативні компліменти спрямовані на повідомлення адресату про позитивну оцінку його якостей, дій чи досягнень. Експресивні компліменти функціонують як засіб вираження емоційного стану мовця та його ставлення до адресата. Фатичні компліменти використовуються для встановлення та підтримання контакту між комунікантами, створення сприятливої атмосфери спілкування. Регулятивні компліменти виконують функцію модифікації поведінки адресата, спонукаючи його до певних дій чи реакцій. Маніпулятивні компліменти функціонують як інструмент прихованого впливу на адресата, спрямованого на досягнення певних комунікативних цілей.

Прагматична функція компліменту як стратегії позитивної ввічливості реалізується через мінімізацію комунікативної дистанції між співрозмовниками та встановлення спільного комунікативного простору. Комплімент у контексті теорії ввічливості П. Браун та С. Левінсона функціонує як засіб збереження "позитивного обличчя" адресата, задовольняючи його потребу в схваленні та

визнанні. Прагматичний потенціал компліменту як стратегії ввічливості проявляється у його здатності пом'якшувати потенційно загрозливі для "обличчя" мовленнєві акти, такі як прохання, накази, критика. Комплімент у такому контексті виконує функцію модифікатора іллокутивної сили висловлювання, зменшуючи категоричність та директивність мовленнєвого акту. Стратегічне використання компліменту в рамках позитивної ввічливості сприяє формуванню кооперативної моделі спілкування та запобіганню комунікативних конфліктів.

Прагматична варіативність компліментів проявляється у різноманітності об'єктів оцінки, способів вираження позитивної оцінки та функціональних контекстів використання. Об'єктами компліментарної оцінки можуть бути зовнішність, особистісні якості, професійні досягнення, майно адресата, а також результати його діяльності. Вибір об'єкта компліментарної оцінки залежить від соціокультурних чинників, гендерних стереотипів та комунікативної ситуації. Способи вираження позитивної оцінки варіюються від прямих експліцитних форм до непрямих імпліцитних висловлювань. Функціональні контексти використання компліментів включають етикетні ситуації, професійне спілкування, міжособистісну комунікацію, публічний дискурс. Прагматична варіативність компліментів відображає їх адаптивність до різних комунікативних умов та потреб.

Конвенційність компліменту як мовленнєвого акту проявляється у дотриманні певних соціопрагматичних норм та використанні стандартизованих мовленнєвих формул. Конвенційні компліменти характеризуються передбачуваністю формальної структури, обмеженістю лексичного наповнення та стереотипністю об'єктів оцінки. Функціональне призначення конвенційних компліментів полягає у реалізації етикетних норм спілкування та підтриманні соціальної гармонії. Конвенційні компліменти часто вживаються в ритуалізованих комунікативних ситуаціях, таких як вітання, знайомство, прощання [28]. Прагматична цінність конвенційних компліментів визначається не їхньою інформативністю чи оригінальністю, а відповідністю комунікативним

очікуванню та соціальним конвенціям. Використання конвенційних компліментів демонструє комунікативну компетенцію мовця та його здатність дотримуватися етикетних норм спілкування.

Неконвенційні компліменти, на відміну від конвенційних, характеризуються оригінальністю формулювання, індивідуалізованістю оцінки та нестандартністю об'єктів оцінки. Функціональне призначення неконвенційних компліментів полягає у вираженні індивідуального ставлення мовця до адресата та створенні особливого емоційного ефекту. Неконвенційні компліменти часто використовуються у ситуаціях неформального спілкування, творчого дискурсу, романтичної комунікації. Прагматична цінність неконвенційних компліментів визначається їхньою експресивністю, оригінальністю та здатністю викликати емоційну реакцію адресата. Використання неконвенційних компліментів демонструє креативність мовця та його прагнення до індивідуалізації комунікативного стилю. Ефективність неконвенційних компліментів залежить від комунікативної компетенції мовця та здатності адресата декодувати індивідуалізовану оцінку.

Імпліцитні компліменти реалізуються через непрямі мовленнєві акти, що потребують додаткової інтерпретації з боку адресата. Прагматичний механізм імпліцитного компліменту базується на конверсаційних імплікатурах, пресупозиціях та інших формах прихованого смислу. Функціональне призначення імпліцитних компліментів полягає у створенні ефекту недомовленості, що спонукає адресата до активної інтерпретації повідомлення. Імпліцитні компліменти часто використовуються в ситуаціях, коли пряме вираження позитивної оцінки може бути недоречним чи небажаним. Прагматична цінність імпліцитних компліментів визначається їхньою здатністю створювати інтелектуальну інтригу та викликати когнітивний пошук з боку адресата. Декодування імпліцитних компліментів вимагає від адресата певного рівня когнітивної та комунікативної компетенції, що створює ефект інтелектуальної співтворчості.

Експліцитні компліменти характеризуються прямим вираженням позитивної оцінки через використання оцінної лексики та відповідних синтаксичних конструкцій. Прагматична структура експліцитного компліменту включає чітко виражений оцінний компонент, що не потребує додаткової інтерпретації. Функціональне призначення експліцитних компліментів полягає у безпосередньому повідомленні адресату про позитивну оцінку його якостей, дій чи досягнень. Експліцитні компліменти часто використовуються в ситуаціях офіційного спілкування, публічного дискурсу, етикетних комунікативних ситуаціях. Прагматична цінність експліцитних компліментів визначається їхньою ясністю, недвозначністю та здатністю створювати безпосередній емоційний ефект. Використання експліцитних компліментів демонструє відкритість комунікативної позиції мовця та його готовність до прямого вираження позитивної оцінки.

Синтаксичні моделі компліментів відображають їх прагматичну спрямованість та функціональне призначення. Аналіз синтаксичної структури компліментів дозволяє виявити типові синтаксичні конструкції, що використовуються для вираження позитивної оцінки в різних комунікативних ситуаціях. Декларативні речення з підметом у другій особі та присудком, вираженим оцінним прикметником, є найпоширенішою синтаксичною моделлю експліцитного компліменту [17]. Окличні речення з експресивною інтонацією та емоційно-оцінною лексикою використовуються для вираження захоплення та емоційного впливу на адресата. Питальні речення з імпліцитною позитивною оцінкою функціонують як непрямі компліменти, що потребують інференційного виведення оцінного смислу. Імперативні конструкції з дієсловами позитивної семантики використовуються для вираження спонукання, поєднаного з позитивною оцінкою. Еліптичні та номінативні конструкції з оцінною лексикою функціонують як експресивні засоби вираження компліментарної оцінки в неформальному спілкуванні [50].

Лексико-семантичні засоби вираження компліменту включають оцінні прикметники, емоційно-експресивну лексику, інтенсифікатори та порівняльні

конструкції. Оцінні прикметники з позитивною семантикою використовуються для безпосереднього вираження позитивної оцінки якостей, зовнішності, дій адресата. Емоційно-експресивна лексика, включаючи метафори, гіперболи, епітети, функціонує як засіб посилення емоційного впливу компліменту. Інтенсифікатори, такі як прислівники міри та ступеня, підсилюють оцінний компонент компліменту, підвищуючи його експресивність. Порівняльні конструкції використовуються для вираження компаративної оцінки, що підкреслює винятковість об'єкта оцінки. Вибір лексико-семантичних засобів вираження компліменту залежить від комунікативної інтенції мовця, соціального контексту, характеру міжособистісних відносин та індивідуального стилю спілкування.

Функціонально-семантичне поле компліменту структурується навколо ядра, представленого прототипними компліментарними висловлюваннями, та периферії, що включає непрямі та імпліцитні форми вираження позитивної оцінки. Ядерні компоненти функціонально-семантичного поля компліменту характеризуються експліцитністю оцінки, прозорістю іллокутивної сили та конвенційністю мовних засобів. Периферійні компоненти відрізняються імпліцитністю оцінки, непрямим характером іллокутивної сили та неконвенційністю мовних засобів. Функціонально-семантичне поле компліменту перетинається з іншими функціонально-семантичними полями, зокрема з полями оцінки, емоційності, експресивності, ввічливості. Взаємодія компліменту з іншими функціонально-семантичними полями зумовлює його прагматичну поліфункціональність та комунікативну гнучкість.

Ілокутивне різноманіття компліментів проявляється у співвіднесеності даного мовленнєвого акту з різними типами іллокуцій, зокрема з експресивами, асертивами, директивами та комісивами. Комплімент-експресив виражає емоційний стан мовця, його захоплення, схвалення, симпатію. Комплімент-асертив стверджує позитивні якості адресата як об'єктивний факт. Комплімент-директив спонукає адресата до певних дій чи реакцій, поєднуючи позитивну оцінку зі спонуканням. Комплімент-комісив містить елемент обіцянки чи

зобов'язання з боку мовця, що поєднується з позитивною оцінкою. Іллокутивний тип компліменту визначає його прагматичну спрямованість, перлокутивний ефект та комунікативну функцію. Ідентифікація іллокутивного типу компліменту здійснюється на основі аналізу пропозиційного змісту, іллокутивних показників та контекстуальних факторів.

Прагматичні модифікатори компліменту включають лексичні, граматичні та просодичні засоби, що впливають на іллокутивну силу та перлокутивний ефект даного мовленнєвого акту. Лексичні модифікатори, такі як інтенсифікатори та мітигатори, посилюють або послаблюють оцінний компонент компліменту. Граматичні модифікатори, зокрема модальні дієслова, умовний спосіб, питальні конструкції, впливають на категоричність та директивність компліменту. Просодичні модифікатори, включаючи інтонацію, темп, гучність, паузацію, визначають емоційне забарвлення та експресивність компліменту. Прагматичні модифікатори компліменту функціонують як засоби регулювання комунікативної дистанції, модифікації іллокутивної сили та досягнення оптимального перлокутивного ефекту [10]. Вибір прагматичних модифікаторів компліменту залежить від комунікативної інтенції мовця, соціального контексту та характеру міжособистісних відносин.

Комплімент у контексті теорії мовленнєвих актів характеризується специфічними умовами успішності, що забезпечують його ефективне функціонування в комунікативному процесі. Умови пропозиційного змісту передбачають наявність позитивно-оцінного судження щодо адресата чи пов'язаних з ним об'єктів. Підготовчі умови включають наявність підстав для позитивної оцінки та здатність мовця оцінити відповідні якості адресата. Умови щирості вимагають, щоб мовець дійсно позитивно оцінював вказані якості адресата. Суттєві умови полягають у тому, що висловлювання вважається спробою переконати адресата в позитивній оцінці його якостей. Дотримання умов успішності компліменту забезпечує його прагматичну адекватність та комунікативну ефективність. Порушення умов успішності призводить до комунікативних невдач та перлокутивних збоїв.

Прагматична валентність компліменту проявляється у його здатності поєднуватися з іншими мовленнєвими актами, утворюючи комплексні комунікативні блоки. Комплімент може поєднуватися з привітанням, подякою, вибаченням, проханням, запрошенням, порадою, обіцянкою, що розширює його функціональний потенціал та комунікативні можливості. Прагматична сумісність компліменту з іншими мовленнєвими актами зумовлена його позитивно-оцінним характером та здатністю створювати сприятливу атмосферу спілкування. Комплімент у складі комплексних мовленнєвих актів виконує функцію прагматичного модифікатора, що пом'якшує потенційно загрозливі для "обличчя" адресата мовленнєві акти. Аналіз прагматичної валентності компліменту дозволяє виявити типові комбінації мовленнєвих актів, що використовуються в різних комунікативних ситуаціях.

Компліменти в контексті непрямих мовленнєвих актів функціонують як засоби імпліцитного вираження інших іллокутивних цілей, таких як прохання, порада, запрошення, критика. Механізм непрямого мовленнєвого акту компліменту базується на прагматичній інференції, що дозволяє адресату виводити імпліцитні смисли на основі експліцитно вираженого змісту та контекстуальних факторів. Прагматичні функції непрямих компліментів включають пом'якшення потенційно загрозливих для "обличчя" адресата мовленнєвих актів, ухилення від прямого висловлення комунікативної інтенції, створення ефекту недомовленості. Непрямі компліменти часто використовуються в ситуаціях, де прямі форми вираження комунікативної інтенції можуть бути недоречними чи неефективними. Ідентифікація та інтерпретація непрямих компліментів вимагає від адресата високого рівня прагматичної компетенції та здатності розпізнавати імпліцитні смисли.

Гендерний аспект функціонування компліментів проявляється у відмінностях використання та інтерпретації цього мовленнєвого акту чоловіками та жінками [30]. Гендерна специфіка компліментів включає різницю в тематиці, частотності, формальних характеристиках та прагматичних функціях. Компліменти, адресовані жінкам, часто фокусуються на зовнішності, одязі,

особистісних якостях, тоді як компліменти, адресовані чоловікам, частіше стосуються професійних досягнень, здібностей, майна. Жінки зазвичай використовують компліменти як засіб солідаризації та встановлення сприятливої атмосфери спілкування, тоді як чоловіки частіше вживають компліменти в контексті стратегії ввічливості чи як інструмент соціального впливу. Прагматична інтерпретація компліментів також варіюється залежно від гендеру: жінки частіше інтерпретують компліменти як засіб встановлення солідарності, тоді як чоловіки можуть сприймати їх як акт підпорядкування чи загрозу статусу.

Соціопрагматичні параметри компліменту включають статусно-рольові характеристики комунікантів, ступінь формальності ситуації, соціальну дистанцію між мовцем і адресатом. Статусні відносини комунікантів впливають на форму, зміст та частотність компліментів: у ситуації статусної нерівності компліменти частіше спрямовуються від нижчого за статусом до вищого, ніж навпаки. Формальність ситуації визначає вибір мовних засобів вираження компліменту: у формальних ситуаціях переважають конвенційні, стилістично нейтральні компліменти, тоді як неформальне спілкування допускає використання експресивних, індивідуалізованих форм. Соціальна дистанція між комунікантами впливає на тематику та інтенсивність компліментів: близькі стосунки дозволяють більшу відвертість та емоційність, тоді як дистантні відносини вимагають стриманості та дотримання етикетних норм. Врахування соціопрагматичних параметрів є необхідною умовою успішної реалізації компліменту як мовленнєвого акту.

Комплімент як компонент комунікативних стратегій функціонує як інструмент реалізації різних комунікативних цілей, таких як встановлення контакту, вплив на адресата, регулювання міжособистісних відносин. У контексті стратегії зближення комплімент використовується для мінімізації комунікативної дистанції та встановлення солідарності між співрозмовниками. У рамках стратегії переконання комплімент функціонує як засіб створення сприятливої атмосфери для подальшого впливу на адресата. У контексті стратегії самопрезентації комплімент використовується для формування позитивного

образу мовця в очах адресата. У рамках стратегії маніпуляції комплімент функціонує як інструмент прихованого впливу на емоційний стан та поведінку адресата. Стратегічне використання компліментів вимагає від мовця прагматичної компетенції та здатності адаптувати мовленнєву поведінку до комунікативної ситуації.

Мовленнєвий акт компліменту в контексті принципу кооперації Г. П. Грайса та максимум спілкування характеризується специфічним співвідношенням з конверсаційними максимами кількості, якості, відношення та способу. Комплімент може порушувати максимум кількості через надмірну деталізацію або, навпаки, недостатню інформативність. Порушення максими якості в компліменті проявляється у перебільшенні, гіперболізації позитивних якостей адресата. Максима відношення може порушуватися у випадках, коли комплімент не відповідає тематиці розмови або є недоречним у конкретній ситуації [13]. Порушення максими способу в компліменті проявляється у використанні двозначних, непрозорих, стилістично ускладнених висловлювань. Усвідомлене порушення максимум спілкування у компліменті часто призводить до формування конверсаційних імплікатур, що збагачують прагматичний потенціал цього мовленнєвого акту. Дотримання або порушення максимум спілкування у компліменті визначається комунікативною інтенцією мовця та характером міжособистісних відносин.

Комплімент у контексті принципу ввічливості Дж. Ліча функціонує як мовленнєвий акт, що максимізує користь і схвалення для адресата та мінімізує шкоду і несхвалення. Комплімент реалізує максимум такту через визнання цінності адресата та його потреби в позитивній оцінці. Максима великодушності проявляється у готовності мовця визнати переваги адресата, навіть якщо це може зменшити власний статус мовця. Максима схвалення безпосередньо реалізується через висловлення позитивної оцінки адресата. Максима скромності може проявлятися у компліментах, що містять елемент самоприпинення мовця порівняно з адресатом. Максима згоди реалізується через встановлення солідарності та спільного комунікативного простору. Максима симпатії

проявляється у вираженні доброзичливого ставлення до адресата. Дотримання принципу ввічливості у компліменті забезпечує його соціопрагматичну адекватність та комунікативну ефективність.

Теорія релевантності Д. Спербера та Д. Вілсон пропонує когнітивно-прагматичний підхід до аналізу компліменту як комунікативного феномену. Згідно з цією теорією, комплімент як остенсивно-інференційна комунікація передбачає інформативний та комунікативний наміри мовця. Інформативний намір полягає у повідомленні адресату позитивної оцінки, а комунікативний – у привертанні уваги адресата до цієї оцінки [7]. Релевантність компліменту визначається балансом між когнітивними зусиллями на його обробку та контекстуальними ефектами, які він породжує. Експліцитні компліменти вимагають менших когнітивних зусиль для обробки, але можуть створювати менші контекстуальні ефекти [6]. Імпліцитні компліменти потребують більших когнітивних зусиль, але потенційно створюють багатші контекстуальні ефекти. Комплімент у світлі теорії релевантності розглядається як стимул, що модифікує когнітивне середовище адресата, збагачуючи його новими припущеннями та посилюючи існуючі.

Комплімент у контексті теорії ввічливості та концепції "обличчя" функціонує як засіб захисту та підтримки позитивного образу комунікантів. Згідно з теорією П. Браун та С. Левінсона, комплімент належить до стратегій позитивної ввічливості, спрямованих на задоволення потреби адресата в схваленні та визнанні. Компліменти як акти позитивної ввічливості сприяють солідаризації комунікантів та мінімізації загрози для "позитивного обличчя" адресата. Прагматичний потенціал компліменту проявляється у його здатності компенсувати потенційно загрозливі для "обличчя" мовленнєві акти, такі як критика, відмова, наказ. У деяких контекстах комплімент може сприйматися як загроза для "негативного обличчя" адресата, оскільки створює зобов'язання висловити вдячність або відповісти взаємним компліментом. Культурні відмінності у розумінні концепції "обличчя" зумовлюють різні стратегії використання та реагування на компліменти в різних лінгвокультурах.

Функція компліменту як регулятора соціальних відносин реалізується через його здатність впливати на статусно-рольову взаємодію та міжособистісні стосунки комунікантів. Компліменти використовуються для встановлення, підтримання та модифікації соціальних контактів, формування групової ідентичності та регулювання соціальної дистанції. Соціально-регулятивна функція компліменту проявляється у різних комунікативних контекстах: у професійному середовищі компліменти функціонують як засіб мотивації та підтримки командного духу; у побутовому спілкуванні вони сприяють формуванню та зміцненню міжособистісних зв'язків; у публічному дискурсі компліменти використовуються для створення позитивного іміджу та завоювання симпатій аудиторії. Соціальна функція компліменту полягає також у демонстрації соціальної компетенції мовця та його здатності дотримуватися норм увічливості.

Фатична функція компліменту полягає у встановленні та підтриманні контакту між комунікантами без суттєвої передачі інформації. Компліменти як фатичні висловлювання використовуються для ініціації розмови, заповнення комунікативних пауз, підтримання неперервності спілкування та завершення комунікативного акту. Фатичні компліменти характеризуються конвенційністю форми, шаблонністю змісту та ритуалізованістю вживання. Функціональне призначення фатичних компліментів полягає у створенні сприятливої атмосфери спілкування та формуванні комунікативного простору взаєморозуміння. Фатичні компліменти часто використовуються в етикетних ситуаціях, світській бесіді, ритуалізованих формах спілкування. Ефективність фатичних компліментів визначається не їхньою інформативністю, а відповідністю соціальним очікуванням та комунікативним конвенціям.

Прагматика контекстуальної інтерпретації компліменту базується на врахуванні ситуативних, соціальних, культурних та психологічних факторів, що впливають на продукування та сприйняття цього мовленнєвого акту. Контекстуальна інтерпретація компліменту передбачає аналіз широкого спектру чинників: характеру комунікативної ситуації, соціальних ролей та статусу

комунікантів, їхніх міжособистісних відносин, комунікативних намірів, психологічного стану, культурних норм та цінностей [42]. Прагматична адекватність інтерпретації компліменту залежить від здатності адресата декодувати експліцитні та імпліцитні смисли висловлювання, розпізнавати комунікативні наміри мовця та співвідносити їх з контекстуальними факторами. Культурно зумовлені відмінності в інтерпретації компліментів можуть призводити до міжкультурних непорозумінь та комунікативних невдач.

Реакції на компліменти становлять окремий прагматичний феномен, що характеризується варіативністю форм та функцій. Типологія реакцій на компліменти включає прийняття, відхилення, перенаправлення, применшення, інтерпретацію, запит інформації, ігнорування. Прийняття компліменту реалізується через висловлення вдячності, згоди з оцінкою, позитивного емоційного відгуку. Відхилення компліменту проявляється у вираженні незгоди з оцінкою, применшенні власних заслуг, іронічній реакції. Перенаправлення компліменту полягає у переадресації позитивної оцінки іншій особі або об'єкту. Применшення цінності компліменту реалізується через зниження значущості оцінюваної якості або досягнення. Інтерпретація компліменту передбачає пояснення або коментування змісту позитивної оцінки. Запит інформації проявляється у спонуканні мовця до уточнення або пояснення компліменту. Ігнорування компліменту полягає у відсутності вербальної реакції або зміні теми розмови. Вибір типу реакції на комплімент визначається соціокультурними чинниками, індивідуальними психологічними особливостями адресата та характером комунікативної ситуації.

Прагматичні фактори, що впливають на вибір стратегії реагування на комплімент, включають принцип скромності, прагнення до збереження "обличчя", соціокультурні конвенції та індивідуальні комунікативні преференції. Принцип скромності зумовлює тенденцію до применшення власних заслуг та відхилення компліменту, особливо в культурах, де цінується стриманість у самопрезентації. Прагнення до збереження "обличчя" проявляється у виборі таких реакцій на комплімент, які дозволяють уникнути

загрози для позитивного образу як мовця, так і адресата [19]. Соціокультурні конвенції визначають прийнятні та очікувані форми реагування на комплімент у конкретній лінгвокультурі. Індивідуальні комунікативні преференції відображають особистісні характеристики адресата, його комунікативний досвід та психологічні особливості. Врахування прагматичних факторів реагування на комплімент є необхідною умовою успішної міжкультурної комунікації та ефективної міжособистісної взаємодії.

Міжкультурні відмінності у функціонуванні компліментів проявляються у різних аспектах цього мовленнєвого акту: тематиці, частотності, формальних характеристиках, прагматичних функціях та стратегіях реагування. Тематика компліментів варіюється залежно від культурних цінностей та пріоритетів: у західних культурах поширені компліменти щодо зовнішності, досягнень, майна, тоді як у східних культурах більш типовими є компліменти щодо родини, моральних якостей, соціальної гармонії. Частотність компліментів також культурно зумовлена: у деяких культурах (наприклад, американській) компліменти є звичною формою повсякденного спілкування, тоді як в інших (наприклад, японській) вони використовуються більш стримано та в специфічних контекстах. Формальні характеристики компліментів відображають структурні особливості відповідних мов та культурні преференції щодо експресивності та прямоти висловлювань. Прагматичні функції компліментів варіюються від солідаризації та фатики до статусної регуляції та маніпулятивного впливу, що відображає культурно зумовлені моделі комунікативної взаємодії. Стратегії реагування на компліменти також демонструють культурну специфіку: у західних культурах більш прийнятним є прийняття компліменту та висловлення вдячності, тоді як у східних культурах поширеними є стратегії відхилення та применшення.

Комплімент як елемент маніпулятивних стратегій функціонує як інструмент прихованого впливу на емоційний стан, самооцінку та поведінку адресата. Маніпулятивний потенціал компліменту реалізується через створення емоційного фону, сприятливого для подальшого впливу, формування почуття

зобов'язаності у адресата, підвищення його сугестивності та зниження критичності [27]. Маніпулятивні компліменти часто характеризуються надмірністю, невідповідністю реальним якостям адресата, штучністю та нещирістю. Функціональне призначення маніпулятивних компліментів полягає у досягненні прихованих комунікативних цілей мовця, таких як отримання вигоди, зміна поведінки адресата, формування залежних відносин. Маніпулятивні компліменти використовуються в різних сферах соціальної взаємодії: у рекламі, політичному дискурсі, продажах, особистих відносинах. Розпізнавання маніпулятивних компліментів вимагає від адресата високого рівня комунікативної компетенції та критичного мислення.

Прагматичні невдачі у реалізації компліменту можуть бути спричинені різними факторами: неадекватним вибором об'єкта оцінки, невідповідністю мовних засобів комунікативній ситуації, порушенням соціопрагматичних конвенцій, культурними відмінностями, комунікативними бар'єрами. Прагматичні невдачі компліменту проявляються у неадекватній реакції адресата, комунікативному дискомфорті, порушенні соціальної гармонії, відчутті образи чи роздратування. Типологія прагматичних невдач компліменту включає: невдачі внаслідок неправильної інтерпретації комунікативної інтенції; невдачі через невідповідність компліменту реальним якостям адресата; невдачі внаслідок порушення статусно-рольових відносин; невдачі через культурні відмінності у розумінні та вживанні компліментів. Аналіз прагматичних невдач компліменту дозволяє виявити чинники, що впливають на успішність цього мовленнєвого акту, та розробити стратегії запобігання комунікативним конфліктам.

Компліменти у професійному дискурсі функціонують як засіб регулювання ділових відносин, мотивації персоналу, створення сприятливої робочої атмосфери та формування корпоративної культури. Прагматичні функції компліментів у професійному середовищі включають: визнання професійних досягнень та компетенцій; заохочення до продуктивної діяльності; встановлення та підтримання робочих контактів; пом'якшення критики та негативних оцінок;

формування командного духу та корпоративної ідентичності. Компліменти у професійному дискурсі характеризуються більшою формальністю, стриманістю та орієнтацією на ділові якості та досягнення, на відміну від компліментів у неформальному спілкуванні. Тематика компліментів у професійному контексті зосереджується на професійних навичках, результатах роботи, діловій етиці, інтелектуальних здібностях, лідерських якостях. Ефективність компліментів у професійному середовищі визначається їхньою щирістю, конкретністю, доречністю та відповідністю корпоративним цінностям і нормам [37].

Квантитативні характеристики функціонування компліментів відображають їхню частотність, структурно-семантичні параметри та прагматичні особливості в різних комунікативних ситуаціях. Кількісний аналіз компліментів дозволяє виявити статистичні закономірності їх вживання залежно від соціальних, гендерних, вікових, культурних та ситуативних чинників. Квантитативні дослідження компліментів фокусуються на таких параметрах: частота вживання компліментів у різних типах дискурсу; співвідношення експліцитних та імпліцитних форм; розподіл компліментів за тематичними групами; статистика синтаксичних моделей та лексичних засобів; кореляція між соціальними змінними та частотою вживання компліментів. Результати квантитативного аналізу компліментів дозволяють формулювати обґрунтовані висновки щодо типових моделей компліментарної поведінки в різних соціальних групах та комунікативних контекстах.

Компліменти у віртуальній комунікації набувають специфічних форм та функцій, що зумовлено особливостями комп'ютерно-опосередкованого спілкування. Прагматичні особливості компліментів у віртуальному середовищі включають: розширення арсеналу мовних засобів вираження позитивної оцінки (емотикони, мультимедійні елементи, графічні засоби); зниження комунікативних бар'єрів та соціальних обмежень; підвищення частотності та експресивності компліментів; трансформацію стратегій реагування на компліменти. Функції компліментів у віртуальній комунікації охоплюють не лише традиційні (фатичну, регулятивну, емотивну), але й специфічні для

електронного середовища: створення віртуальної ідентичності, формування онлайн-спільнот, забезпечення видимості та популярності в соціальних мережах. Тематика компліментів у віртуальній комунікації відображає цінності цифрового суспільства: технічні навички, інформаційну компетентність, креативність, візуальну привабливість контенту. Аналіз компліментів у віртуальному просторі дозволяє простежити трансформацію комунікативних практик у цифрову епоху та виявити нові тенденції у функціонуванні оцінних мовленнєвих актів.

1.3. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення мовленнєвих актів

Лінгвокультурологічний підхід до вивчення мовленнєвих актів ґрунтується на інтеграції лінгвістичних та культурологічних аспектів дослідження мовних явищ, що дозволяє розглядати мовленнєві акти як культурно зумовлені феномени комунікації. Цей підхід спирається на фундаментальне положення про нерозривний зв'язок мови та культури, де мова функціонує не лише як засіб комунікації, але й як культурний код, що відображає світогляд, систему цінностей та поведінкові норми певної лінгвоспільноти. Мовленнєві акти в лінгвокультурологічній парадигмі розглядаються як вербалізовані культурні практики, що інкорпорують етноспецифічні уявлення про доречність, ефективність та етикетність комунікативної поведінки. Комплімент як мовленнєвий акт у цьому контексті постає культурно детермінованим феноменом, реалізація якого відображає аксіологічні орієнтири, комунікативні традиції та соціальні конвенції відповідної лінгвокультури. Лінгвокультурологічний аналіз мовленнєвих актів, зокрема компліменту, передбачає виявлення культурно-специфічних особливостей їх реалізації на різних мовних рівнях: лексико-семантичному, граматичному, стилістичному, прагматичному.

Методологічний апарат лінгвокультурології, застосований до аналізу мовленнєвих актів, включає комплекс взаємопов'язаних підходів та методів, спрямованих на виявлення культурно-специфічних особливостей комунікативної поведінки. Концептуальний аналіз дозволяє виявити ключові

культурні концепти, що структурують семантичний простір мовленнєвих актів. Дискурсивний аналіз фокусується на культурно зумовлених особливостях функціонування мовленнєвих актів у різних типах дискурсу. Аксіологічний аналіз спрямований на виявлення ціннісних орієнтирів, що відображаються у мовленнєвих актах. Контрастивний аналіз дозволяє порівнювати реалізацію мовленнєвих актів у різних лінгвокультурах, виявляючи універсальні та етноспецифічні характеристики. Лінгвокультурологічний підхід передбачає також використання методів етнопсихолінгвістики, соціолінгвістики, прагмалінгвістики, що дозволяє комплексно досліджувати мовленнєві акти як культурні феномени, інтегровані в комунікативну практику певної лінгвospільноти. Ефективність лінгвокультурологічного аналізу мовленнєвих актів визначається його здатністю розкривати імпліцитні культурні смисли, закодовані в комунікативній поведінці.

Культурні скрипти як елемент лінгвокультурологічного аналізу мовленнєвих актів представляють собою конвенціоналізовані моделі комунікативної поведінки, що відображають нормативні уявлення про доречність, ефективність та етикетність спілкування в певній лінгвокультурі. Теорія культурних скриптів, розроблена А. Вежбицькою, пропонує методологічний інструментарій для експлікації імпліцитних культурних норм та цінностей, що визначають реалізацію мовленнєвих актів. Культурні скрипти формулюються за допомогою універсальних семантичних примітивів, що забезпечує можливість міжкультурного порівняння та уникнення етноцентризму в інтерпретації комунікативної поведінки. Стосовно компліменту, культурні скрипти визначають такі параметри його реалізації: доречні об'єкти оцінки, допустиму міру експресивності, прийнятний ступінь прямоти/непрямоти вираження позитивної оцінки, очікувані реакції на комплімент, соціальні обмеження на використання компліментів. Аналіз культурних скриптів дозволяє виявити глибинні культурні цінності, що визначають специфіку реалізації компліментів у різних лінгвокультурах.

Ціннісна складова мовленнєвих актів становить ключовий аспект їх лінгвокультурологічного аналізу, оскільки система цінностей певної лінгвокультури безпосередньо відображається у виборі об'єктів оцінки, способів вираження оцінки та комунікативних стратегіях. Мовленнєві акти, зокрема компліменти, функціонують як засоби вербалізації аксіологічних орієнтирів суспільства, демонструючи, які якості, дії, досягнення вважаються позитивними та соціально схвалюваними. Ціннісна ієрархія лінгвокультури проявляється у частотності компліментів щодо різних об'єктів оцінки: зовнішності, інтелектуальних здібностей, моральних якостей, професійних досягнень, матеріальних цінностей. Аксіологічний аналіз компліментів дозволяє виявити динаміку ціннісних орієнтацій суспільства, трансформацію морально-етичних норм та естетичних ідеалів. Культурно-ціннісний компонент компліменту проявляється не лише в об'єктах оцінки, але й у способах її вираження, інтенсивності оцінних суджень, ступені їх експресивності та емоційності.

Етноспецифіка реалізації мовленнєвих актів проявляється на різних рівнях їх структурної та семантичної організації, відображаючи особливості національного світосприйняття та комунікативної поведінки [44]. На лексико-семантичному рівні етноспецифіка мовленнєвих актів виявляється у використанні культурно маркованої лексики, фразеологізмів, паремій, що інкорпорують національно-культурні смисли. На граматичному рівні етноспецифіка проявляється у преференційному використанні певних синтаксичних конструкцій, граматичних категорій та форм. На прагматичному рівні етноспецифіка мовленнєвих актів відображається у культурно зумовлених стратегіях і тактиках їх реалізації, конвенціях щодо прямоти/непрямоти вираження комунікативної інтенції, допустимому ступені експресивності та емоційності. На стилістичному рівні етноспецифіка проявляється у використанні культурно маркованих образних засобів, тропів, фігур мовлення. Комплексний аналіз етноспецифіки мовленнєвих актів дозволяє виявити імпліцитні культурні моделі комунікації, що визначають особливості мовленнєвої поведінки представників певної лінгвокультури.

Контрастивний аналіз мовленнєвих актів у різних лінгвокультурах становить продуктивний методологічний підхід, що дозволяє виявити універсальні та національно-специфічні особливості комунікативної поведінки. Контрастивне дослідження мовленнєвих актів здійснюється на основі порівняння їх формальних, семантичних та прагматичних характеристик у двох або більше лінгвокультурах. Параметрами порівняння виступають: структурна організація мовленнєвих актів, їх лексико-семантичне наповнення, прагматичні функції, соціальні конвенції вживання, комунікативні стратегії реалізації, перлокутивні ефекти [16]. Контрастивний аналіз компліментів у різних лінгвокультурах дозволяє виявити відмінності в об'єктах компліментарної оцінки, способах її вираження, інтенсивності та експресивності оцінних суджень, стратегіях реагування на компліменти. Результати контрастивного аналізу мають практичне застосування у сфері міжкультурної комунікації, перекладознавства, методики викладання іноземних мов, оскільки дозволяють запобігати комунікативним невдачам, зумовленим культурними відмінностями у реалізації мовленнєвих актів.

Лінгвокультурні концепти як ментальні утворення, марковані етнокультурною специфікою, відіграють ключову роль у формуванні та функціонуванні мовленнєвих актів. Концептуальний аналіз дозволяє виявити базові лінгвокультурні концепти, що структурують семантичний простір мовленнєвих актів у певній лінгвокультурі. Для мовленнєвого акту компліменту релевантними є такі лінгвокультурні концепти як "КРАСА", "ВВІЧЛИВІСТЬ", "СКРОМНІСТЬ", "УСПІХ", "ПОВАГА", "ЩИРІСТЬ", реалізація яких варіюється в різних лінгвокультурах. Структура лінгвокультурного концепту включає понятійний, образний та ціннісний компоненти, що відображаються у мовленнєвих актах через вибір лексико-семантичних засобів, образних виразів та аксіологічних маркерів. Лінгвокультурні концепти функціонують як когнітивна основа для інтерпретації та продукування мовленнєвих актів, визначаючи їх культурну маркованість та комунікативну специфіку. Концептуальний аналіз мовленнєвих актів дозволяє розкрити їх глибинну

семантику, пов'язану з етнокультурними особливостями концептуалізації дійсності.

Культурні моделі комунікативної поведінки, досліджені в рамках лінгвокультурологічного підходу, виявляють системні відмінності в реалізації мовленнєвих актів, зумовлені базовими культурними цінностями та комунікативними нормами. Дихотомія індивідуалізму/колективізму виявляється у різних стратегіях реалізації мовленнєвих актів: в індивідуалістичних культурах (США, Велика Британія, Німеччина) переважають прямі, експліцитні форми вираження комунікативної інтенції, тоді як у колективістських культурах (Японія, Китай, Корея) поширені непрямі, імпліцитні форми. Параметр дистанції влади впливає на статусну детермінованість мовленнєвих актів: у культурах з високою дистанцією влади (Японія, Арабські країни) використання мовленнєвих актів строго регламентується статусними відносинами комунікантів, тоді як у культурах з низькою дистанцією влади (Скандинавські країни) статусні обмеження менш виражені. Параметр уникнення невизначеності визначає ступінь ритуалізованості та конвенційності мовленнєвих актів: культури з високим рівнем уникнення невизначеності (Німеччина, Японія) характеризуються більшою стандартизацією мовленнєвих актів, тоді як культури з низьким рівнем (США, Велика Британія) допускають більшу варіативність та креативність. Гендерний параметр культури (маскулінність/фемінінність) впливає на емоційну насиченість та експресивність мовленнєвих актів: у фемінінних культурах (Скандинавські країни) мовленнєві акти характеризуються більшою емоційністю та орієнтацією на міжособистісні відносини.

Культурні відмінності у реалізації компліментів як специфічного типу мовленнєвих актів проявляються на рівні їх частотності, тематики, формальних характеристик та прагматичних функцій. Частотність компліментів варіюється в різних лінгвокультурах: найвищу частотність вони мають в американській культурі, де функціонують як рутинний елемент повсякденного спілкування; середню частотність – у європейських культурах; найнижчу – в азійських

культурах, де надмірне використання компліментів може сприйматися як нещирість або підлесливість. Тематика компліментів також демонструє культурну специфіку: в американській культурі поширені компліменти щодо зовнішності, одягу, матеріальних цінностей; в європейських культурах – щодо професійних досягнень, здібностей, інтелектуальних якостей; в азійських культурах – щодо моральних якостей, гармонійних родинних стосунків, соціальної відповідальності [4]. Формальні характеристики компліментів відображають структурні особливості відповідних мов та культурні преференції щодо експресивності: англомовні компліменти часто характеризуються гіперболізацією та інтенсифікацією; японські – стриманістю та непрямотою; французькі – образністю та метафоричністю. Прагматичні функції компліментів також варіюються: в американській культурі вони переважно виконують фатичну функцію; в європейських культурах – експресивну та оцінну; в азійських культурах – регулятивну та статусну.

Реакції на компліменти демонструють значну культурну варіативність, що відображає етноспецифічні норми ввічливості, скромності та самопрезентації. У західних культурах, зокрема в американській та британській, типовою реакцією на комплімент є його прийняття та висловлення вдячності, що відповідає культурній нормі позитивної самооцінки та відкритості до схвалення. У східних культурах, таких як японська, китайська, корейська, переважають стратегії відхилення компліменту та применшення власних заслуг, що зумовлено культурною нормою скромності та уникнення самовихваляння. У середземноморських культурах (італійська, іспанська, грецька) поширені реакції, що поєднують прийняття компліменту з ритуальним применшенням його значущості, що відображає баланс між самоствердженням та скромністю. Французька культура демонструє тенденцію до прийняття компліменту з одночасним його переосмисленням або розширенням, що відображає цінність інтелектуальної гри та дотепності. Українська культурна традиція тяжіє до поміркованої скромності у реакціях на компліменти, поєднуючи часткове прийняття з елементами самоприниження або перенаправлення компліменту.

Культурні відмінності у реакціях на компліменти можуть спричиняти міжкультурні непорозуміння: наприклад, східна стратегія відхилення компліменту може сприйматися представниками західних культур як нещирість або нездатність прийняти позитивну оцінку.

Лінгвокультурологічний аналіз гендерних аспектів мовленнєвих актів виявляє культурно зумовлені відмінності у комунікативній поведінці чоловіків та жінок, що відображають гендерні стереотипи та соціальні ролі. Гендерна специфіка реалізації мовленнєвих актів проявляється у виборі мовних засобів, комунікативних стратегій, тематичних преференцій, ступені експресивності та емоційності висловлювань. Стосовно компліментів, гендерні відмінності спостерігаються на рівні їх частотності, тематики, функціональної спрямованості та мовного оформлення. У більшості культур жінки використовують компліменти частіше, ніж чоловіки, що зумовлено традиційно більшою орієнтацією жіночої комунікації на встановлення та підтримання міжособистісних стосунків. Тематика компліментів також демонструє гендерну диференціацію: жінки частіше роблять компліменти щодо зовнішності, одягу, особистісних якостей, тоді як чоловіки – щодо професійних досягнень, здібностей, матеріальних цінностей. Функціональна спрямованість компліментів варіюється залежно від гендеру: у жіночій комунікації компліменти частіше виконують функцію солідаризації та встановлення емоційного зв'язку, тоді як у чоловічій – функцію статусної регуляції та соціального схвалення. Мовне оформлення компліментів також демонструє гендерні преференції: жіночі компліменти характеризуються більшою експресивністю, емоційністю, деталізацією, тоді як чоловічі – лаконічністю, стриманістю, конкретністю.

Динаміка культурних змін у реалізації мовленнєвих актів відображає трансформацію соціокультурних норм, цінностей та комунікативних практик суспільства. Діахронічний аналіз мовленнєвих актів дозволяє простежити еволюцію їх форм та функцій у процесі історичного розвитку лінгвокультури. Сучасні тенденції у функціонуванні мовленнєвих актів, зокрема компліментів, включають: демократизацію (зменшення статусних обмежень та формальності),

глобалізацію (взаємовплив та конвергенція комунікативних практик різних культур), індивідуалізацію (збільшення варіативності та креативності), інформалізацію (спрощення формальних аспектів та зниження етикетної регламентованості), дигіталізацію (адаптація до умов електронної комунікації). У сучасному українському лінгвокультурному просторі спостерігається трансформація традиційних моделей компліментарної поведінки під впливом глобалізаційних процесів: збільшується частотність компліментів, розширюється їх тематичний діапазон, змінюються стратегії реагування на компліменти [24]. Водночас зберігаються етнокультурні особливості реалізації компліментів, зокрема преференції щодо об'єктів оцінки, ступеня експресивності, щирості та емоційності. Динаміка культурних змін у сфері мовленнєвих актів відображає загальні процеси соціокультурної трансформації суспільства, зокрема зміну ціннісних орієнтацій, гендерних ролей, комунікативних норм.

Компонентний аналіз культурно-ціннісного змісту мовленнєвих актів дозволяє виявити структуру та ієрархію аксіологічних орієнтирів, що відображаються у комунікативній поведінці. Культурно-ціннісний компонент мовленнєвих актів реалізується на різних рівнях їх структурної та семантичної організації. На лексико-семантичному рівні він проявляється у використанні аксіологічно маркованої лексики, оцінних прикметників, інтенсифікаторів, що відображають культурні преференції щодо об'єктів та способів оцінювання. На граматичному рівні культурно-ціннісний компонент реалізується через вибір синтаксичних конструкцій, що виражають різний ступінь категоричності, прямоти, емоційності оцінки. На прагматичному рівні він проявляється у стратегіях реалізації мовленнєвих актів, що відображають культурні норми ввічливості, скромності, щирості. На дискурсивному рівні культурно-ціннісний компонент втілюється у контекстуальних умовах використання мовленнєвих актів, що відображають соціокультурні конвенції та очікування. Компонентний аналіз культурно-ціннісного змісту компліментів дозволяє виявити аксіологічні домінанти певної лінгвокультури: наприклад, в американській культурі –

індивідуалізм, успішність, зовнішня привабливість; в японській – гармонія, скромність, відповідність соціальним очікуванням; в українській – щирість, сердечність, моральні якості.

Лінгвокультурологічний аналіз вербальних та невербальних компонентів мовленнєвих актів дозволяє виявити культурно специфічні особливості їх реалізації у комунікативному процесі. Невербальні компоненти, що супроводжують мовленнєві акти, включають кінесичні (міміка, жести, поза, зоровий контакт), проксемічні (просторова організація комунікації), просодичні (інтонація, темп, гучність, паузація) засоби, що демонструють значну культурну варіативність. Культурна специфіка невербальних компонентів мовленнєвих актів проявляється у їх частотності, інтенсивності, функціональній спрямованості та семіотичній значущості. Наприклад, у південноєвропейських культурах (італійська, іспанська) невербальні компоненти мовленнєвих актів характеризуються високою частотністю, експресивністю та інформативністю, тоді як у північноєвропейських (скандинавські, британська) вони більш стримані та функціонально обмежені. Стосовно компліментів, невербальні компоненти виконують функції підсилення, модифікації або навіть заміщення вербального змісту: посмішка, захоплений погляд, підвищена інтонація, нахил до співрозмовника можуть функціонувати як невербальні маркери компліментарної інтенції. Культурні відмінності у використанні невербальних компонентів можуть спричиняти комунікативні невдачі: наприклад, інтенсивний зоровий контакт, що в західних культурах може супроводжувати щирий комплімент, у деяких азійських культурах може сприйматися як неповага або агресія [52].

Інтертекстуальні та прецедентні феномени в структурі мовленнєвих актів функціонують як культурно марковані елементи, що апелюють до спільного когнітивного простору лінгвокультурної спільноти. Використання інтертекстуальних та прецедентних феноменів (цитат, алюзій, ремінісценцій, паремій) у мовленнєвих актах збагачує їх комунікативний потенціал, створюючи додаткові смислові виміри та культурні конотації. У структурі компліментів інтертекстуальні та прецедентні феномени виконують функції інтенсифікації

оцінки, підвищення експресивності, створення гумористичного ефекту, демонстрації культурної компетенції мовця. Культурна специфіка інтертекстуальних та прецедентних феноменів проявляється у джерелах, з яких вони походять: у західних культурах це переважно класична література, Біблія, сучасні медіа; у східних культурах – філософські та релігійні тексти, народна мудрість; в українській культурі – народна творчість, класична література, історичні події. Ефективність використання інтертекстуальних та прецедентних феноменів у мовленнєвих актах залежить від спільності культурного фонду комунікантів: неадекватна інтерпретація може призводити до комунікативних невдач, особливо в міжкультурному спілкуванні.

Метафоричні моделі в реалізації мовленнєвих актів відображають культурно специфічні способи концептуалізації дійсності та вербалізації комунікативних інтенцій. Метафора як когнітивний механізм та мовний засіб функціонує як інструмент реалізації мовленнєвих актів, зокрема компліментів, надаючи їм образності, експресивності та культурної маркованості. Метафоричні моделі в структурі компліментів варіюються в різних лінгвокультурах, відображаючи етноспецифічні способи осмислення та вербалізації позитивної оцінки [36]. Наприклад, в англomовній лінгвокультурі поширені метафоричні моделі, пов'язані з простором (*top-notch*, *above average*), світлом (*bright smile*, *radiant beauty*), цінними об'єктами (*golden heart*, *gem of a person*); у французькій – з мистецтвом (*une voix mélodieuse*, *un visage sculptural*), гастрономією (*délicieux sourire*, *goût exquis*), природними явищами (*beauté lumineuse*, *charme naturel*); в українській – з природою (квітуча врода, сонячна посмішка), духовними цінностями (золоте серце, чиста душа), родинними зв'язками (братня підтримка, материнська турбота). Метафоричні моделі в компліментах не лише підвищують їх експресивність та образність, але й відображають культурні цінності, естетичні ідеали, стереотипи та преференції відповідної лінгвоспільноти.

Етноспецифіка імпліцитних смислів у мовленнєвих актах становить важливий аспект їх лінгвокультурологічного аналізу, оскільки культурні

відмінності часто проявляються саме на рівні імпліцитної інформації. Імпліцитні смисли в мовленнєвих актах реалізуються через пресупозиції, імплікатури, натяки, алюзії, що потребують додаткової інтерпретації на основі культурного фонду знань. Культурна специфіка імпліцитних смислів проявляється у ступені їх поширеності, способах кодування та декодування, функціональній спрямованості. У високонтекстуальних культурах (японська, китайська, корейська, арабська) імпліцитні смисли відіграють ключову роль у комунікації, часто містять основну прагматичну інформацію, а їх розуміння вважається ознакою комунікативної компетенції. У низькоконтекстуальних культурах (німецька, скандинавські, американська) переважає експліцитне вираження комунікативної інтенції, а імпліцитні смисли виконують допоміжну роль. Стосовно компліментів, імпліцитні смисли можуть суттєво модифікувати їх прагматичний потенціал: у деяких культурах прямі, експліцитні компліменти сприймаються як нещирі або неетикетні, тоді як імпліцитні, непрямі форми вираження позитивної оцінки вважаються більш прийнятними та ефективними. Декодування імпліцитних смислів у компліментах потребує знання культурних кодів, конвенцій, соціальних норм, що становить особливу складність у міжкультурній комунікації.

Ритуалізація мовленнєвих актів як культурний феномен проявляється у стандартизації їх форм, конвенціоналізації вживання та включенні в систему соціальних ритуалів. Ступінь ритуалізації мовленнєвих актів варіюється в різних лінгвокультурах, відображаючи культурні преференції щодо спонтанності/формалізованості комунікації, традиційності/інноваційності мовленнєвої поведінки, конвенційності/індивідуалізованості вираження комунікативних інтенцій. Висока ритуалізація мовленнєвих актів характерна для східних культур (японська, китайська, корейська), де етикетні формули та ритуальні висловлювання становлять невід'ємну частину комунікативної компетенції. Помірна ритуалізація спостерігається в європейських культурах, де традиційні формули поєднуються з індивідуалізованими формами вираження. Низька ритуалізація притаманна американській культурі, де цінується

спонтанність, оригінальність та інноваційність мовленнєвої поведінки. Ритуалізація компліментів проявляється у використанні стандартизованих формул, конвенційних об'єктів оцінки, етикетних контекстів вживання. Ритуальні компліменти функціонують як соціальні маркери, що підтверджують дотримання комунікативних норм та етикетних конвенцій, навіть якщо їх інформативність та щирість мінімальні.

Лінгвокультурологічний аналіз табуйованих тем та форм у реалізації мовленнєвих актів дозволяє виявити культурно зумовлені обмеження та заборони в комунікативній поведінці. Табуйовані теми та форми відображають систему культурних цінностей, соціальних норм, моральних принципів та етикетних конвенцій певної лінгвоспільноти. Культурна специфіка комунікативних табу проявляється у їх тематичній спрямованості, мовних засобах вираження, ситуативних контекстах та санкціях за порушення. Наприклад, у східних культурах табуйованими є теми особистого життя, фінансового стану, родинних проблем, а в західних культурах – теми віку, ваги, політичних та релігійних переконань. Стосовно компліментів, культурні табу визначають обмеження на об'єкти оцінки, способи її вираження, соціальні контексти вживання. У більшості культур існують обмеження на компліменти щодо інтимних аспектів зовнішності між особами різної статі у формальних ситуаціях, а також на надто персоналізовані компліменти у професійному середовищі. У деяких культурах (наприклад, у мусульманських) табуйованими є будь-які компліменти щодо зовнішності жінки від стороннього чоловіка. Знання культурних табу є необхідною умовою успішної комунікації, особливо в міжкультурному контексті, оскільки їх порушення може спричиняти серйозні комунікативні конфлікти та соціальні санкції.

Евфемізація як культурно зумовлений процес пом'якшення та маскуванню потенційно неприйнятних або неделікатних аспектів комунікації відіграє важливу роль у реалізації мовленнєвих актів. Евфемістичні стратегії та засоби в мовленнєвих актах варіюються в різних лінгвокультурах, відображаючи специфіку комунікативних табу, соціальних конвенцій та етикетних норм.

Культурна специфіка евфемізації проявляється у її тематичній спрямованості, мовних механізмах, контекстуальних умовах та прагматичних функціях [23]. Для прикладу, у східних культурах широко використовуються евфемістичні стратегії при обговоренні соціальних проблем, конфліктів, критики, тоді як у західних культурах евфемізація більш характерна для тем, пов'язаних з фізіологічними процесами, смертю, сексуальністю. Стосовно компліментів, евфемістичні стратегії використовуються для пом'якшення потенційно загрозливих для "обличчя" аспектів позитивної оцінки: надмірної інтимізації, порушення статусної дистанції, створення зобов'язань для адресата. Евфемістичні компліменти реалізуються через непрямі формулювання, деперсоналізацію, применшення, метафоризацію, що дозволяє дотримуватися культурних норм ввічливості при вираженні позитивної оцінки. Ефективність евфемістичних стратегій у компліментах залежить від комунікативної компетенції мовця та здатності адресата декодувати імпліцитні смисли.

Культурна семантика комунікативного простору суттєво впливає на реалізацію мовленнєвих актів, зумовлюючи їх просторово-часову та контекстуальну детермінованість. Проксемічні аспекти комунікації, включаючи фізичну дистанцію, просторове розташування, тактильну поведінку, демонструють значну культурну варіативність. У контактних культурах (південноєвропейські, латиноамериканські, арабські) комунікація характеризується меншою фізичною дистанцією, більшою тактильністю, інтенсивнішим зоровим контактом, тоді як у неконтактних культурах (північноєвропейські, східноазійські) переважає більша фізична дистанція, обмежена тактильність, стриманий зоровий контакт. Часові параметри комунікації також культурно детерміновані: у монохронних культурах (німецька, швейцарська, скандинавські) цінується пунктуальність, структурованість, послідовність комунікації, тоді як у поліхронних культурах (середземноморські, латиноамериканські) допускається гнучкість, спонтанність, паралельність комунікативних дій. Культурна семантика комунікативного простору впливає на реалізацію компліментів, визначаючи їх просторово-часові

характеристики: фізичну дистанцію між комунікантами, наявність/відсутність тактильного контакту, тривалість та інтенсивність зорового контакту, темпоральну організацію компліментарного висловлювання. У міжкультурній комунікації різне розуміння просторово-часових аспектів мовленнєвих актів може призводити до комунікативних невдач та непорозумінь.

Функціонування компліментів у різних типах дискурсу характеризується культурною специфікою, що проявляється у їх частотності, формальних особливостях, прагматичних функціях та комунікативних ефектах. У політичному дискурсі культурні відмінності проявляються у ступені персоналізованості компліментів, їх тематичній спрямованості, стратегічній функціональності: у західних демократіях компліменти часто адресуються опонентам як стратегія демонстрації поваги та толерантності, тоді як у більш авторитарних системах вони спрямовані переважно на лідерів та мають характер ритуального схвалення [47]. У медійному дискурсі культурна специфіка компліментів проявляється у їх експресивності, оцінності, персоналізованості: в американських медіа поширені гіперболізовані, емоційні компліменти, тоді як у європейських переважають більш стримані та об'єктивні форми позитивної оцінки. У академічному дискурсі компліменти функціонують як засіб наукової етики та мотивації: у західній академічній традиції вони більш експліцитні та персоналізовані, тоді як у східній – більш імпліцитні та орієнтовані на колективні досягнення. У діловому дискурсі компліменти виконують функцію встановлення та підтримання професійних контактів: в американській бізнес-культурі вони використовуються активно та експліцитно, тоді як у японській – більш стримано та імпліцитно. Аналіз культурної специфіки функціонування компліментів у різних типах дискурсу дозволяє виявити комунікативні норми та цінності відповідних лінгвокультур, а також розробити стратегії ефективної міжкультурної комунікації.

Культурні стереотипи та їх відображення у мовленнєвих актах становлять важливий аспект лінгвокультурологічного аналізу, оскільки стереотипи функціонують як когнітивні та комунікативні орієнтири, що впливають на

продукування та інтерпретацію мовленнєвих актів. Стереотипи в структурі мовленнєвих актів реалізуються через стандартизовані уявлення про комунікативну поведінку, типові соціальні ролі, гендерні характеристики, національні особливості. Культурні стереотипи впливають на вибір об'єктів оцінки, способів її вираження, комунікативних стратегій та реакцій. Наприклад, стереотипні уявлення про гендерні ролі визначають тематичну спрямованість компліментів: жінкам традиційно роблять компліменти щодо зовнішності, емоційних якостей, господарських здібностей, тоді як чоловікам – щодо інтелектуальних здібностей, професійних досягнень, фізичної сили. Національні стереотипи впливають на сприйняття компліментів від представників різних культур: компліменти від американців можуть сприйматися як поверхневі та нещирі, від британців – як стримані та формальні, від італійців – як надмірно емоційні та перебільшені. Критичний аналіз культурних стереотипів у мовленнєвих актах дозволяє виявити їхню обмеженість та неадекватність, сприяючи формуванню більш об'єктивного та толерантного погляду на культурні відмінності в комунікативній поведінці.

Міжкультурна прагматика як напрям лінгвокультурологічного дослідження мовленнєвих актів фокусується на культурно зумовлених відмінностях у їх продукуванні, інтерпретації та функціонуванні в різних лінгвокультурах [12]. Міжкультурна прагматика вивчає соціокультурні конвенції, комунікативні норми, прагматичні пресупозиції, стратегії ввічливості, що визначають специфіку реалізації мовленнєвих актів у різних культурних контекстах. Стосовно компліментів, міжкультурна прагматика досліджує культурні відмінності в їх іллокутивній силі, перлокутивних ефектах, умовах успішності, стратегіях реалізації. Міжкультурні прагматичні невдачі у використанні компліментів можуть бути спричинені різними факторами: неадекватним вибором об'єкта оцінки, невідповідністю рівня експресивності та емоційності, порушенням статусних обмежень, невідповідністю стратегій реагування культурним очікуванням. Наприклад, американський комплімент щодо матеріальних цінностей може бути сприйнятий в японській культурі як

невихованість або заздрість; британська стримана позитивна оцінка може бути інтерпретована в італійській культурі як формальність або відсутність щирого захоплення. Міжкультурна прагматика розробляє стратегії запобігання комунікативним невдачам та непорозумінням, сприяючи формуванню міжкультурної компетенції та розвитку ефективної міжкультурної комунікації.

Вербалізація культурних цінностей у мовленнєвих актах становить ключовий аспект їх лінгвокультурологічного аналізу, оскільки система цінностей визначає критерії оцінювання, комунікативні преференції та стратегічні пріоритети мовленнєвої поведінки. Культурні цінності вербалізуються в мовленнєвих актах через вибір лексико-семантичних засобів, тематичної спрямованості, комунікативних стратегій та прагматичних функцій. Вербалізація цінностей у компліментах проявляється насамперед у виборі об'єктів позитивної оцінки, що відображають аксіологічні пріоритети відповідної лінгвокультури. Наприклад, у західних індивідуалістичних культурах поширені компліменти щодо особистих досягнень, незалежності, оригінальності, прогресивності, що відображає цінності індивідуалізму, самореалізації, інноваційності. У східних колективістських культурах переважають компліменти щодо внеску в спільну справу, гармонійних відносин, відповідності традиціям, що вербалізує цінності колективізму, гармонії, традиційності. В українській лінгвокультурі поширені компліменти щодо моральних якостей, щирості, працьовитості, гостинності, що відображає традиційні національні цінності. Компліменти не лише вербалізують існуючі культурні цінності, але й сприяють їх відтворенню та трансляції, функціонуючи як механізм культурної спадкоємності та соціалізації.

Лінгвокультурологічний аналіз мовленнєвої поведінки білінгвів та полілінгвів дозволяє виявити механізми взаємодії різних культурних кодів та комунікативних систем у реалізації мовленнєвих актів. Білінгви та полілінгви демонструють специфічні особливості у продукуванні та інтерпретації мовленнєвих актів, що зумовлені впливом декількох лінгвокультур. Крос-культурна компетенція білінгвів проявляється у здатності переключати

культурні коди, адаптувати комунікативну поведінку до різних культурних контекстів, інтегрувати елементи різних комунікативних систем [21]. Стосовно компліментів, мовленнєва поведінка білінгвів характеризується більшою варіативністю та гнучкістю, ніж у монолінгвів: вони здатні адаптувати тематику, експресивність, стратегії реалізації компліментів відповідно до культурних очікувань комунікативних партнерів. Водночас у мовленнєвій поведінці білінгвів можуть спостерігатися явища інтерференції, гібридизації, трансферу, коли елементи однієї комунікативної системи переносяться в іншу. Наприклад, українсько-англійські білінгви можуть переносити українські культурні моделі компліментарної поведінки в англomовну комунікацію, зокрема щодо вибору об'єктів оцінки, рівня емоційності та щирості, стратегій реагування. Дослідження мовленнєвої поведінки білінгвів сприяє розумінню механізмів міжкультурної комунікації та формуванню ефективних стратегій навчання іноземних мов.

Теорія культурних скриптів А. Вежбицької пропонує ефективний методологічний інструментарій для лінгвокультурологічного аналізу мовленнєвих актів, дозволяючи формувати імпліцитні культурні норми у вигляді експліцитних правил та рекомендацій. Культурні скрипти для реалізації компліментів варіюються в різних лінгвокультурах, відображаючи специфічні комунікативні норми та очікування. Наприклад, англо-американський культурний скрипт для компліментів можна сформулювати так: "добре говорити іншим людям щось хороше про них; добре говорити такі речі часто; не обов'язково думати особливі речі про цю людину, щоб сказати щось хороше; це допомагає людям почуватися добре". Японський культурний скрипт для компліментів виглядає інакше: "добре говорити людям щось хороше про те, що вони роблять; не добре говорити такі речі часто; не добре говорити такі речі, якщо ти не думаєш щось особливе про цю людину; коли хтось говорить тобі щось хороше, добре показати, що ти не думаєш, що це правда". Український культурний скрипт для компліментів можна представити так: "добре говорити людям щось хороше, якщо ти справді так думаєш; не добре говорити такі речі надто часто; не добре говорити такі речі, якщо ти не відчуваєш цього; коли хтось

говорить тобі щось хороше, добре показати, що ти цінуєш це, але не думаєш про себе надто добре". Формулювання культурних скриптів дозволяє експліцитно представити імпліцитні культурні норми, сприяючи підвищенню міжкультурної компетенції та запобіганню комунікативним невдачам.

Методика навчання іншомовних мовленнєвих актів з позицій лінгвокультурології фокусується на формуванні не лише мовної, але й культурної компетенції, що включає знання культурно-специфічних норм, цінностей, конвенцій, стратегій реалізації мовленнєвих актів. Навчання іншомовних компліментів передбачає формування таких компетенцій: знання тематичного репертуару компліментів у цільовій лінгвокультурі; розуміння соціальних обмежень та контекстуальних умов їх використання; оволодіння лексико-граматичними моделями та стилістичними засобами вираження позитивної оцінки; засвоєння культурно прийнятних стратегій реагування на компліменти. Ефективна методика навчання іншомовних компліментів включає такі компоненти: контрастивний аналіз компліментів у рідній та цільовій лінгвокультурах; автентичні мовленнєві зразки та комунікативні ситуації; рольові ігри та симуляції, що відтворюють реальні комунікативні контексти; аналіз комунікативних невдач та стратегій їх подолання; розвиток рефлексивних навичок щодо культурних відмінностей у комунікативній поведінці. Лінгвокультурологічний підхід до навчання іншомовних мовленнєвих актів сприяє формуванню міжкультурної комунікативної компетенції, що дозволяє ефективно функціонувати в різних культурних контекстах.

Лінгвокультурологічний аналіз мовленнєвих актів у сучасному глобалізованому світі виявляє тенденції до конвергенції комунікативних практик, гібридизації культурних моделей та формування транскультурних комунікативних стратегій. Глобалізаційні процеси впливають на реалізацію мовленнєвих актів, зокрема компліментів, спричиняючи трансформацію традиційних культурних моделей та формування нових, гібридних форм комунікативної поведінки. Англо-американська модель компліментарної поведінки, що характеризується високою частотністю, експліцитністю,

прямотою вираження позитивної оцінки, поширюється у багатьох лінгвокультурах під впливом глобальних медіа, міжнародного бізнесу, освітньої мобільності. Водночас спостерігається тенденція до збереження етнокультурної специфіки мовленнєвих актів як механізму підтримання культурної ідентичності в умовах глобалізації. Формування глобальної комунікативної компетенції передбачає розвиток мультикультурної обізнаності, гнучкості та адаптивності в реалізації мовленнєвих актів, здатності функціонувати в різних культурних контекстах. Лінгвокультурологічний аналіз мовленнєвих актів у глобалізованому світі сприяє розвитку міжкультурного діалогу, запобіганню комунікативним конфліктам та формуванню толерантного ставлення до культурного різноманіття.

Перспективи розвитку лінгвокультурологічного підходу до вивчення мовленнєвих актів пов'язані з інтеграцією нових методологічних парадигм, розширенням емпіричної бази досліджень та впровадженням інноваційних аналітичних методів. Інтеграція когнітивного та лінгвокультурологічного підходів дозволяє розглядати мовленнєві акти як когнітивно-комунікативні феномени, що відображають етноспецифічні особливості концептуалізації дійсності [51]. Поєднання комп'ютерної лінгвістики та лінгвокультурології відкриває можливості для корпусного аналізу мовленнєвих актів, виявлення статистичних закономірностей їх реалізації в різних лінгвокультурах. Інтеграція нейролінгвістики та лінгвокультурології дозволяє досліджувати нейрокогнітивні механізми продукування та інтерпретації культурно маркованих мовленнєвих актів. Перспективним напрямом є також дослідження трансформації мовленнєвих актів у цифровому комунікативному середовищі, виявлення нових форм та функцій компліментів у соціальних медіа, віртуальних спільнотах, онлайн-комунікації. Розвиток лінгвокультурологічного підходу до вивчення мовленнєвих актів сприяє поглибленню розуміння механізмів взаємодії мови, культури та комунікації, формуванню ефективних стратегій міжкультурного спілкування та розвитку толерантного ставлення до культурного різноманіття.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ КОМПЛІМЕНТІВ

2.1. Класифікація компліментів у англійській мові

Класифікація компліментів у англійській мові відображає їх багатогранну природу як мовленнєвих актів з різноманітними структурними, семантичними та прагматичними характеристиками. Типологізація компліментів здійснюється за різними критеріями, що дозволяє систематизувати їх формальні та функціональні особливості та виявити закономірності їх реалізації в комунікативному процесі. Класифікаційні параметри компліментів охоплюють їх структурно-синтаксичну організацію, лексико-семантичне наповнення, об'єкт оцінки, адресну спрямованість, ступінь експліцитності, перлокутивний ефект та інші релевантні характеристики. Кожен тип компліментів характеризується специфічними мовними засобами вираження, прагматичними функціями та контекстуальними умовами використання. Комплексний підхід до класифікації компліментів передбачає врахування як формальних, так і функціональних критеріїв, що дозволяє створити багатоаспектну типологію цього мовленнєвого акту та виявити системні взаємозв'язки між різними типами компліментарних висловлювань.

За об'єктом оцінки компліменти в англійській мові поділяються на кілька основних типів, кожен з яких має свої структурно-семантичні та прагматичні особливості. Компліменти зовнішності (компліменти зовнішності) фокусуються на фізичних характеристиках адресата, включаючи природні риси (У вас красиві очі), тимчасові аспекти (Ви сьогодні виглядаєте чудово), одяг та аксесуари (Це плаття вам ідеально підходить), загальний вигляд (Ви виглядаєте приголомшливо). Лексико-семантичне наповнення таких компліментів включає прикметники позитивної оцінки (красивий, чудовий, привабливий), інтенсифікатори (дуже, дійсно, абсолютно), порівняльні конструкції (як модель, так само красиво як) [29]. Компліменти вмінням та здібностям (компліменти

здібностей) оцінюють професійні навички, таланти, інтелектуальний потенціал адресата (You're a great pianist; Ваша презентація була блискучою; У вас гострий розум). Компліменти особистісним якостям (особистісні компліменти) стосуються моральних, емоційних, вольових характеристик особистості (Ти такий добрий; Ваше терпіння гідне захоплення; Ти неймовірно сміливий). Компліменти досягненням (компліменти досягнень) фокусуються на результатах діяльності адресата (Вітаємо з підвищенням; Ви чудово впоралися з цим проектом). Компліменти власності (possession compliments) оцінюють належні адресату речі, нерухомість, аксесуари (Твій будинок чудовий; Ось така крута машина у вас вийшла)

За структурно-синтаксичною організацією англійські компліменти демонструють значну варіативність, проте можна виділити кілька типових моделей. Декларативні компліменти з експліцитною предикацією (You are + Adj) становлять найпоширенішу синтаксичну модель, що реалізується через приписування адресату певної позитивної ознаки шляхом використання дієслова-зв'язки та оцінного прикметника (You are amazing; Ви такі талановиті). Декларативні компліменти з імпліцитною предикацією (NP + VP) виражають позитивну оцінку через опис дій або стану адресата без прямого приписування оцінної ознаки (Ви блискуче впоралися з цією ситуацією; Ти зробив мій день). Екскламативні компліменти (Що/Як + Adj/Adv + NP/S) виражають емоційне захоплення через окличні конструкції з підсилювальними елементами (Яке гарне плаття!; Як добре ви володієте французькою!). Інтерогативні компліменти (Форма питання) реалізуються через питальні конструкції з імпліцитною позитивною оцінкою (Чи є щось, чого ви не можете зробити?; Як вам вдається виглядати так молодо?). Компліменти-порівняння (Comparison structures) базуються на порівняльних конструкціях, що підкреслюють винятковість об'єкта оцінки (Ти найрозумніша людина, яку я знаю; Твої очі як зірки). Еліптичні компліменти (Еліптичні структури) характеризуються структурною неповнотою, часто обмежуючись номінативними фразами з оцінними прикметниками (Great job!; Гарне вбрання!).

За ступенем експліцитності оцінки англійські компліменти поділяються на експліцитні, імпліцитні та комбіновані. Експліцитні компліменти містять пряме вираження позитивної оцінки через використання оцінних прикметників, прислівників та інших лексичних маркерів позитивної семантики (You are wonderful; Цей торт дуже смачний; Дуже захоплююся вашою самовіддачею). Формальними показниками експліцитних компліментів є оцінні прикметники (beautiful, excellent, amazing), прислівники (блискуче, ідеально), дієслова позитивної семантики (захоплюватися, любити, цінувати), іменники з оцінним компонентом (genius, masterpiece, beauty). Імпліцитні компліменти реалізують позитивну оцінку непрямо, через натяки, риторичні запитання, іронію, метафори, що потребують додаткової інтерпретації з боку адресата (I wish have your talent; Де ви навчилися так готувати?; Вони повинні помістити вашу фотографію в словник поруч зі словом 'досконалість') [46]. Імпліцитні компліменти вимагають від адресата інференційного виведення оцінного смислу на основі контексту та спільних фонових знань. Комбіновані компліменти поєднують експліцитні та імпліцитні способи вираження позитивної оцінки, що підсилює їх прагматичний ефект та експресивність (Ви сьогодні виглядаєте чудово – б'юся об заклад, ви повертаєте голову, куди б ви не пішли).

За адресною спрямованістю компліменти класифікуються як прямі, непрямі та компліменти-посередники. Прямі компліменти адресуються безпосередньо об'єкту оцінки, використовуючи займенник другої особи або ім'я адресата (Ви блискучий учитель; Сара, ваша презентація була видатною). Синтаксично прямі компліменти часто реалізуються через конструкції з підметом у другій особі та присудком, вираженим оцінним прикметником з дієсловом-зв'язкою. Непрямі компліменти спрямовані на третю особу, яка є об'єктом оцінки, але не безпосереднім адресатом висловлювання (Джейн — винятковий менеджер; Його академічні досягнення вражають). Такі компліменти функціонують як репрезентативні мовленнєві акти, що повідомляють інформацію про позитивні якості третьої особи. Компліменти-посередники адресуються особі, пов'язаній з об'єктом оцінки, наприклад, родичу, другу, колезі

(Ти, мабуть, так пишаєшся своєю дочкою; Ваш чоловік - справжній джентльмен). Прагматична функція компліментів-посередників полягає у встановленні позитивних відносин з адресатом через схвалення пов'язаних з ним осіб, що створює сприятливий емоційний фон для подальшої комунікації.

За перлокутивним ефектом компліменти в англійській мові поділяються на підбадьорюючі, мотивуючі, зближуючі, виражаючі вдячність та компліменти-визнання. Підбадьорюючі компліменти (заохочувальні компліменти) спрямовані на підвищення самооцінки адресата та його емоційну підтримку у складних ситуаціях (Ви сильніші, ніж думаєте; Не хвилюйся, у тебе все вийде чудово – ти завжди так робиш). Лексико-семантичне наповнення таких компліментів включає лексеми, що підкреслюють позитивні риси характеру (*strong, brave, resilient*), а також маркери впевненості (безумовно, безумовно, безумовно). Мотивуючі компліменти (мотивуючі компліменти) стимулюють адресата до продовження діяльності або досягнення нових цілей (Ваш текст має так великий потенціал; Зі своїм талантом ви могли б далеко просунутися в цій сфері). Зближуючі компліменти (компліменти, що сприяють побудові взаєморозуміння) функціонують як засіб встановлення та зміцнення міжособистісних зв'язків, створення атмосфери довіри та взаєморозуміння (Я завжди відчуваю себе краще після розмови з тобою; Ваша присутність робить будь-яку зустріч приємнішою). Компліменти, що виражають вдячність (компліменти, що виражають вдячність), поєднують елементи подяки та позитивної оцінки (Дякую за неоціненну допомогу – ви паличка-виручалочка; Я дуже вдячна за твою підтримку – ти справжній друг). Компліменти-визнання (визнання компліментів) виражають професійне або соціальне визнання досягнень, внеску або статусу адресата (Ваше керівництво трансформувало цю компанію; Ваш внесок у цю сферу не має собі рівних).

За емоційною інтенсивністю англійські компліменти варіюються від нейтральних до високоемоційних [14]. Нейтральні компліменти характеризуються помірною емоційністю та використанням стандартних оцінних висловлювань без інтенсифікаторів (*That's a nice dress; Ви молодці*). Такі

компліменти часто функціонують як етикетні формули в ситуаціях формального спілкування. Помірно-емоційні компліменти містять інтенсифікатори та експресивні елементи, що підвищують їх емоційний потенціал (You look really beautiful today; Це була така геніальна ідея). Високоемоційні компліменти характеризуються максимальною експресивністю, використанням гіперболи, метафори, порівняння та інших стилістичних засобів для підсилення позитивної оцінки (You абсолютно вразив мене своїм виступом; Я ніколи не бачив нікого настільки талановитого, як ти; Твоя краса захоплює дух). Лексико-семантичні маркери високоемоційних компліментів включають: гіперболізовані оцінні прикметники (захоплює дух, надзвичайний, феноменальний), емфатичні інтенсифікатори (абсолютно, повністю, абсолютно), емоційно забарвлені фразеологізми (затамуй подих, підірвати розум, з цього світу). Емоційна інтенсивність компліментів корелює з рівнем формальності ситуації, соціальною дистанцією між комунікантами та характером міжособистісних відносин.

За ступенем конвенційності компліменти поділяються на формульні (конвенційні) та неформульні (неконвенційні). Формульні компліменти характеризуються стандартизованістю форми, передбачуваністю змісту та контекстуальною обумовленістю. Вони функціонують як соціальні ритуали, що реалізують етикетні норми спілкування. Формульні компліменти включають етикетні формули (You look nice today; That's a nice dress), стереотипні висловлювання (Чудова робота; Молодці), рутинні соціальні формули (Вітаємо з підвищенням; Ви добре виглядаєте). Прагматична функція формульних компліментів полягає у підтриманні соціальної гармонії та реалізації етикетних норм, а не у передачі індивідуалізованої оцінки. Неформульні компліменти характеризуються оригінальністю форми, індивідуалізованістю змісту та креативністю вираження. Вони відображають особисте ставлення мовця до адресата та об'єкта оцінки. Неформульні компліменти реалізуються через нестандартні порівняння (Твоя посмішка могла б освітити найтемнішу ніч), метафори (Ти промінчик сонця в цьому похмурому офісі), гіперболи (Ти найблискучіший розум, з яким я коли-небудь стикався), оригінальні оцінні

судження (Те, як ти вирішуєш проблеми, змушує всіх інших виглядати як аматори). Прагматична функція неформульних компліментів полягає у вираженні індивідуалізованої оцінки та створенні особливого емоційного ефекту.

За комунікативною інтенцією компліменти в англійській мові класифікуються як щирі, маніпулятивні та фатичні. Щирі компліменти відображають справжнє позитивне ставлення мовця до адресата або об'єкта оцінки та характеризуються конгруентністю між пропозиційним змістом висловлювання та психологічним станом мовця. Мовними маркерами щирості в англійських компліментах виступають: емоційно забарвлена лексика (абсолютно люблю, по-справжньому вражений, щиро захоплююся), спонтанні вигуки (Wow!, Oh my!, Gosh!), деталізація об'єкта оцінки (Те, як ви впоралися з цією складною ситуацією з такою витонченістю та дипломатичністю, було вражаючим). Маніпулятивні компліменти спрямовані на досягнення прихованих комунікативних цілей, таких як отримання вигоди, зміна поведінки адресата, встановлення контролю. Такі компліменти характеризуються неконгруентністю між висловленою оцінкою та реальним ставленням мовця. Лінгвістичними індикаторами маніпулятивності можуть бути: надмірна гіперболізація (Ти абсолютно найгеніальніша людина на цій планеті), контрастне поєднання компліменту з проханням або критикою (Ти такий талановитий – чи не могли б ви допомогти мені з цим проектом?), навмисне підкреслення статусної нерівності (Хтось з твоїми видатними здібностями напевно розуміє мою позицію). Фатичні компліменти функціонують переважно як засіб встановлення та підтримання контакту, без суттєвої інформативної або оцінної складової. Вони часто реалізуються через стандартні етикетні формули (You look nice (You look nice; Great work) у ситуаціях рутинного соціального спілкування.

За граматичною формою компліменти в англійській мові поділяються на номінативні, дієслівні, ад'єктивні та адвербіальні. Номінативні компліменти базуються на оцінних іменникових фразах, що виражають позитивну характеристику адресата (You're a genius; Вона справжня художниця; Який

шедевр!). Граматичним ядром таких компліментів виступають іменники з позитивною семантикою (геній, краса, скарб, зірка), часто у поєднанні з оцінними прикметниками (справжній професіонал, справжній талант, ідеальний джентльмен). Дієслівні компліменти фокусуються на діях або досягненнях адресата, виражаючи позитивну оцінку через дієслівні конструкції (You виступив блискуче; Я захоплююся тим, як ви впоралися з цією ситуацією; Ви перевершили всі очікування). Ключовими елементами таких компліментів є дієслова позитивної семантики (захоплюватися, цінувати, любити, вражати), а також дієслова, що описують успішні дії адресата (achieve, excel, перевершити, оволодіти). Ад'єктивні компліменти реалізуються через конструкції з оцінними прикметниками як основним засобом вираження позитивної оцінки (You are brilliant; Ваша презентація була видатною; Яка ж ти креативна!). Адвербіальні компліменти фокусуються на способі виконання дії, виражаючи позитивну оцінку через прислівники (You perfect speak French perfect; Ви блискуче впоралися з цією ситуацією; Як гарно ви граєте!). Кожен граматичний тип компліментів має свої структурно-семантичні особливості та прагматичний потенціал, що визначає його функціонування в комунікативному процесі.

За наявністю культурно-специфічних елементів компліменти в англійській мові поділяються на культурно-нейтральні та культурно-марковані. Культурно-нейтральні компліменти не містять культурно-специфічних елементів і можуть бути адекватно перекладені та інтерпретовані представниками різних лінгвокультур (You look beautiful; That's an excellent idea; Your presentation was brilliant). Такі компліменти базуються на універсальних категоріях оцінки, що визнаються в більшості культур. Культурно-марковані компліменти містять культурно-специфічні елементи, що відображають цінності, традиції, історію, літературу англійської культури. Вони можуть включати: алюзії на англійську літературу та культуру (You have the wit of Oscar Wilde; You're as charming as Mr. Darcy), ідіоматичні вирази та фразеологізми (You're the bee's knees; You're a diamond in the rough), культурно-специфічні метафори та порівняння (You're as English as tea and scones; Your style is very Savile Row), посилання на британські

або американські реалії (You have more class than the Royal Family; Your smile is brighter than Times Square). Культурно-марковані компліменти створюють додаткові труднощі при міжкультурній комунікації, оскільки вимагають від адресата знання відповідних культурних кодів та референцій [25].

За тональністю англійські компліменти класифікуються як серйозні, жартівливі та іронічні. Серйозні компліменти характеризуються прямим вираженням позитивної оцінки без елементів гумору або іронії (Your dedication to this project is admirable; You are a true professional; I was deeply impressed by your presentation). Вони спрямовані на щире вираження схвалення та визнання заслуг адресата. Жартівливі компліменти поєднують позитивну оцінку з гумористичними елементами, створюючи атмосферу невимушеності та зближуючи комунікантів (You're so smart, Einstein would ask you for help; If charm were a crime, you'd be serving a life sentence). Лінгвістичними маркерами жартівливих компліментів виступають: гіперболізовані порівняння, каламбури, алюзії до популярної культури, неологізми та okazionalizmi. Іронічні компліменти містять елемент протиріччя між буквальним та імпліцитним смислом, створюючи ефект багатозначності (Oh, you're such a terrible cook – I'll have to force myself to eat this delicious meal; You're so boring – I've only been listening to you for three hours straight). Розуміння іронічних компліментів потребує від адресата здатності декодувати імпліцитний позитивний смисл за зовнішньою формою, що може виглядати як критика. Іронічні компліменти характерні для близьких міжособистісних стосунків, де комуніканти мають спільний фонд знань та довіряють один одному.

За контекстуальною детермінованістю компліменти поділяються на ситуативні та універсальні. Ситуативні компліменти безпосередньо пов'язані з конкретною комунікативною ситуацією, подією або дією адресата і не можуть бути зрозумілі поза цим контекстом (Це був блискучий хід у складній ситуації; Ви ідеально впоралися зі скаргою клієнта; Ваш час не міг бути кращим). Такі компліменти характеризуються високою контекстуальною залежністю та часто включають дейктичні елементи (цей, той, тут, зараз) і відсилання до конкретних

дій або подій. Універсальні компліменти не прив'язані до конкретної ситуації та можуть функціонувати в різних комунікативних контекстах (У вас гарна посмішка; Ти добра людина; Ваш інтелект вражає). Вони фокусуються на постійних якостях, характеристиках або вміннях адресата, а не на окремих випадках їх прояву. Універсальні компліменти характеризуються низькою контекстуальною залежністю та можуть бути зрозумілі без знання конкретної ситуації спілкування. В комунікативній практиці ситуативні та універсальні компліменти часто комбінуються, створюючи складні оцінні висловлювання, що поєднують ситуативну релевантність з узагальненою позитивною оцінкою (Спосіб, яким ви вирішили цю проблему, показує ваші виняткові аналітичні здібності).

За іллокутивною силою компліменти в англійській мові класифікуються як експресиви, асертиви, директиви та комісиви. Компліменти-експресиви виражають психологічний стан мовця, його емоційне ставлення до адресата або об'єкта оцінки (Я вражений вашим талантом; Я захоплююся твоєю мужністю; Я дуже вражений вашою роботою). Граматичними маркерами таких компліментів є конструкції з дієсловами емоційного стану (захоплюватися, цінувати, любити, насолоджуватися) у першій особі однини. Компліменти-асертиви стверджують наявність певних позитивних якостей або характеристик як об'єктивний факт (You are a excellent speaker; Це видатне досягнення; Ваша доповідь була найкращою на конференції). Такі компліменти реалізуються через констатуючі твердження, часто з використанням дієслова-зв'язки "to be" та оцінних прикметників. Компліменти-директиви поєднують позитивну оцінку зі спонуканням адресата до певних дій, реакцій або продовження діяльності (Keep the excellent work; Ви повинні пишатися собою; Не припиняйте створювати такі шедеври). Лінгвістичними маркерами таких компліментів є імперативні конструкції, модальні дієслова зі значенням повинності або рекомендації. Компліменти-комісиви включають елемент обіцянки або зобов'язання з боку мовця, що поєднується з позитивною оцінкою (Я завжди підтримуватиму такі блискучі ініціативи; Для мене було б честю співпрацювати з таким талановитим

професіоналом; Обіцяю рекомендувати ваші виняткові послуги всім). Іллокутивний тип компліменту впливає на його прагматичні функції та перлокутивний ефект, визначаючи характер впливу на адресата.

За стилістичним оформленням компліменти в англійській мові поділяються на нейтральні, літературні та розмовні. Нейтральні компліменти характеризуються використанням стилістично нейтральної лексики та стандартних синтаксичних конструкцій (You look nice. Це хороша ідея. Молодці). Вони функціонують у широкому спектрі комунікативних ситуацій, не створюючи стилістичного дисонансу. Літературні компліменти відрізняються вишуканістю форми, використанням книжної лексики, складних синтаксичних конструкцій, стилістичних фігур та тропів (Ваше красномовство воістину захоплює; Елегантність, з якою ви висловлюєте свої думки, нагадує про найбільших ораторів; Твоя краса виходить за межі буденних умовностей привабливості). Лексико-семантичне наповнення літературних компліментів включає книжну та високу лексику (красномовство, глибоке, вишукане, піднесене), літературні алюзії та цитати, розгорнуті метафори та порівняння. Розмовні компліменти характеризуються використанням розмовної лексики, сленгу, скорочених форм, еліптичних конструкцій (You rock! Гаряче виглядає! Абсолютно приголомшлива робота!). Вони функціонують переважно в неформальних комунікативних ситуаціях між близькими знайомими або представниками одної соціальної групи. Стилiстичне оформлення компліменту корелює з рівнем формальності ситуації, соціальними ролями комунікантів та характером їхніх міжособистісних відносин [34].

За семантикою оцінного компонента англійські компліменти поділяються на раціональні, емоційні та естетичні. Раціональні компліменти (також відомі як інтелектуально-оцінні) базуються на логічному судженні та об'єктивних критеріях оцінки. Вони фокусуються на практичних, функціональних або утилітарних якостях об'єкта оцінки (Ваші аналітичні здібності вражають; Це дуже ефективне рішення; Ваша стратегія управління довела свою високу ефективність). Лексико-семантичне наповнення раціональних компліментів

включає прикметники та прислівники, що виражають раціональну оцінку (efficient, effective, logical, well-organized, strategic), а також термінологічну лексику, пов'язану з професійною діяльністю. Емоційні компліменти (також відомі як емоційно-оцінні) відображають суб'єктивне емоційне ставлення мовця до об'єкта оцінки. Вони характеризуються високою експресивністю та емоційною насиченістю (Я абсолютно обожнюю ваше почуття гумору; Твоя доброта торкається мого серця; Я вражений вашим виступом). Лексичними маркерами емоційних компліментів є емоційно забарвлені прикметники та прислівники (дивовижний, чудовий, надзвичайний), дієслова емоційного стану (любити, обожнювати, захоплюватися), інтенсифікатори (абсолютно, неймовірно, надзвичайно). Естетичні компліменти (також відомі як сенсорно-оцінні) фокусуються на зовнішніх, чуттєво сприймальних якостях об'єкта оцінки, його красі, гармонійності, приємності (You have a beautiful smile; Твій голос звучить мелодійно; Ця робота візуально приголомшлива). Лексико-семантичне наповнення естетичних компліментів включає прикметники та прислівники, що виражають естетичну оцінку (красиво, елегантно, граціозно, гармонійно), метафори та порівняння, що апелюють до сенсорного сприйняття.

За мірою індивідуалізованості компліменти класифікуються як персоналізовані та деперсоналізовані. Персоналізовані компліменти адаптовані до індивідуальних особливостей адресата, враховують його унікальні якості, досягнення, вміння (Спосіб, яким ви поєднуєте аналітичне мислення з творчим баченням, унікальний; Я ніколи не зустрічав нікого, хто міг би пояснити складні поняття так чітко, як ви; Ваш унікальний підхід до вирішення проблем завжди приносить свіжі перспективи) [4]. Такі компліменти характеризуються високим ступенем індивідуалізації, деталізацією оцінки, конкретизацією об'єкта похвали. Лінгвістичними маркерами персоналізованості виступають: конкретні деталі, що відображають знання мовцем індивідуальних особливостей адресата; порівняльні конструкції, що підкреслюють унікальність адресата; лексеми зі значенням винятковості та неповторності (унікальні, особливі, єдині в своєму роді). Деперсоналізовані компліменти мають загальний характер і можуть бути

адресовані різним особам без суттєвої модифікації (You look nice ; Чудова робота; Молодці). Вони характеризуються низьким ступенем індивідуалізації, використанням шаблонних оцінних висловлювань, відсутністю конкретизації. Деперсоналізовані компліменти часто функціонують як етикетні формули в ситуаціях формального або напівформального спілкування, де індивідуалізація оцінки не є пріоритетною.

2.2. Лексико-семантичні засоби вираження компліментів

Лексико-семантичні засоби вираження компліментів в англійській мові становлять розгалужену систему мовних одиниць різних рівнів, що забезпечують реалізацію позитивно-оцінної семантики та втілення комунікативної інтенції мовця у компліментарному висловлюванні. Комплімент як мовленнєвий акт позитивної оцінки характеризується використанням специфічних лексико-семантичних засобів, що втілюють аксіологічну семантику, експресивність, емоційність та образність. Лексико-семантичне наповнення компліментів відображає ціннісні орієнтири англійської лінгвокультури, особливості категоризації дійсності та культурно детерміновані моделі міжособистісної взаємодії [8]. Система лексико-семантичних засобів вираження компліментів включає оцінні прикметники, прислівники, іменники, дієслова, інтенсифікатори, стилістично марковані лексичні одиниці, метафори, порівняння, гіперболи та інші засоби створення образності та експресивності. Структурна організація та семантичне наповнення компліментів визначаються комунікативною інтенцією мовця, об'єктом оцінки, соціальним контекстом та прагматичними факторами реалізації мовленнєвого акту.

Оцінні прикметники становлять ядро лексико-семантичної системи компліментарних висловлювань в англійській мові, оскільки саме вони найбільш безпосередньо та експліцитно виражають позитивну оцінку об'єкта компліменту. Оцінні прикметники в структурі компліментів можна класифікувати за різними критеріями: за семантикою, стилістичним забарвленням, ступенем інтенсивності оцінки. За семантикою виділяються прикметники загальної позитивної оцінки

(good, nice, great, wonderful, excellent, fantastic, amazing, brilliant) та прикметники частковооцінного значення, що конкретизують аспект позитивної оцінки. Частковооцінні прикметники включають такі семантичні групи: сенсорно-естетичні (красивий, гарний, чудовий, красивий, привабливий, приголомшливий, милий, елегантний, милий), інтелектуально-оцінні (розумний, розумний, розумний, мудрий, геніальний, проникливий), емоційно-оцінні (добрий, милий, турботливий, дружній, чарівний, чарівний, чудовий), утилітарно-оцінні (корисний, корисний, практичний, ефективний, ефективний), нормативні (ідеальний, ідеальний, зразковий, видатний, винятковий, надзвичайний, чудовий), етичні (чесний, справедливий, благородний, добродішній, почесний, шанобливий, надійний), телеологічні (успішний, здійснений, тріумфальний, переможний, ефективний). За стилістичним забарвленням оцінні прикметники поділяються на нейтральні (хороший, гарний, чудовий), розмовні (awesome, cool, fab, terrific) та книжні (вишуканий, піднесений, блискучий, чудовий). За ступенем інтенсивності оцінки виділяються прикметники помірної (хороший, приємно, чудовий), високої (великий, чудовий, чудовий) та найвищої (дивовижний, фантастичний, феноменальний, захоплюючий) оцінки.

Прислівники-інтенсифікатори виконують функцію підсилення позитивної оцінки в компліментарних висловлюваннях, збільшуючи їх експресивність та емоційний вплив на адресата. В англійських компліментах використовуються різні типи інтенсифікаторів, що відрізняються за семантикою, стилістичним забарвленням та ступенем інтенсифікації [31]. За семантикою виділяються інтенсифікатори міри та ступеня (дуже, дійсно, надзвичайно, зовсім, скоріше, гарненько, справедливо, так, так), інтенсифікатори впевненості та категоричності (безумовно, безумовно, абсолютно, повністю, цілковито, абсолютно), інтенсифікатори винятковості та унікальності (унікально, винятково, надзвичайно, надзвичайно, неймовірно, неймовірно). За стилістичним забарвленням інтенсифікатори поділяються на нейтральні (дуже, дійсно, зовсім), розмовні (super, mega, ultra, insanely) та книжні (exceperhively,

supremely, progloly). За ступенем інтенсифікації виділяються інтенсифікатори помірного (скоріше, зовсім, справедливо, гарненько), високого (дуже, дійсно, так, по-справжньому) ступеня. В структурі компліментів інтенсифікатори поєднуються з оцінними прикметниками та прислівниками, утворюючи інтенсифіковані оцінні словосполучення (дійсно красивий, надзвичайно талановитий, абсолютно дивовижний, справді вражаючий), що підвищують іллокутивну силу та перлокутивний ефект компліментарного висловлювання. Найвищий ступінь інтенсифікації досягається через поєднання декількох інтенсифікаторів (дійсно по-справжньому дивовижний, абсолютно неймовірно красивий) або використання повторів (дуже, дуже приємно).

Оцінні іменники в структурі англійських компліментів реалізують позитивну оцінку через номінацію осіб, предметів, явищ, що мають позитивні конотації. За семантикою оцінні іменники в компліментах поділяються на декілька груп:

- іменники, що позначають особу з позитивними якостями (genius, angel, star, hero, champion, sweetheart, treasure, darling);
- іменники, що називають цінні об'єкти або явища (шедевр, дорогоцінний камінь, коштовність, скарб, подарунок, благословення, диво, диво); іменники, що позначають позитивні якості, властивості, здібності (краса, талант, розум, мудрість, елегантність, чарівність, грація, дотепність, доброта) [26]. Оцінні іменники функціонують у компліментах у різних синтаксичних позиціях: як іменна частина складеного присудка у конструкціях типу "You are + NP" (You are a genius; Ти – ангел); як звертання (Здрастуйте, красуні!; Спасибі, кохана!); як компонент вигуківих конструкцій (Який талант! Такий шедевр!). Особливу роль відіграють метафоричні номінації, що реалізують образне переосмислення об'єкта оцінки через категорії інших концептуальних сфер: "ЛЮДИНА – НЕБЕСНЕ ТІЛО" (You're a star; Ти моє сонечко), «ЛЮДИНА – КОШТОВНІСТЬ» (Ти дорогоцінний камінь; Ти діамант), «ЛЮДИНА – ВИТВІР МИСТЕЦТВА» (Ти шедевр; Ти – витвір мистецтва). Метафоричні номінації підвищують

образність та експресивність компліментів, створюючи яскраві асоціативні зв'язки та підсилюючи позитивну оцінку.

Дієслова в лексико-семантичній структурі компліментів виконують різні функції залежно від їх семантики та синтаксичної позиції. За функціонально-семантичними особливостями в компліментах виділяються такі групи дієслів: дієслова, що виражають емоційно-оцінне ставлення мовця (любити, обожнювати, захоплюватися, цінувати, любити); дієслова, що описують позитивний вплив адресата на мовця або інших осіб (вражати, дивувати, дивувати, надихати, торкатися, зворушувати, чарувати); дієслова, що характеризують успішні дії або досягнення адресата (success, achieve, excel, перевершити, подолати, перевершити, оволодіти); дієслова позитивної зміни або розвитку (вдосконалювати, розвивати, розвиватися, прогресувати, рости, процвітати). Особливу роль в компліментах відіграють перформативні дієслова, що експліцитно виражають іллокутивну функцію мовленнєвого акту (Я роблю комплімент вам за ваші досягнення; Я захоплююся вашою відданістю справі; Ціную вашу допомогу). Перформативні компліменти характеризуються високим ступенем експліцитності та формальності, що визначає їх використання переважно в офіційних або напівофіційних комунікативних ситуаціях. Дієслова-зв'язки (бути, виглядати, здаватися, звучати, відчувати) у поєднанні з оцінними прикметниками утворюють предикативне ядро компліментарних висловлювань (You are amazing; Ви виглядаєте шикарно; Ви звучите впевнено), реалізуючи приписування позитивних ознак об'єкту оцінки. Дієслова в особових формах першої особи однини часто використовуються для вираження суб'єктивного характеру оцінки та підкреслення особистого ставлення мовця (Я думаю, ти неймовірний; Я знаходжу ваші ідеї захоплюючими; Я вважаю, що ви найкращий кандидат).

Фразеологічні одиниці становлять специфічний лексико-семантичний компонент англійських компліментів, що відображає культурно-специфічні моделі вираження позитивної оцінки. Фразеологізми в структурі компліментів відзначаються образністю, експресивністю та культурною маркованістю,

підсилюючи емоційний вплив на адресата. За семантикою фразеологічні одиниці, що використовуються в компліментах, поділяються на декілька груп: фразеологізми, що виражають захоплення та схвалення (перехоплюють подих, збивають шкарпетки, підривають мозок, падають мертвими чудовими, з цього світу, не мають собі рівних); фразеологізми, що підкреслюють винятковість та унікальність (один на мільйон, єдиний у своєму роді, у своїй лізі, у класі самотійно); фразеологізми, що виражають високу оцінку здібностей та досягнень (мати все, мати те, що потрібно, вдарити цвяхом по голові, мати дотик Мідаса); фразеологізми, що характеризують позитивний вплив адресата (освітити кімнату, вкрасти шоу, зробити чийсь день, завоювати чиєсь серце). Культурна специфіка фразеологізмів проявляється у використанні культурно значущих символів, образів, алюзій, що відображають національний світогляд та ціннісні орієнтири англомовної спільноти. Наприклад, фразеологізми підходять для короля/королеви, коштовності в короні, королівської обробки відображають значущість монархічних символів у британській культурі; Фразеологізми хоум-ран, вибити його з парку, підійти до тарілки базуються на образах бейсболу, популярного в американській культурі. Використання фразеологізмів у компліментах демонструє мовну компетенцію мовця та створює ефект культурної приналежності та солідарності.

Стилістично марковані лексичні одиниці в структурі компліментів виконують функцію передачі емоційного стану мовця, підсилення експресивності та створення стилістичного ефекту, що відповідає комунікативній ситуації [1]. За стилістичним забарвленням виділяються високі (піднесені) лексичні одиниці, що надають компліменту урочистості та вишуканості (*exquisite, sublime, resplendent, magnificent, splendid, divine, ethereal, impressable*); розмовні лексичні одиниці, що створюють ефект неформальності та спонтанності (*awesome, cool, fab, rad, wicked, killer, bomb, sick*); сленгові вирази, що демонструють приналежність до певної соціальної групи або субкультури (*smoking hot, drop-dead gorgeous, badass, lit, fire, dope, slay*). Вибір стилістично маркованої лексики в компліментах визначається низкою факторів: соціально-

демографічними характеристиками мовця (вік, стать, освіта, соціальний статус); характером міжособистісних стосунків (формальні/неформальні, близькі/дистантні); комунікативною ситуацією (офіційна/неофіційна); індивідуальним стилем мовця. Стилiстично марковані лексичні одиниці в компліментах можуть виконувати функцію соціальної ідентифікації, демонструючи приналежність мовця до певної соціальної групи або субкультури. Наприклад, використання молодіжного сленгу в компліментах (You're killin' it!; That outfit is fire!; Your performance was lit!) сигналізує про молодий вік мовця або його прагнення асоціюватися з молодіжною культурою.

Метафора як засіб вираження компліментів в англійській мові реалізує образне переосмислення об'єкта оцінки, створюючи асоціативні зв'язки між різними концептуальними сферами. Метафоричні компліменти характеризуються високим ступенем образності, експресивності та оригінальності, що підсилює їх емоційний вплив на адресата. В основі метафоричних компліментів лежать різні концептуальні метафори, що відображають особливості категоризації дійсності в англomовній лінгвокультурі: "ЛЮДИНА – СВІТЛО" (You light the room; Ти – промінчик сонця; Твоя посмішка прикрашає мій день); "ЛЮДИНА – НЕБЕСНЕ ТІЛО" (Ти зірка; Ти мій місяць і зорі; Ти сяєш, як сонце); "ЛЮДИНА – КОШТОВНІСТЬ" (Ти дорогоцінний камінь; Ти діамант у грубі; Ти – чисте золото); "ЛЮДИНА – ВИТВІР МИСТЕЦТВА" (Ти шедевр; Ти – витвір мистецтва; Ти – поезія в русі); «ЛЮДИНА – ПРИРОДНЕ ЯВИЩЕ» (Ти – ковток свіжого повітря; Ти – сила природи; Твоя краса, як розпустилася квітка). Метафоричні компліменти можуть реалізовуватися на рівні окремих лексичних одиниць (Ти ангел), словосполучень (золоте серце, магнетична особистість, сяюча краса) або розгорнутих метафоричних конструкцій (Твої очі як глибокі океани, де я міг би потонути назавжди). Ефективність метафоричних компліментів залежить від їх оригінальності, доречності та зрозумілості для адресата. Конвенційні метафори (Ти зірка; You're an angel) через свою частотність втрачають образність та експресивність, наближаючись до кліше, тоді як оригінальні, креативні

метафори створюють яскравий образ та демонструють мовну майстерність та творчий підхід мовця.

Порівняння як лексико-семантичний засіб вираження компліментів базується на зіставленні об'єкта оцінки з іншими об'єктами, що мають яскраво виражені позитивні ознаки або якості. Порівняльні конструкції в компліментах реалізуються через різні структурні моделі: порівняння з використанням сполучників *like, as* (Ти співаєш як ангел; Ти прекрасна, як троянда; Ви виглядаєте як модель); порівняння з використанням прикметників у порівняльному та найвищому ступенях (Ти розумніший за будь-кого, кого я знаю; Ви найталановитіша людина в команді; Це найкраща презентація, яку я коли-небудь бачив); порівняння з використанням дієслів *outshine, overpassed, overdo* (Ти затьмарюєш всіх в кімнаті; Ваш виступ перевершує всі очікування).

За семантикою об'єкти порівняння в компліментах можна класифікувати на декілька груп: еталонні об'єкти краси та досконалості (ангел, модель, зірка, троянда, діамант, сонце); визнані експерти та професіонали (Ейнштейн, Моцарт, Пікассо, Шекспір); міфологічні та літературні персонажі з яскраво вираженими позитивними якостями (Адоніс, Венера, Аполлон, Афродіта). Порівняльні компліменти характеризуються високим ступенем експресивності та образності, особливо якщо об'єкт порівняння є несподіваним або оригінальним [20]. Ефективність порівняльних компліментів залежить від доречності та зрозумілості порівняння для адресата, що вимагає від мовця врахування фонових знань та культурного контексту. Використання порівнянь у компліментах дозволяє не лише висловити позитивну оцінку, але й продемонструвати ерудицію, дотепність та креативність мовця.

Гіпербола як засіб вираження компліментів реалізує навмисне перебільшення позитивних якостей або досягнень адресата з метою підсилення емоційного впливу та експресивності оцінки. Гіперболічні компліменти характеризуються високим ступенем інтенсивності оцінки, що перевищує реальні характеристики об'єкта, створюючи ефект крайнього захоплення або захвату. В англійських компліментах гіпербола реалізується через різні мовні

засоби: лексеми зі значенням абсолютної якості або винятковості (ідеальний, ідеальний, бездоганний, кінцевий, вищий, абсолютний); квантифікатори всезагальності (все, кожного, завжди, ніколи, назавжди); часові та просторові маркери граничності (коли-небудь, усіх часів, у світі, на планеті); конструкції з інфінітивом, що виражають неможливість перевершення (неможливо перемогти, важко перевершити, важко зіставити); заперечні конструкції, що підкреслюють унікальність (як ніяка інша, поза конкуренцією, без рівних). Прикладами гіперболічних компліментів є висловлювання типу Ти найкрасивіша жінка у світі; Я ніколи в житті не бачив нічого настільки ідеального; У тебе найкраща посмішка, яку я коли-небудь бачив; Такої блискучої презентації ще ніхто не давав. Гіперболічні компліменти є характерною рисою американської комунікативної культури, відображаючи тенденцію до емоційності та експресивності висловлювань. Ефективність гіперболічних компліментів залежить від комунікативного контексту та міжособистісних відносин: у близьких, неформальних стосунках вони сприймаються як прояв щирого захоплення, тоді як у формальних ситуаціях можуть інтерпретуватися як перебільшення або лестощі.

Літота як стилістичний прийом, протилежний гіперболі, реалізує применшення негативних якостей або перешкод з метою непрямого підкреслення позитивних аспектів. В англійських компліментах літота використовується як засіб непрямого, імпліцитного вираження позитивної оцінки, створюючи ефект стриманості та недомовленості, що подекуди має більший прагматичний вплив, ніж пряме вираження захоплення. Літота в компліментах реалізується через заперечення негативної якості або характеристики (непогано, не найгірше, не маленьке досягнення, не звичайний таланти); применшувальні конструкції з прислівниками цілком, скоріше, справедливо, трохи (досить вражаюче, скоріше непогано, досить примітно); конструкції з недомовленості (трохи генія, щось від шедевру, якимось дивовижно). Прикладами компліментів-літот є висловлювання типу Це зовсім непогано! (= це дуже добре); Ти не найгірший танцюрист, якого я бачив (= ти досить хороший

танцюрист); Це не маленьке досягнення (= це значне досягнення). Літота як засіб вираження компліментів більш характерна для британської комунікативної культури, відображаючи тенденцію до стриманості, недововленості та уникнення прямого вираження емоцій. Літотні компліменти часто мають іронічний підтекст, створюючи ефект мовної гри та інтелектуального гумору. Ефективність літотних компліментів залежить від здатності адресата декодувати імпліцитну позитивну оцінку, що вимагає спільного фонду знань та розуміння комунікативних конвенцій.

Оксиморон як стилістичний прийом поєднання семантично протилежних понять використовується в англійських компліментах для створення ефекту парадоксальності та привернення уваги адресата до унікальності об'єкта оцінки. Оксиморонні компліменти базуються на поєднанні антонімічних або семантично несумісних лексичних одиниць, що створює парадоксальний образ з особливою експресивністю та оригінальністю. В компліментах оксиморон реалізується через такі структурні моделі: поєднання прикметника з іменником, що мають протилежну семантику (красивий хаос, елегантна простота, сильна вразливість, розумне божевілья); поєднання прислівника з прикметником або дієсловом, що суперечать за змістом (болісно красивий, славно недосконалий, агресивно-ніжний, успішно не вдалося); конструкції з протиставленнями, що підкреслюють унікальне поєднання протилежних якостей (Ти такий витончений, але такий доступний; Ви сильні і вразливі одночасно; Ти дикий у найдисциплінованішому ключі). Прикладами оксиморонних компліментів є висловлювання типу: У вас хаотична елегантність, яка заводить; Ваша контрольована спонтанність – це те, що робить вас таким чудовим виконавцем; Ти лякаюче геніальний у найзаспокійливіший спосіб [32]. Оксиморонні компліменти характеризуються високим ступенем оригінальності та лінгвістичної креативності, демонструючи мовну майстерність та нестандартне мислення мовця. Ефективність оксиморонних компліментів залежить від їх інтелектуальної доступності для адресата та доречності у конкретній комунікативній ситуації: у інтелектуальному середовищі вони сприймаються як прояв дотепності та

оригінальності, тоді як у побутовому спілкуванні можуть викликати нерозуміння.

Епітети як виразні, образні означення становлять один з найпродуктивніших лексико-семантичних засобів вираження компліментів в англійській мові. На відміну від звичайних означень, епітети характеризуються образністю, експресивністю та суб'єктивною оцінністю, що робить їх ефективним засобом вираження емоційного ставлення мовця до об'єкта оцінки. За семантикою епітети в компліментах поділяються на декілька груп: емоційно-оцінні епітети, що виражають емоційне ставлення мовця (чарівна посмішка, чудова розмова, чарівна краса, чарівний голос); образні епітети, що базуються на метафоричному або метонімічному перенесенні (золоте серце, магнетична особистість, шовковистий голос, електрична присутність); синестезійні епітети, що базуються на поєднанні різних типів чуттєвого сприйняття (милий голос, тепла посмішка, яскрава особистість, м'який погляд); кольорові епітети, що використовують символіку кольорів (золота можливість, срібний язик, промениста посмішка, блискучі очі). За структурою епітети в компліментах можуть бути простими, вираженими одним словом (блискучий розум, сліпуча краса), складними, утвореними з двох або більше основ (зворушлива посмішка, вражаючий таланти, приголомшлива продуктивність), та фразовими, вираженими словосполученням (не з цього світу краса, одна в житті можливість). Епітети в компліментах часто комбінуються, утворюючи епітетні ряди, що підсилюють експресивність та емоційність висловлювання (Ваш блискучий, інноваційний та сміливий підхід трансформували наш проект). Вибір епітетів у компліментах відображає індивідуальний стиль мовця, його мовну компетенцію, естетичні уподобання та емоційний стан.

Ідіоматичні вирази становлять специфічний лексико-семантичний компонент англійських компліментів, що відображає культурно-специфічні моделі вираження позитивної оцінки. Ідіоми в структурі компліментів відзначаються образністю, експресивністю та культурною маркованістю, підсилюючи емоційний вплив на адресата та демонструючи мовну компетенцію

мовця. За семантикою ідіоматичні вирази, що використовуються в компліментах, поділяються на декілька груп: ідіоми, що виражають захоплення та схвалення (зніми перед тобою капелюха, поплескати по спині, віддати належне там, де належить, великий палець вгору); ідіоми, що підкреслюють винятковість та унікальність (зрізані над іншими, вершки з урожаю, голова і плечі зверху, виділяються з натовпу); ідіоми, що виражають високу оцінку здібностей та досягнень (туз у рукаві, принесіть свою А-гру, вибити м'яч за межі парку, витягнути всі стопи); ідіоми, що характеризують позитивний вплив (ковток свіжого повітря, вкрасти шоу, завоювати серця і уми, музика для моїх вух). Культурна специфіка ідіом проявляється у використанні образів та алюзій, що відображають історичний досвід, традиції, звичаї англomовної спільноти. Наприклад, ідіоми, пов'язані зі спортом (зробити хоум-ран, вибити його з парку, підійти до тарілки), відображають значущість спортивних метафор в англо-американській культурі; ідіоми, пов'язані з монархією та аристократією (fit for a king, royal treatment, blue blood), відображають історичний вплив монархічної системи на британську культуру. Використання ідіом у компліментах створює ефект культурної солідарності та приналежності до спільної лінгвокультурної спільноти.

Лексичні засоби вираження модальності відіграють важливу роль у формуванні прагматичного потенціалу компліментів, виражаючи ступінь впевненості мовця у висловленій оцінці, його суб'єктивне ставлення та комунікативні наміри. В англійських компліментах використовуються різні типи модальних маркерів: епістемічні модальні маркери, що виражають ступінь впевненості мовця (безумовно, безумовно, безумовно, безсумнівно, очевидно, ясно, можливо, можливо, напевно); афективні модальні маркери, що виражають емоційне ставлення мовця (на щастя, щасливо, на щастя, на щастя, дивовижно, на диво, неймовірно); деонтичні модальні маркери, що виражають необхідність або бажаність (обов'язково, в ідеалі, бажано, заслужено). Модальні дієслова (must, should, would, could, might, may) в структурі компліментів виконують різні функції: вираження впевненості або припущення (You must be so proud of your

achieve; Це була б найкраща вистава, яку я коли-небудь бачив); пом'якшення категоричності оцінки (Я б сказав, що ти найталановитіша людина в команді; Я можу назвати це ідеальним рішенням); вираження захоплення у формі риторичного запитання (Як хтось міг бути таким геніальним?; Хто б не захоплювався вашою самовіддачею?). Конструкції з особовими займенниками першої особи та дієсловами ментальної діяльності (Я думаю, я вірю, я розглядаю, я знаходжу, я відчуваю) підкреслюють суб'єктивний характер оцінки та відповідальність мовця за висловлену думку (Я думаю, ти дивовижний; Я вважаю, що ви найкращий кандидат; Я знаходжу ваші ідеї захоплюючими).

2.3. Синтаксичні конструкції компліментарних висловлювань

Синтаксичні конструкції компліментарних висловлювань в англійській мові репрезентують структурну організацію мовленнєвого акту компліменту та становлять систему усталених моделей, що забезпечують реалізацію позитивно-оцінної семантики та прагматичного потенціалу компліменту. Синтаксична характеристика компліментів охоплює типологію речень за метою висловлювання, їх структурну організацію, комунікативні типи, модальність та експресивність. Синтаксичні моделі компліментів віддзеркалюють когнітивні та комунікативні механізми вербалізації позитивної оцінки в англійському дискурсі та демонструють закономірності структурування оцінних суджень. Специфіка синтаксичної організації компліментарних висловлювань зумовлена їх комунікативно-прагматичним призначенням, оскільки комплімент як мовленнєвий акт потребує таких синтаксичних структур, які оптимально забезпечують передачу позитивно-оцінного змісту та ефективну реалізацію комунікативної інтенції мовця. Синтаксичні характеристики компліментів взаємодіють з лексико-семантичними засобами вираження позитивної оцінки, формуючи цілісний комплекс вербальних засобів реалізації мовленнєвого акту.

Декларативні речення з предикативною структурою "підмет + присудок" становлять найбільш поширену синтаксичну модель компліментарних висловлювань в англійській мові. Ця модель характеризується чіткою

експлікацією об'єкта оцінки, вираженого підметом, та оцінного судження, вираженого присудком. Залежно від структури присудка виділяються такі підтипи декларативних компліментів: конструкції з дієсловом-зв'язкою "to be" та предикативом, вираженим оцінним прикметником (You are beautiful; She is intelligent; This cake is delicious); конструкції з дієсловом-зв'язкою "to be" та предикативом, вираженим іменниковою фразою з оцінною семантикою (You are a genius; She is a true professional; This presentation is a masterpiece); конструкції з дієсловом повнозначним дієсловом, що має позитивно-оцінну семантику (You look gorgeous; Your performance impressed everyone; This book changed my life). Декларативні компліменти характеризуються прямим, експліцитним вираженням позитивної оцінки, що забезпечує їх однозначну інтерпретацію адресатом. Вони є найбільш нейтральними з точки зору експресивності та використовуються в широкому спектрі комунікативних ситуацій, від формальних до неформальних. Частотність декларативних конструкцій у компліментарних висловлюваннях пояснюється їх функціональною універсальністю та структурною простотою, що забезпечує ефективну реалізацію комунікативної інтенції мовця з мінімальними когнітивними зусиллями [43].

Екскламативні речення становлять другу за частотністю синтаксичну модель компліментарних висловлювань, що характеризується високим рівнем експресивності та емоційності. Екскламативні компліменти виражають емоційну реакцію мовця на певну позитивну якість або характеристику адресата, поєднуючи функцію вираження позитивної оцінки з функцією експресивного вираження емоційного стану. В англійській мові екскламативні компліменти реалізуються через різні структурні моделі: конструкції з what/how + (adjective) + noun phrase (What a beautiful dress!; What an amazing performance!; How beautiful you look today!; How wonderfully you play the piano!); номінативні окличні конструкції (Beautiful dress!; Excellent work!; Amazing talent!); екскламативні речення з інверсією (Isn't he brilliant!; Doesn't she look gorgeous!; Aren't you talented!). Екскламативні компліменти відрізняються від декларативних вищим

ступенем емоційності та спонтанності, що відображається у їх інтонаційному оформленні. Вони часто використовуються в ситуаціях неформального спілкування, де вираження емоцій є соціально прийнятним і очікуваним. Прагматичний ефект екскламативних компліментів полягає не лише у вираженні позитивної оцінки, але й у створенні емоційної зближеності між комунікантами через демонстрацію щирого захоплення та ентузіазму. Сила перлокутивного впливу екскламативних компліментів часто перевищує вплив декларативних конструкцій, оскільки емоційне забарвлення підсилює позитивну оцінку та робить її більш переконливою для адресата.

Інтерогативні конструкції в компліментарних висловлюваннях функціонують як непрямі мовленнєві акти, де питальна форма використовується для вираження позитивної оцінки. Інтерогативні компліменти реалізуються через різні структурні моделі: риторичні запитання з імпліцитною позитивною оцінкою (How do you manage to look so young?; Where did you learn to cook like this?; Who taught you to be so wise?); загальні питання з прямою позитивною оцінкою (Isn't your dress beautiful?; Don't you look stunning today?; Hasn't your speech been magnificent?); спеціальні питання, що фокусуються на джерелі позитивної якості або характеристики (What's your secret to such flawless skin?; How did you become so talented?; When did you learn to play so brilliantly?). Інтерогативні компліменти характеризуються більшою імпліцитністю та непрямим характером оцінки, порівняно з декларативними та екскламативними конструкціями. Вони створюють ефект діалогічності та залучення адресата до комунікативної взаємодії, спонукаючи його до відповіді або реакції. Прагматична функція інтерогативних компліментів полягає не лише у вираженні позитивної оцінки, але й у встановленні контакту, ініціюванні розмови, створенні сприятливої атмосфери для подальшого спілкування. Інтерогативні компліменти часто сприймаються як менш нав'язливі та більш тактовні, ніж прямі декларативні конструкції, що робить їх ефективним засобом вираження позитивної оцінки в ситуаціях, де прямолінійність може бути недоречною.

Імперативні конструкції в компліментарних висловлюваннях є менш поширеними, порівняно з декларативними, екскламативними та інтерогативними моделями, проте виконують специфічні прагматичні функції. Імперативні компліменти поєднують функцію вираження позитивної оцінки з функцією спонування або заохочення адресата. В англійській мові імперативні компліменти реалізуються через такі структурні моделі: спонукальні конструкції з позитивно-оцінною семантикою (Keep up the good work!; Don't ever change your amazing style!; Continue to be your brilliant self!); конструкції з дієсловом *let*, що виражають побажання або заохочення (Let me tell you how impressed I am with your work!; Let's appreciate your incredible talent!); конструкції з модальними дієсловами, що виражають рекомендацію або пораду, поєднану з позитивною оцінкою (You should be proud of your achievement!; You must showcase your amazing skills more often!). Імперативні компліменти виконують не лише оцінну, але й регулятивну функцію, спрямовуючи поведінку адресата у певному напрямку або спонукаючи його до продовження діяльності, що отримала схвалення. Вони часто використовуються у контексті професійної взаємодії, педагогічного спілкування, коучингу, де поєднання позитивної оцінки зі спонуканням до дії є функціонально доцільним. Прагматичний ефект імперативних компліментів полягає у мотивації адресата, підвищенні його самооцінки та заохоченні до подальшого розвитку позитивно оцінених якостей або здібностей.

Складні синтаксичні конструкції в компліментарних висловлюваннях дозволяють реалізувати багатокomпонентну оцінку, що поєднує різні аспекти позитивного сприйняття об'єкта. Складнопідрядні речення з підрядними причини, наслідку, умови, допусту використовуються для обґрунтування, аргументації або підсилення позитивної оцінки (You are amazing because you always find solutions where others see only problems; Your presentation was so captivating that everyone listened with full attention; If there were more people like you, the world would be a better place; Although I've seen many performers, you are the most talented one). Складносурядні речення дозволяють поєднувати різні

аспекти позитивної оцінки, створюючи комплексний комплімент (Your design is innovative and your execution is flawless; You have both beauty and brains; The colors are vivid and the composition is masterful). Складні синтаксичні конструкції з декількома рівнями підрядності забезпечують розгорнуту аргументацію позитивної оцінки, підвищуючи її переконливість та щирість (I believe that what makes your work exceptional is the attention to detail that you demonstrate in every project that you undertake). Складні компліменти характеризуються високим ступенем індивідуалізації та конкретизації, що підвищує їх персоналізованість та ефективність. Вони часто використовуються в ситуаціях, де просте вираження позитивної оцінки є недостатнім і потрібне більш детальне та обґрунтоване схвалення, наприклад, у формальних відгуках, рекомендаційних листах, публічних подяках. Прагматичний ефект складних компліментів полягає у створенні враження глибокого, обміркованого судження, що підвищує його цінність для адресата.

Еліптичні конструкції в компліментарних висловлюваннях характеризуються структурною неповнотою, що компенсується контекстуальними та ситуативними чинниками [11]. Еліптичні компліменти реалізуються через різні структурні моделі: номінативні фрази з оцінними прикметниками (Great job!; Brilliant idea!; Excellent taste!); прийменникові фрази з оцінною семантикою (In top form today!; At your best as always!; Beyond expectations!); безособові конструкції з опущеним підметом та дієсловом-зв'язкою (Looking good!; Feeling proud of you!; Working hard as usual!). Еліптичні компліменти характеризуються економією мовних засобів при збереженні комунікативної ефективності, що робить їх оптимальним вибором у ситуаціях, де повні синтаксичні конструкції можуть бути надлишковими або недоречними. Вони часто використовуються в неформальному спілкуванні, спонтанній комунікації, швидкому обміні репліками, де важливими є оперативність та експресивність вираження оцінки. Еліптичні компліменти створюють ефект динамічності та безпосередності реакції, підкреслюючи спонтанність та щирість позитивної оцінки. Функціональна специфіка еліптичних компліментів полягає

у їх здатності концентрувати увагу на ключовому аспекті оцінки, опускаючи тривіальні або очевидні елементи висловлювання. Прагматичний ефект еліптичних компліментів визначається їх лаконічністю та експресивністю, що часто має більший емоційний вплив, ніж розгорнуті синтаксичні конструкції.

Порівняльні конструкції є продуктивним синтаксичним засобом вираження компліментів, що базується на зіставленні об'єкта оцінки з певним еталоном або стандартом. Порівняльні компліменти реалізуються через різні структурні моделі: конструкції з порівняльними ступенями прикметників та прислівників (You are smarter than anyone I know; She sings better than professional vocalists; This cake tastes more delicious than any dessert I've tried before); конструкції з прикметниками у найвищому ступені (You are the most talented person in our team; This is the best performance I've ever seen; She has the most beautiful smile in the world); порівняльні звороти з like, as, as if (Your eyes shine like stars; You move as gracefully as a dancer; You speak as if you were a native speaker). Порівняльні компліменти підкреслюють винятковість об'єкта оцінки через його зіставлення з іншими об'єктами тієї ж категорії або з певним ідеалом. Вони створюють ефект об'єктивізації суб'єктивної оцінки, оскільки порівняння передбачає наявність певної системи координат або шкали, на якій розташовується об'єкт оцінки. Порівняльні компліменти часто використовуються для підсилення позитивної оцінки, оскільки відносна характеристика (кращий, найкращий, подібний до чогось надзвичайного) створює більш яскравий образ, ніж абсолютна (хороший, чудовий). Прагматичний ефект порівняльних компліментів полягає у створенні враження обґрунтованості та виваженості оцінки, що підвищує її переконливість та цінність для адресата.

Конструкції з перформативними дієсловами експліцитно маркують іллокутивну силу компліментарного висловлювання, безпосередньо вказуючи на мовленнєву дію, що виконується мовцем. Перформативні компліменти реалізуються через використання дієслів, що називають мовленнєвий акт, у першій особі однини теперішнього часу дійсного способу (I compliment you on

your achievement; I congratulate you on your success; I admire your dedication; I appreciate your help). Перформативні конструкції в компліментах характеризуються високим ступенем експліцитності та формальності, що визначає їх використання переважно в офіційних або напівофіційних комунікативних ситуаціях. Вони створюють ефект урочистості та значущості моменту, підкреслюючи важливість висловленої оцінки. Перформативні компліменти часто використовуються в ситуаціях публічного визнання заслуг, офіційних подяк, урочистих промов, де необхідно чітко маркувати інтенцію мовця та забезпечити однозначне розуміння висловлювання як компліменту. Прагматичний ефект перформативних компліментів полягає у створенні враження офіційного визнання заслуг або якостей адресата, що підвищує статусну значущість оцінки. На відміну від інших синтаксичних моделей компліментів, перформативні конструкції є найменш частотними у повсякденному спілкуванні, але мають високу функціональну значущість у формальному дискурсі.

Контрастивні конструкції в компліментарних висловлюваннях базуються на протиставленні, що підкреслює позитивні якості об'єкта оцінки через зіставлення з менш позитивними альтернативами. Контрастивні компліменти реалізуються через різні структурні моделі: конструкції з протиставними сполучниками *but, yet, however, though* (*Most people struggle with this task, but you make it look easy; It's a challenging role, yet you perform it perfectly; The project seemed impossible, however you managed to complete it successfully*); конструкції з заперечними елементами, що підкреслюють унікальність об'єкта оцінки (*No one else could have done this as well as you; I've never seen anyone so skilled at this; Nothing compares to your unique style*); конструкції з протиставленням минулого та теперішнього стану (*You've improved so much since our last meeting; Your current work is even more impressive than your previous achievements; You've transformed from a good student into an excellent professional*). Контрастивні компліменти створюють динамічний образ через зіставлення різних полюсів оцінної шкали, підкреслюючи дистанцію між ними та позиціонуючи об'єкт

оцінки на позитивному полюсі [33]. Вони часто використовуються для підсилення позитивної оцінки, оскільки контраст робить її більш виразною та помітною. Прагматичний ефект контрастивних компліментів полягає у створенні враження обґрунтованості та об'єктивності оцінки, що підвищує її переконливість та значущість для адресата.

Умовні конструкції в компліментарних висловлюваннях створюють гіпотетичні сценарії, що підкреслюють позитивні якості об'єкта оцінки через їх проекцію на інші контексти або ситуації. Умовні компліменти реалізуються через різні типи умовних речень: реальні умовні конструкції (If you continue working like this, you'll achieve great success; If everyone had your dedication, our company would be the best in the industry; If I had your talent, I would be famous by now); нереальні умовні конструкції (If there were more people like you, the world would be a better place; If I could choose any teammate, it would be you; If your presentation had been any better, the audience would have given you a standing ovation); змішані умовні конструкції (If you had been in charge from the beginning, we would be celebrating success now; If you were to compete professionally, you would win every competition). Умовні компліменти характеризуються високим ступенем креативності та образності, оскільки створюють альтернативні реальності, де позитивні якості об'єкта оцінки мають особливу значущість або цінність. Вони часто використовуються для вираження комплексної оцінки, що охоплює не лише фактичні, але й потенційні аспекти об'єкта. Прагматичний ефект умовних компліментів полягає у створенні враження глибокого осмислення та оцінки якостей адресата, що виходить за межі поверхневого спостереження та охоплює потенційні можливості та перспективи.

Конструкції з інфінітивними та герундіальними зворотами забезпечують компактне вираження складних оцінних суджень у компліментарних висловлюваннях. Інфінітивні конструкції реалізуються через різні структурні моделі: інфінітив мети (You have the talent to become a great artist; She has the charm to win everyone's heart; This design has the potential to transform the industry); інфінітив наслідку (You are smart enough to solve any problem; She is talented

enough to succeed in any field; The performance was brilliant enough to impress even the harshest critics); інфінітивні конструкції з оцінними прикметниками (It's amazing to watch you perform; It's wonderful to hear you sing; It's inspiring to see your dedication). Герундіальні конструкції в компліментах охоплюють такі моделі: герундіальні звороти з прийменниками (Thank you for being so helpful; I appreciate your taking time to assist me; Everyone admires you for working so hard); герундій як підмет з оцінним присудком (Seeing your work is a pleasure; Working with you is a privilege; Hearing your ideas is always inspiring). Інфінітивні та герундіальні конструкції дозволяють інтегрувати оцінку дій, процесів, станів у компактну синтаксичну структуру, створюючи ефект семантичної насиченості висловлювання. Вони часто використовуються для вираження оцінки, що охоплює динамічні аспекти об'єкта, такі як дії, поведінка, діяльність. Прагматичний ефект таких компліментів полягає у створенні враження глибини та комплексності оцінки, що охоплює не лише статичні якості, але й динамічні прояви особистості адресата.

Конструкції з модальними дієсловами в компліментарних висловлюваннях виражають різні відтінки модальності, що модифікують прагматичний потенціал компліменту. Модальні компліменти реалізуються через використання різних модальних дієслів: *must* для вираження логічної необхідності або впевненості в оцінці (You must be a genius to solve this problem so quickly; She must have worked incredibly hard to achieve such results; This performance must have required months of preparation); *should* для вираження рекомендації або поради, поєднаної з позитивною оцінкою (You should be proud of your achievement; She should showcase her talent more often; This artwork should be displayed in a gallery); *would/could* для вираження гіпотетичності або ввічливості в оцінці (I would say you're the most talented person I know; Your design could be the best I've ever seen; I would consider your solution brilliant). Модальні компліменти характеризуються різними ступенями категоричності, впевненості, суб'єктивності оцінки, що дозволяє мовцю тонко регулювати іллокутивну силу висловлювання. Вони часто використовуються в ситуаціях, де пряме, категоричне вираження оцінки може

бути недоречним або надто нав'язливим [18]. Прагматичний ефект модальних компліментів полягає у створенні враження виваженості та обдуманості оцінки, що підвищує її переконливість та прийнятність для адресата.

Конструкції з емпатичними елементами підсилюють експресивність та емоційність компліментарних висловлювань. Емпатичні компліменти реалізуються через різні синтаксичні засоби: конструкції з емпатичним *do* (You do look stunning today; She does have an amazing talent; This book does provide valuable insights); конструкції з інверсією (Never have I seen such a brilliant performance; Rarely does one encounter such dedication; Seldom is a presentation so well-structured); конструкції з підсилювальними прислівниками та частками (Absolutely brilliant performance!; Truly remarkable achievement!; Really outstanding work!); розщеплені речення (It is your creativity that makes your work special; What I admire most is your perseverance; The reason I'm impressed is your attention to detail). Емпатичні конструкції в компліментах створюють ефект підвищеної експресивності та емоційності, підкреслюючи щирість та інтенсивність позитивної оцінки. Вони часто використовуються в ситуаціях, де важливо продемонструвати сильне емоційне враження або переконати адресата у щирості оцінки. Прагматичний ефект емпатичних компліментів полягає у підсиленні перлокутивного впливу висловлювання на адресата, збільшуючи його емоційну значущість та переконливість.

Синтаксичні конструкції з прямою та непрямою мовою дозволяють інтегрувати в комплімент оцінки або думки третіх осіб, підсилюючи його обґрунтованість та об'єктивність. Компліменти з прямою мовою реалізуються через цитування позитивних оцінок, висловлених іншими особами (Everyone says, "She is the most talented artist in our community"; The director told me, "Your performance was exceptional"; As my colleague put it, "You have revolutionized our approach"). Компліменти з непрямою мовою передають зміст позитивних оцінок інших осіб у трансформованому вигляді (Everyone agrees that you are the best candidate for this position; The committee mentioned that your project was outstanding; My friends have often commented on your exceptional talent).

Конструкції з прямою та непрямою мовою створюють ефект розширення суб'єкта оцінки, демонструючи, що позитивне сприйняття адресата не обмежується лише думкою мовця, а є колективним або авторитетним. Вони часто використовуються в ситуаціях, де важливо підкреслити об'єктивність оцінки або посилити її вагомість через апеляцію до думки авторитетних осіб або колективу. Прагматичний ефект таких компліментів полягає у створенні враження соціального визнання та схвалення, що підвищує статусну значущість оцінки для адресата.

Парцельовані конструкції в компліментарних висловлюваннях дозволяють акцентувати окремі аспекти позитивної оцінки через їх синтаксичне виділення та інтонаційне відокремлення. Парцельовані компліменти реалізуються через розчленування єдиної синтаксичної структури на окремі сегменти, відокремлені крапкою або іншими розділовими знаками кінця речення (You are amazing. In every way. Beyond words; Your presentation was brilliant. Insightful. Perfectly structured; I admire your dedication. Your creativity. Your resilience). Парцеляція створює ефект подрібнення інформаційного потоку, що дозволяє зосередити увагу на кожному окремому сегменті оцінки та підкреслити його значущість. Парцельовані компліменти характеризуються особливим ритмом та інтонаційним оформленням, що підсилює їх експресивність та емоційний вплив на адресата. Вони часто використовуються в ситуаціях емоційно насиченого спілкування, де важливо не лише висловити позитивну оцінку, але й передати емоційне враження від об'єкта оцінки. Прагматичний ефект парцельованих компліментів полягає у створенні враження глибокого емоційного враження, що перевершує можливості звичайних синтаксичних структур і потребує особливих засобів вираження.

2.4. Гендерні особливості використання компліментів у англійській мові

Гендерні особливості використання компліментів у англійській мові відображають соціокультурні відмінності у комунікативній поведінці чоловіків і

жінок та демонструють специфіку конструювання маскулінності та фемінінності через мовленнєві акти позитивної оцінки. Гендерна диференціація компліментарної поведінки проявляється на рівні частотності використання компліментів, їх тематичної спрямованості, лексико-семантичного наповнення, синтаксичної організації, прагматичних функцій та контекстуальних умов вживання. Англомовний комплімент як гендерно маркований мовленнєвий акт відображає нормативні очікування щодо комунікативної поведінки чоловіків і жінок, їхні соціальні ролі, статусні позиції та характер міжособистісних стосунків [9]. Вивчення гендерних особливостей компліментів набуває особливої значущості в контексті теорії гендерної лінгвістики, що розглядає мову як засіб конструювання гендерної ідентичності та досліджує мовну репрезентацію гендерних стереотипів і рольових моделей. Комплексний аналіз гендерної специфіки компліментів у англійській мові передбачає дослідження їх структурно-семантичних, прагматичних та соціокультурних характеристик з урахуванням гендеру адресанта та адресата.

Частотність використання компліментів демонструє суттєві гендерні відмінності у англомовній комунікації. Статистичні дані свідчать про більшу схильність жінок до продукування компліментарних висловлювань порівняно з чоловіками. Жінки використовують компліменти приблизно вдвічі частіше, ніж чоловіки, особливо у неформальному спілкуванні та міжособистісній комунікації [22]. Ця тенденція пояснюється соціокультурними факторами, зокрема традиційною орієнтацією жіночої комунікації на встановлення та підтримання міжособистісних стосунків, створення сприятливої атмосфери спілкування, емоційну підтримку та вираження солідарності. Жіноча компліментарна поведінка часто функціонує як стратегія позитивної ввічливості, спрямована на задоволення потреби адресата в схваленні та визнанні. Чоловіча компліментарна поведінка, натомість, більше орієнтована на інструментальні функції мовлення, такі як передача інформації, регуляція статусних відносин, досягнення прагматичних цілей. Частотність компліментів варіюється також залежно від гендерної конфігурації комунікативної взаємодії: найбільша

кількість компліментів спостерігається в спілкуванні між жінками, менша – в комунікації між представниками різних статей, найменша – у чоловічій комунікації. Ці кількісні показники відображають гендерні преференції щодо використання позитивно-оцінних мовленнєвих актів як засобу соціальної взаємодії.

Тематичний розподіл компліментів демонструє чітку гендерну диференціацію, відображаючи нормативні очікування щодо гендерних ролей та цінностей у англomовній культурі. У компліментах, адресованих жінкам, домінують теми зовнішності, одягу, зачіски, загального вигляду (*You look stunning in this dress; Your hair looks amazing today; That colour really suits you*). За статистикою, понад 60% компліментів, адресованих жінкам, стосуються їхньої зовнішності. Натомість компліменти, адресовані чоловікам, частіше фокусуються на професійних досягненнях, здібностях, майстерності, інтелектуальних якостях, матеріальних надбаннях (*Great job on that presentation; You handled that situation brilliantly; That's an impressive car you've got*). Ця тематична асиметрія відображає традиційні гендерні стереотипи, згідно з якими жіноча цінність асоціюється з привабливістю та зовнішньою презентацією, а чоловіча – з досягненнями та здібностями. Проте в сучасному англomовному дискурсі спостерігається тенденція до розширення тематичного репертуару гендерно орієнтованих компліментів: жінкам частіше роблять компліменти щодо професійних успіхів та інтелектуальних якостей, а чоловікам – щодо зовнішності та стилю. Ця тенденція відображає трансформацію гендерних ролей та стереотипів у сучасному англomовному суспільстві.

Лексико-семантичне наповнення компліментів також демонструє гендерну специфіку, що проявляється у виборі оцінних прикметників, інтенсифікаторів та інших експресивних засобів. У жіночих компліментах переважають прикметники емоційно-естетичної оцінки з високим ступенем експресивності: *beautiful, gorgeous, stunning, lovely, fabulous, adorable, cute, charming*. Чоловічі компліменти характеризуються перевагою прикметників раціонально-утилітарної оцінки з помірним ступенем експресивності: *good, great, impressive,*

solid, smart, effective, decent, competent. Гендерні відмінності проявляються також у використанні інтенсифікаторів: жінки частіше застосовують емоційно-забарвлені інтенсифікатори (absolutely, incredibly, amazingly, fantastically), тоді як чоловіки надають перевагу більш нейтральним засобам інтенсифікації (very, really, quite, pretty). Лексичне наповнення компліментів, адресованих жінкам, характеризується більшою образністю, метафоричністю, поетичністю порівняно з компліментами, адресованими чоловікам. Ця лексико-семантична диференціація відображає гендерні стереотипи щодо емоційності/раціональності, експресивності/стриманості, естетичності/прагматичності, які традиційно асоціюються з фемінінністю та маскулінністю в англomовній культурі.

Синтаксичний аспект гендерної диференціації компліментів проявляється у переважанні певних структурних моделей у мовленні чоловіків і жінок. Жіночі компліменти характеризуються більшою структурною різноманітністю, складністю та експресивністю: частіше використовуються окличні речення (What a beautiful dress!; How clever of you!), складнопідрядні конструкції з елементами оцінного обґрунтування (I love how you've decorated the room because it reflects your unique style), емфатичні конструкції з інтенсифікаторами (You truly are an amazing artist). У чоловічих компліментах переважають більш прості, лаконічні синтаксичні структури: стверджувальні речення з прямою предикацією (You did a good job; That's a nice car), еліптичні конструкції (Nice work; Good shot), конструкції з модальним пом'якшенням (I would say that's a solid presentation). Синтаксична організація компліментів відображає гендерні преференції щодо комунікативних стилів: жіночий стиль характеризується більшою експресивністю, деталізацією, емоційністю, тоді як чоловічий – лаконічністю, прямолінійністю, інформативністю. Гендерні відмінності проявляються також у довжині компліментарних висловлювань: жіночі компліменти в середньому довші та більш розгорнуті, ніж чоловічі, що відображає тенденцію до більшої вербальної експлікації емоційних станів та оцінних суджень у жіночому мовленні.

Прагматичні функції компліментів також демонструють гендерну специфіку, відображаючи різні комунікативні цілі та стратегії чоловіків і жінок. У жіночому мовленні компліменти переважно виконують функції встановлення та підтримання солідарності, вираження емпатії, емоційної підтримки, формування спільного комунікативного простору. Жіночі компліменти часто функціонують як засіб фатичної комунікації, спрямованої на створення сприятливої атмосфери спілкування та емоційного зближення співрозмовників. У чоловічому мовленні компліменти частіше виконують функції статусної регуляції, вираження поваги до досягнень, встановлення ієрархічних відносин, ініціювання романтичної взаємодії. Чоловічі компліменти нерідко функціонують як стратегічні інструменти досягнення певних комунікативних цілей, таких як встановлення домінування, отримання прихильності, демонстрація експертності. Гендерні відмінності у функціональному аспекті компліментів відображають різні підходи до комунікації: жіночий підхід орієнтований на встановлення зв'язків та співпрацю (*connection-oriented*), чоловічий – на досягнення цілей та конкуренцію (*competition-oriented*). Ця функціональна диференціація компліментів є проявом глибинних гендерних відмінностей у сприйнятті комунікації як соціальної практики.

Реакції на компліменти також демонструють гендерну специфіку, що проявляється у різних стратегіях прийняття, відхилення або переадресації позитивної оцінки. Жінки частіше применшують або заперечують позитивну оцінку, виражену в компліменті (*Oh, this old thing? I've had it for years; I don't think it's that good; I was just lucky*), демонструючи комунікативну стратегію скромності та уникнення самовихваляння. Чоловіки більш схильні приймати компліменти без применшення їх значущості, висловлюючи коротку подяку або згоду з оцінкою (*Thanks; Yes, I worked hard on that; I know*). Гендерні відмінності проявляються також у типах відповідей на компліменти: жінки частіше відповідають компліментом на комплімент (*Thank you, you look great too*), запитують додаткову інформацію (*Do you really think so? Where did you get that idea?*), надають розгорнуті пояснення (*Thank you, I spent a lot of time choosing the*

right colour scheme). Чоловіки переважно обмежуються короткими, стандартизованими відповідями, уникаючи емоційної взаємності та розгорнутих реакцій. Ці гендерні відмінності у реакціях на компліменти відображають соціокультурні норми та очікування щодо належної комунікативної поведінки чоловіків і жінок в англomовній культурі, зокрема, норму жіночої скромності та чоловічої впевненості [40].

Контекстуальні умови використання компліментів також мають гендерну специфіку, що проявляється у різних перевагах щодо ситуацій, в яких доречно висловлювати позитивну оцінку. Жінки активно використовують компліменти в широкому спектрі комунікативних ситуацій: від неформальних дружніх бесід до професійного спілкування, від побутових розмов до освітнього дискурсу. Для жіночої комунікації характерне використання компліментів як рутинного елементу повсякденного спілкування, що не потребує особливих умов або приводів. Чоловіки, натомість, більш вибіркові щодо ситуацій компліментування: вони частіше використовують компліменти у формальних контекстах, пов'язаних з досягненнями та професійною діяльністю, а також у ситуаціях романтичного залицяння. Чоловіча компліментарна поведінка часто сприймається як реакція на значущі події або досягнення, а не як рутинний елемент спілкування. Гендерні відмінності проявляються також у чутливості до статусних параметрів ситуації: чоловіки більш схильні враховувати статусну позицію адресата при формулюванні компліменту, тоді як жінки менш чутливі до статусних обмежень. Ця контекстуальна диференціація відображає різні підходи до комунікативної взаємодії та різне сприйняття соціальної значущості компліментів у чоловічій та жіночій комунікативних субкультурах.

Гендерні стереотипи значною мірою впливають на формування та сприйняття компліментів у англomовній комунікації. Компліменти, що відповідають гендерним стереотипам (наприклад, компліменти жіночій зовнішності або чоловічим досягненням), сприймаються як більш природні, щирі та доречні, тоді як компліменти, що порушують гендерні очікування (наприклад, компліменти чоловічій зовнішності або жіночим інтелектуальним здібностям),

можуть сприйматися як незвичні, неоднозначні або навіть іронічні. Гендерні стереотипи впливають також на інтерпретацію компліментів: ті самі компліментарні висловлювання можуть по-різному інтерпретуватися залежно від гендеру адресанта та адресата. Наприклад, комплімент зовнішності, висловлений чоловіком жінці, може сприйматися як прояв романтичного інтересу, тоді як аналогічний комплімент від жінки до жінки – як прояв солідарності. Гендерні стереотипи відображаються також у метакомунікативних судженнях про компліменти: існує поширене уявлення про те, що жінки більш схильні до компліментування та більш чутливі до компліментів, тоді як чоловіки менш зацікавлені у висловленні та отриманні позитивної оцінки. Ці стереотипні уявлення, хоча й базуються на реальних тенденціях комунікативної поведінки, часто приводять до надмірної поляризації та ігнорування індивідуальних особливостей мовців.

Соціальні мережі та онлайн-комунікація трансформують традиційні гендерні патерни компліментарної поведінки, створюючи нові форми та функції позитивно-оцінних висловлювань. В онлайн-просторі спостерігається певна конвергенція гендерних стилів компліментування: як чоловіки, так і жінки активно використовують компліменти для встановлення та підтримання соціальних зв'язків, демонстрації підтримки, формування онлайн-спільнот. Особливістю компліментів у соціальних мережах є їх публічний характер, що впливає на їх формулювання та функції: вони часто спрямовані не лише на адресата, але й на ширшу аудиторію. Гендерні особливості онлайн-компліментів проявляються у виборі об'єктів оцінки (жінки частіше компліментують зовнішність, чоловіки – досягнення та вміння), лексичному наповненні (жіночі компліменти більш експресивні та емоційні), використанні невербальних елементів (емодзі, стікерів, гіфок). Характерною рисою онлайн-компліментів є використання специфічних лексичних одиниць та фраз, що відображають сучасну молодіжну культуру та онлайн-тренди: slay, goals, iconic, legend, stan, vibes, energy. Цікавою тенденцією є розвиток нових форм гендерно нейтральних компліментів, що не апелюють до традиційних гендерних стереотипів та можуть

застосовуватися до адресатів будь-якої гендерної ідентичності. Ця трансформація компліментарної поведінки в онлайн-просторі відображає ширші соціокультурні зміни, пов'язані з переосмисленням гендерних ролей та ідентичностей у сучасному англомовному суспільстві.

Крос-культурний аспект гендерних особливостей компліментів виявляє як універсальні, так і культурно-специфічні тенденції у реалізації цього мовленнєвого акту. У більшості культур спостерігається загальна тенденція до більшої частотності компліментів у жіночому мовленні та фокусування на зовнішності в компліментах, адресованих жінкам. Проте ступінь гендерної диференціації компліментарної поведінки варіюється залежно від культурних традицій, рівня гендерної рівності, ступеня модернізації суспільства. В американській культурі, де компліменти є рутинним елементом повсякденного спілкування, гендерні відмінності менш виражені, ніж у британській культурі, де компліменти мають більш обмежене використання та чіткішу гендерну регламентацію. Порівняно з іншими європейськими мовами, англійська демонструє менш виражену гендерну маркованість лексико-граматичних засобів вираження компліментів, що зумовлено її аналітичним характером та відсутністю граматичної категорії роду [35]. Водночас прагматичні та соціокультурні аспекти компліментів в англійській мові виявляють чітку гендерну диференціацію, що відображає культурні норми та цінності англомовного суспільства. Крос-культурне дослідження гендерних аспектів компліментів дозволяє виявити універсальні когнітивні механізми та культурно-специфічні моделі вербалізації позитивної оцінки, що має практичне значення для міжкультурної комунікації та вивчення англійської мови як іноземної.

Динаміка гендерних особливостей компліментів у сучасній англійській мові відображає соціокультурні трансформації, пов'язані зі зміною гендерних ролей та стереотипів. Сучасні тенденції демонструють певне згладжування традиційних гендерних відмінностей у компліментарній поведінці: розширюється тематичний репертуар компліментів, адресованих представникам обох статей; зменшується розрив у частотності використання компліментів

чоловіками і жінками; трансформуються лексико-семантичні засоби вираження позитивної оцінки. У мовленні молодого покоління спостерігається менша гендерна поляризація компліментарної поведінки порівняно зі старшими віковими групами. Ця тенденція особливо помітна в прогресивних соціальних середовищах, де традиційні гендерні ролі та стереотипи підлягають критичному переосмисленню. Водночас у деяких соціальних контекстах (наприклад, у корпоративному середовищі, традиційних спільнотах) зберігаються чіткі гендерні патерни компліментування. Сучасні англomовні медіа (фільми, серіали, реаліті-шоу, соціальні мережі) активно транслують нові моделі гендерної комунікації, включаючи компліментарну поведінку, що впливає на формування комунікативних практик реальних мовців. Динамічні процеси в сфері гендерно маркованих компліментів відображають ширші соціокультурні зміни, пов'язані з трансформацією гендерних відносин та ідентичностей у сучасному англomовному суспільстві.

Вікові особливості гендерно маркованих компліментів проявляються у різних преференціях щодо форми, змісту та функцій позитивно-оцінних висловлювань у різних вікових групах. У підлітковому та молодіжному середовищі спостерігається активне використання гендерно нестандартних компліментів, що порушують традиційні очікування: дівчата часто роблять компліменти щодо сили, сміливості, незалежності інших дівчат; хлопці можуть відкрито компліментувати зовнішність та стиль інших хлопців без ризику бути сприйнятими як романтично зацікавлені. Молодіжні компліменти характеризуються використанням специфічної лексики, сленгу, інтернет-термінології, що відображає сучасні тенденції популярної культури. У середньому віці гендерні відмінності в компліментарній поведінці стають більш виразними, що пов'язано з професійними та сімейними ролями: чоловіки концентруються на компліментах щодо професійних досягнень та компетенцій, жінки – на компліментах щодо особистісних якостей та зовнішності. У старшому віці спостерігається певна конвергенція гендерних стилів компліментування, що проявляється у збільшенні частки компліментів щодо особистісних якостей,

мудрості, життєвого досвіду незалежно від гендеру адресата. Вікова динаміка гендерних особливостей компліментів відображає процеси соціалізації, формування та трансформації гендерної ідентичності протягом життєвого циклу.

Прагматичні імплікації гендерних особливостей компліментів у англійській мові мають практичне значення для міжкультурної комунікації, вивчення англійської мови як іноземної, професійного спілкування в міжнародному середовищі. Розуміння гендерної специфіки компліментів дозволяє іншомовним мовцям адекватно інтерпретувати комунікативні наміри англомовних співрозмовників та формулювати власні висловлювання відповідно до соціокультурних норм англомовної спільноти. Неврахування гендерних особливостей компліментів може призводити до комунікативних невдач, пов'язаних з неправильною інтерпретацією інтенцій мовця (наприклад, сприйняття рутинного компліменту жіночій зовнішності як прояву романтичного інтересу) або формулюванням висловлювань, що порушують культурні очікування (наприклад, використання надто експресивних компліментів у чоловічому мовленні). Особливої уваги потребує навчання іншомовних мовців адекватним реакціям на компліменти, оскільки стратегії прийняття, відхилення або переадресації позитивної оцінки мають чіткі гендерні преференції в англомовній культурі. Розуміння прагматичних аспектів гендерно маркованих компліментів сприяє розвитку соціолінгвістичної та міжкультурної компетенції, що є необхідною умовою успішної комунікації в сучасному глобалізованому світі.

Гендерні відмінності у вербалізації емоцій через компліменти відображають соціокультурні норми та очікування щодо емоційної експресивності чоловіків і жінок. Жіночі компліменти характеризуються вищим рівнем емоційної експресивності, що проявляється у використанні емоційно забарвленої лексики (*adorable, delightful, amazing, thrilled*), емоційних конструкцій (*I absolutely love your dress!; I'm so impressed by your performance!*), невербальних засобів підсилення емоційності (зміна інтонації, міміка, жести). Чоловічі компліменти демонструють більшу емоційну стриманість, що

відповідає традиційним нормам маскулінності: обмежене використання емоційно забарвленої лексики, перевага нейтральних оцінних термінів (good, nice, solid, decent), уникнення надмірної експресивності [54]. Гендерні норми емоційної експресивності впливають також на сприйняття та інтерпретацію компліментів: емоційно насичені компліменти сприймаються як більш природні та щирі у жіночому мовленні, тоді як у чоловічому вони можуть інтерпретуватися як надмірні або неприродні. Водночас у сучасному англomовному суспільстві спостерігається поступове розширення допустимого діапазону емоційної експресивності для чоловіків, що проявляється у збільшенні емоційної насиченості чоловічих компліментів, особливо в неформальному спілкуванні та в комунікації молодшого покоління. Трансформація емоційних аспектів гендерно маркованих компліментів відображає ширші соціокультурні зміни, пов'язані з переосмисленням традиційних норм маскулінності та фемінінності.

Невербальні компоненти компліментів також мають гендерну специфіку, що проявляється у супроводжуючих жестах, міміці, позі, зоровому контакті, просодичних характеристиках. Жіночі компліменти часто супроводжуються більш виразною мімікою (посмішка, розширені очі, підняті брови), активною жестикуляцією (дотики до адресата, експресивні рухи руками), зменшенням фізичної дистанції, інтенсивним зоровим контактом.

РОЗДІЛ 3

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА КОМПЛІМЕНТІВ У АНГЛІЙСЬКІЙ ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

3.1. Соціокультурні детермінанти вживання компліментів у англійській літературі

Соціокультурні детермінанти вживання компліментів у англійській художній літературі становлять комплекс чинників, що визначають особливості репрезентації компліментарних висловлювань у літературному дискурсі та відображають специфіку англійської національної культури, її цінності, норми, традиції та соціальні конвенції. Художня література як форма відображення соціокультурної реальності демонструє функціонування компліментів у різних історичних періодах, соціальних контекстах, міжособистісних та інституційних вимірах спілкування [15]. Літературний дискурс компліментів відображає характерні для англійської лінгвокультури уявлення про ввічливість, етикет, належну соціальну взаємодію та комунікативні стратегії. Аналіз компліментарних висловлювань у англійському літературному дискурсі дозволяє виявити їхню соціопрагматичну функціональність, культурну семантику та еволюцію в контексті соціокультурних трансформацій англійського суспільства. Художні твори англійських авторів різних історичних періодів демонструють, як комплімент функціонує у системі мовленнєвих жанрів, як використовується для регулювання соціальних відносин, конструювання ідентичностей та реалізації соціальних практик.

Історична еволюція компліментів у англійській художній літературі відображає трансформацію соціальних норм та культурних цінностей англійського суспільства. У творах доби Відродження та раннього Нового часу (Вільям Шекспір, Бен Джонсон, Крістофер Марлоу) компліменти функціонували як елемент придворної культури, демонструючи довершеність красномовства, дотепність, майстерність у вираженні шанобливого ставлення до адресата. Шекспірівські компліменти характеризуються поетичністю, метафоричністю,

іноді гіперболізованістю, що відображає естетику ренесансної літератури: "But thy eternal summer shall not fade, / Nor lose possession of that fair thou ow'st" (Sonnet 18). Період Реставрації та XVIII століття (Джон Драйден, Олександр Поуп, Джонатан Свіфт) приніс більш раціоналістичне, стримане використання компліментів, часто з елементами іронії та сатири, що відображає раціоналізм та скептицизм епохи Просвітництва. У романах XIX століття (Джейн Остен, сестри Бронте, Чарльз Діккенс) компліменти демонструють чітку класову диференціацію, складну систему гендерних ролей та суворий соціальний етикет вікторіанської епохи. Модерністська література початку XX століття (Вірджинія Вулф, Джеймс Джойс, Д.Г. Лоуренс) відображає кризу традиційних цінностей, що проявляється у неконвенційних, часто амбівалентних компліментах, які руйнують усталені комунікативні моделі. Сучасна англійська література (Джуліан Барнс, Іен Мак'юен, Зеді Сміт) демонструє постмодерністську гру з традиційними формами компліментів, їх іронічне переосмислення, гібридизацію та мультикультурні впливи. Історична динаміка літературних компліментів відображає еволюцію англійської культури від ієрархічного, статусно орієнтованого суспільства до більш егалітарного, індивідуалістичного та мультикультурного.

Класовий аспект компліментів у англійській літературі демонструє чітку соціальну стратифікацію та залежність форм ввічливості від соціального статусу комунікантів. У творах Джейн Остен, Вільяма Теккерея, Чарльза Діккенса компліменти функціонують як індикатори класової приналежності, демонструючи відносини влади, домінування та підпорядкування. Компліменти, адресовані представникам вищих класів, характеризуються особливою формальністю, вишуканістю лексики, розгорнутістю структури, що підкреслює соціальну дистанцію та повагу до статусу. Наприклад, у романі "Гордість і упередження" Дж. Остен компліменти містера Коллінза, адресовані леді Кетрін де Бург, демонструють надмірну улесливість, гіперболізованість та соціальну субординацію: "The table, the dinner, the servants, the wine, and, above all, the excellent arrangement of everything, proved how truly admirable was Lady Catherine's

management". Компліменти між представниками одного соціального класу виконують функцію встановлення солідарності, підтвердження спільних цінностей та культурних преференцій. Компліменти, адресовані представникам нижчих класів, часто мають покровительський, поблажливий характер, підкреслюючи соціальну ієрархію: "You are a good girl" (комплімент господині до служниці у романі Ш. Бронте "Джейн Ейр"). У творах, що зображують соціальну мобільність та класові конфлікти (романи Ч. Діккенса, Т. Гарді), компліменти функціонують як засіб самопрезентації та соціальної адаптації, допомагаючи персонажам інтегруватися в нове соціальне середовище або підкреслити власний статус.

Гендерний аспект компліментів у англійській літературі відображає історичну еволюцію гендерних ролей, норм та стереотипів англійського суспільства. У класичній літературі XVIII-XIX століть компліменти, адресовані жінкам, зосереджуються на зовнішній привабливості, моральних чеснотах (скромність, покірність, терпіння) та домашніх талантах, що відповідає патріархальному ідеалу фемінінності: "How beautiful she looks in that simple white dress!" (Ш. Бронте, "Джейн Ейр"). Компліменти, адресовані чоловікам, підкреслюють сміливість, розум, силу характеру, соціальні досягнення, що відображає традиційну маскулінність: "He is a man of principle and honour" (Дж. Остен, "Гордість і упередження"). Гендерна асиметрія проявляється в нерівномірному розподілі компліментів: чоловіки частіше виступають суб'єктами, а жінки – об'єктами компліментарних висловлювань, що відображає гендерну ієрархію. Модерністська та постмодерністська література демонструє трансформацію гендерних моделей компліментування: розширюється тематичний репертуар компліментів, адресованих жінкам (інтелектуальні здібності, професійні досягнення, незалежність); з'являються нові форми компліментів, адресованих чоловікам (емоційна чутливість, зовнішня привабливість, домашні вміння); послаблюється гендерна поляризація компліментарної поведінки. У творах сучасних авторів, особливо феміністичного спрямування (Вірджинія Вулф, А.С. Байєтт, Зеді Сміт),

компліменти часто відображають критичне переосмислення традиційних гендерних ролей та стереотипів, демонструють нові моделі фемінінності та маскулінності, що відповідають егалітарним цінностям сучасного суспільства [32].

Етикетний аспект компліментів у англійській літературі демонструє культурно специфічні норми та конвенції ввічливої комунікації, що регулюють вираження позитивної оцінки в різних соціальних контекстах. Англійська літературна традиція відображає такі характерні риси англійського етикету компліментів, як стриманість, уникнення надмірної емоційності та гіперболізації, недомовленість, іронічність. Ці риси яскраво проявляються у творах Дж. Остен, де компліменти часто мають форму непрямих, стриманих висловлювань, що потребують контекстуальної інтерпретації: "I have never heard anybody speak of her with more respectful admiration" (про героїню, яку герой насправді глибоко любить). Літературні тексти демонструють складну систему етикетних приписів щодо доречності компліментів у різних комунікативних ситуаціях: хто, кому, коли і як може висловлювати схвалення. Порушення цих приписів часто стає сюжетним елементом, що створює комічний ефект або розкриває характер персонажа: надмірно улесливі компліменти містера Коллінза у "Гордості і упередженні" характеризують його як смішного, неприродного в поведінці. Англійська літературна традиція демонструє специфічну для англійської культури етикетну норму прийняття компліментів – з применшенням своїх заслуг або перенаправленням позитивної оцінки: "You are too kind; I merely did my duty" (типова відповідь персонажа на комплімент у вікторіанському романі). Ця модель контрастує з американською традицією прямого прийняття компліментів, що відображається у творах американських авторів.

Регіональні варіанти англійської мови демонструють соціокультурну специфіку компліментів у літературних творах різних англomовних країн. Компліменти в британській літературі (Джейн Остен, Чарльз Діккенс, Вірджинія Вулф) характеризуються більшою стриманістю, використанням прийомів літоти, іронії, недомовленості, що відображає британську комунікативну традицію

соціальної дистанційованості та уникнення прямолінійності: "I do not dislike your company" (прихований комплімент у романі Дж. Остен). Американська літературна традиція (Марк Твен, Ф. Скотт Фіцджеральд, Дж. Д. Селінджер) демонструє більш прямолінійні, експресивні компліменти, часто з елементами гіперболізації, що відображає американську культуру відкритості та оптимізму: "You're the most wonderful girl in the world" (Ф. Скотт Фіцджеральд, "Великий Гетсбі"). Компліменти в канадській літературі (Маргарет Етвуд, Еліс Манро) поєднують британську стриманість з американською прямоотою, часто демонструють іронічність та саморефлексивність. Австралійські та новозеландські літературні компліменти відображають регіональну специфіку: використання місцевого сленгу, особливу форму дружньої іронії, неформальність. Постколоніальна англomовна література (Чінуа Ачебе, Салман Рушді, Арундаті Рой) демонструє гібридизацію англійських компліментарних форм з елементами локальних культурних традицій, створюючи унікальні міжкультурні моделі вираження позитивної оцінки. Регіональна варіативність компліментів у англomовній літературі відображає культурну ідентичність різних англomовних спільнот та процеси глобалізації англійської мови.

Релігійний та етичний контекст компліментів у англійській літературі відображає вплив християнської моралі, пуританської етики та секуляризаційних процесів на комунікативну поведінку. У творах з вираженням релігійним підтекстом (Джон Баньян, Джон Мільтон) компліменти демонструють християнську мораль скромності, стриманості, уникнення марнославства. Пуританська етика, що значно вплинула на англійську культуру, породила амбівалентне ставлення до компліментів: з одного боку, вони розглядалися як прояв щирого визнання чеснот, з іншого – як потенційна загроза гордині та самовдоволення. Ця амбівалентність відображається у літературних творах через тематику щирості/нещирості компліментів, їх моральної доречності, етичних наслідків надмірного схвалення. У вікторіанських романах з їх сильним моральним дидактизмом (Чарльз Діккенс, Джордж Еліот) компліменти часто оцінюються з етичних позицій: позитивно – коли вони виражають щире визнання

моральних чеснот, негативно – коли використовуються для улесливості, маніпуляції, спокуси. Секуляризація англійського суспільства, відображена у модерністській та постмодерністській літературі, призвела до переоцінки етичних вимірів компліментів: акцент змістився з релігійних чеснот на гуманістичні цінності, автентичність самовираження, психологічне благополуччя. Сучасна англійська література демонструє поліфонію етичних підходів до компліментів, що відображає плюралістичний характер сучасної культури.

Лінгвостилістичний аспект компліментів у англійській літературі відображає естетичні традиції, літературні напрями та індивідуальний стиль письменників різних епох. Ренесансні та барокові компліменти (В. Шекспір, Дж. Донн) характеризуються образністю, метафоричністю, часто базуються на неоплатонічних концепціях краси та любові: "Shall I compare thee to a summer's day? / Thou art more lovely and more temperate" (В. Шекспір, Сонет 18). Класицистичні компліменти (А. Поуп, Дж. Драйден) демонструють раціональність, впорядкованість, використання античних алюзій та риторичних фігур. Романтичні компліменти (В. Вордсворт, Дж. Г. Байрон, П. Б. Шеллі) вирізняються емоційністю, екзальтованістю, піднесеністю, часто звертаються до природних образів та метафор: "She walks in beauty, like the night / Of cloudless climes and starry skies" (Дж. Г. Байрон). Реалістичні компліменти (Ч. Діккенс, Дж. Еліот) характеризуються соціальною конкретикою, психологічною достовірністю, відображенням соціальних конвенцій [48]. Модерністські компліменти (В. Вулф, Дж. Джойс) експериментують з формою, демонструють техніку потоку свідомості, психологізм, неконвенційність. Постмодерністські компліменти (Дж. Фаулз, С. Рушді) характеризуються інтертекстуальністю, пародійністю, деконструкцією традиційних форм. Індивідуальний стиль письменника також визначає особливості літературних компліментів: іронічні, витончені компліменти Дж. Остен; багаті на діалектизми, соціально марковані компліменти Ч. Діккенса; психологічно насичені, часто амбівалентні компліменти В. Вулф. Лінгвостилістичні особливості компліментів у

літературному тексті виконують характерологічну функцію, розкриваючи особистість персонажа через його мовленнєву поведінку.

Прагматичні функції компліментів у англійській літературі відображають соціальні практики використання позитивної оцінки для досягнення різноманітних комунікативних цілей. У літературних текстах компліменти виконують такі функції: фатична (встановлення та підтримання контакту між персонажами); емотивна (вираження емоційного ставлення); конативна (вплив на адресата з метою спонукання до певних дій); референтна (повідомлення інформації про позитивну оцінку); метамовна (верифікація спільного коду спілкування). На соціопрагматичному рівні літературні компліменти функціонують як: засіб встановлення та підтримання соціальних зв'язків; інструмент статусної регуляції; стратегія позитивної ввічливості; механізм соціального схвалення та підкріплення бажаної поведінки; компонент ритуалізованої соціальної взаємодії; засіб романтичного залицяння; інструмент маніпуляції; елемент мовленнєвої гри. У літературних текстах компліменти часто стають тригерами сюжетного розвитку, створюючи непорозуміння, конфлікти, романтичні ситуації, комічні ефекти. Наприклад, у романі Дж. Остен "Емма" головна героїня через нерозуміння прагматичних функцій компліментів помилково інтерпретує висловлювання містера Елтона як прояв інтересу до її подруги, що призводить до сюжетних ускладнень. Прагматична багатозначність компліментів (щирість/нещирість, буквальність/іронічність, прямота/непрямота) створює в літературних текстах ситуації комунікативної двозначності, що потребують контекстуальної інтерпретації та розкривають складність соціальної взаємодії.

Соціокультурна динаміка компліментів у англійській літературі XX-XXI століть відображає трансформації англійського суспільства, пов'язані з демократизацією, глобалізацією, мультикультуралізмом, змінами гендерних ролей, технологічним розвитком. Сучасна англійська література демонструє послаблення формальних соціальних обмежень на використання компліментів: зменшення залежності від статусно-рольових позицій; розширення тематичного

репертуару; зближення чоловічих і жіночих моделей компліментування; поява нових форм компліментів, пов'язаних з віртуальною комунікацією. У творах сучасних британських авторів (Джуліан Барнс, Іен Мак'юен, Зеді Сміт) компліменти відображають постмодерну іронічність, саморефлексивність, гру з традиційними формами. Мультикультурні впливи проявляються у гібридизації англійських компліментарних форм з елементами інших культурних традицій, особливо у творах письменників-іммігрантів (Салман Рушді, Ханіф Курейші, Зеді Сміт). Технологічні зміни відображаються у появі нових форм компліментів, пов'язаних з віртуальною комунікацією: текстові повідомлення, електронні листи, коментарі в соціальних мережах. Сучасна література також фіксує зростання рефлексивності щодо компліментарної поведінки: персонажі часто аналізують, обговорюють, критично осмислюють доречність, щирість, прагматичні функції компліментів. Ця тенденція відображає загальну рефлексивність пізньомодерної культури, її критичне ставлення до комунікативних ритуалів та соціальних конвенцій.

Компліменти в контексті інтертекстуальності та літературної традиції демонструють спадкоємність та трансформацію культурних моделей вираження позитивної оцінки. Англійська література створила багатий репертуар "канонічних" компліментів, що функціонують як культурні референції та прецедентні тексти: шекспірівські компліменти-метафори ("Shall I compare thee to a summer's day?"); романтичні поетичні компліменти ("She walks in beauty, like the night"); джентльменські компліменти з романів Дж. Остен; вікторіанські формальні компліменти з романів Ч. Діккенса. Сучасні автори активно взаємодіють з цією традицією, використовуючи різні форми інтертекстуальності: пряме цитування класичних компліментів; стилізацію під історичні форми компліментарних висловлювань; пародіювання традиційних компліментів; деконструкцію та переосмислення канонічних форм [3]. Інтертекстуальна гра з компліментами демонструє культурну наступність та водночас еволюцію англійської комунікативної традиції. Особливо яскраво це проявляється у історичних романах (А. С. Байєтт "Володіння", Грем Свіфт

"Земля води"), неовікторіанській прозі (Сара Вотерс, Мішель Фейбер), постколоніальній літературі (Салман Рушді, Казуо Ішігуро), де компліменти функціонують як маркери історичних епох, соціальних середовищ, культурних традицій, що вступають у діалог із сучасністю.

Компліменти як засіб конструювання національної та культурної ідентичності в англійській літературі відображають специфічні риси англійського національного характеру, культурні цінності та комунікативні преференції. Літературні компліменти репрезентують такі риси англійської культурної ідентичності, як стриманість, недомовленість, уникнення надмірної емоційності, схильність до іронії та самоіронії, повага до приватності та соціальної дистанції. Ці риси особливо яскраво проявляються при зіставленні з іншими культурними традиціями: наприклад, у романах, що зображують контакти англійців з представниками інших культур (Е. М. Форстер "Шлях до Індії", Казуо Ішігуро "Залишок дня"), контраст компліментарних стилів стає засобом розкриття культурних відмінностей та побудови національних стереотипів. Літературні компліменти також конструюють регіональні ідентичності в межах Великої Британії: особливості компліментарної поведінки персонажів маркують їх як представників Лондона, північної Англії, Шотландії, Уельсу, демонструючи внутрішнє культурне різноманіття англосмовного простору. У постколоніальній та іммігрантській літературі компліменти стають маркерами культурної гібридності, демонструючи взаємодію англійських комунікативних норм з елементами інших культурних традицій. Сучасна англійська література часто проблематизує національні стереотипи, пов'язані з компліментарною поведінкою, демонструючи їх умовність, історичну мінливість та індивідуальну варіативність.

Ритуальні та конвенційні аспекти компліментів у англійській літературі відображають соціокультурну регламентацію позитивно-оцінних висловлювань у різних комунікативних контекстах. Літературні тексти демонструють специфічні для англійської культури ритуали компліментування, пов'язані з різними соціальними ситуаціями: світська бесіда (small talk) з обов'язковими

взаємними компліментами щодо зовнішнього вигляду, домашнього інтер'єру, пригощання; знайомство з новими людьми, що передбачає обмін стандартизованими компліментами-люб'язностями; вітання з важливими подіями (весілля, народження дитини, підвищення), що потребують специфічних компліментарних формул; прощання, що включає компліменти як засіб завершення комунікації на позитивній ноті. Особливу роль відіграють компліменти в ритуалах залицяння, що демонструють історичну еволюцію від строго регламентованих, формальних, часто непрямих компліментів вікторіанської доби до більш прямих, індивідуалізованих, менш конвенційних форм сучасності. Літературні тексти фіксують також конвенції щодо доречності компліментів у різних соціальних контекстах: хто, кому, коли, в якій формі може висловлювати схвалення. Порушення цих конвенцій часто стає сюжетним елементом, що створює ситуації непорозуміння, конфлікту, комічного ефекту. Ритуалізація та конвенційність компліментів у англійській літературі відображає фундаментальну для англійської культури потребу в регулюванні соціальної взаємодії через усталені комунікативні норми.

3.2. Національно-культурні особливості компліментарних висловлювань

Національно-культурні особливості компліментарних висловлювань в англійській художній літературі становлять комплекс специфічних рис, що відображають унікальність англійської комунікативної традиції, систему культурних цінностей, норм поведінки та способів вербальної взаємодії. Компліменти як культурно детерміновані мовленнєві акти демонструють у літературних текстах характерні для англійської лінгвокультури способи концептуалізації та вербалізації позитивної оцінки. Художня література, функціонуючи як дзеркало національної культури, фіксує типові компліментарні формули, тематичні преференції, прагматичні функції та комунікативні контексти, притаманні англійській мовленнєвій спільноті. Аналіз компліментів у творах англійських письменників різних історичних періодів дозволяє

простежити не лише розвиток мовних засобів вираження позитивної оцінки, але й еволюцію культурних моделей міжособистісної взаємодії, соціальних норм та цінностей [17]. Національно-культурна специфіка компліментів виявляється на всіх рівнях їх реалізації: в лексико-семантичному наповненні, синтаксичній організації, прагматичних функціях, соціокультурних контекстах вживання, що в сукупності формує унікальний англійський стиль компліментарної поведінки, репрезентований у літературному дискурсі.

Стриманість та недомовленість як характерні риси англійської компліментарної традиції яскраво представлені у класичній англійській літературі. Англійські літературні компліменти часто реалізуються через прийоми літоти (применшення), мейозису (навмисного послаблення вираження), евфемізації, що створює ефект стриманості та уникнення надмірної експресивності. Цей культурний феномен відомий як "англійська стриманість" (English restraint) або "англійська недомовленість" (English understatement), коли найвище схвалення виражається через навмисно послаблені оцінні висловлювання. У творах Джейн Остен компліменти часто набувають форми стриманих, непрямих оцінок: "She is not without attractions", "I do not dislike your company", що насправді виражає високу оцінку. У романах Е.М. Форстера недомовленість стає засобом вираження найглибших почуттів: "I think you're quite nice" – комплімент, що в контексті роману означає глибоку прихильність. Ця національно-культурна риса компліментів відображає фундаментальні цінності англійської культури: уникнення категоричності, повагу до приватності співрозмовника, прагнення не порушувати його особистий простір надмірно емоційними висловлюваннями. Стриманість англійських компліментів контрастує з експресивністю компліментарних традицій інших культур, що нерідко стає джерелом міжкультурних непорозумінь, відображених у літературних текстах.

Іронія як національно-культурна особливість англійських компліментів функціонує як складний механізм висловлення позитивної оцінки через удавано негативні або амбівалентні висловлювання. Англійська літературна традиція

демонструє майстерне використання іронічних компліментів, що потребують від адресата здатності декодувати імпліцитний позитивний зміст за зовнішньою формою, яка може виглядати як критика або нейтральна констатація. У творах Оскара Уайльда іронічні компліменти стають елементом дотепної світської бесіди: "I can resist everything except temptation" – комплімент привабливості співрозмовника через визнання власної слабкості. У романах П.Г. Вудхауса гумористичні іронічні компліменти створюють ефект інтелектуальної гри: "He had the look of one who had drunk the cup of life and found a dead beetle at the bottom". Іронічні компліменти у романах Івліна Во демонструють специфічно англійський спосіб вираження захоплення через удавану критику або применшення. Культурна специфіка іронічних компліментів полягає у створенні ефекту інтелектуальної співтворчості між адресантом та адресатом, встановленні між ними особливого ментального зв'язку, заснованого на спільному культурному фоні та почутті гумору. Іронічні компліменти функціонують як лакмусовий папірець для перевірки належності до "своїх", здатних зрозуміти імпліцитний позитивний зміст за іронічною формою. Ця національно-культурна особливість відображає цінність інтелектуальної гри, дотепності та почуття гумору в англійській комунікативній традиції.

Класова диференціація компліментів як національно-культурна особливість яскраво відображена в англійській літературній традиції, демонструючи історичну стратифікацію англійського суспільства. Класовий аспект компліментів проявляється у їх лексико-семантичному наповненні, синтаксичній структурі, тематичній спрямованості та прагматичних функціях залежно від соціального статусу комунікантів. У творах Джейн Остен, Чарльза Діккенса, Вільяма Теккерея, Е.М. Форстера компліменти функціонують як соціальні маркери, що відображають складну ієрархію класових відносин. Аристократичні компліменти характеризуються вишуканістю форми, багатством алюзій, літературними референціями, часто включають французькі вирази та класичні цитати, демонструючи освіченість і культурний капітал вищих класів. Компліменти середнього класу більш прагматичні, орієнтовані на

моральні чесноти, респектабельність, практичні навички. Компліменти робітничого класу в літературних творах характеризуються простотою форми, конкретністю, часто включають діалектизми та розмовні елементи. Особливе значення мають компліменти в міжкласовій комунікації, де вони функціонують як засіб встановлення або подолання соціальних бар'єрів. У романі "Говардз-Енд" Е.М. Форстера компліменти стають інструментом складної соціальної гри між представниками різних класів, демонструючи культурну специфіку англійських класових відносин. Хоча сучасна англійська література відображає послаблення жорсткої класової стратифікації, класовий аспект компліментів залишається актуальним, трансформуючись у більш тонкі форми соціальної диференціації.

Спадкоємність англійської компліментарної традиції проявляється у збереженні та творчому переосмисленні канонічних формул та моделей компліментів у літературних текстах різних епох. Англійська література створила багатий репертуар "класичних" компліментарних зворотів, що функціонують як культурні референції: шекспірівські метафоричні компліменти ("Shall I compare thee to a summer's day?"); остенівські іронічні компліменти-літоти ("Not unwelcome"); діккенсівські гіперболізовані компліменти-компаративи ("You are more beautiful than the brightest star"). Сучасні автори взаємодіють з цією традицією через алюзії, цитування, пародіювання, трансформацію класичних компліментарних формул. У романах А.С. Байєтт, Дж. Барнса, І. Мак'юена, Г. Свіфта компліменти з творів класичної англійської літератури функціонують як інтертекстуальні елементи, що створюють культурний діалог між різними епохами. Спадкоємність компліментарної традиції виявляється також у збереженні специфічно англійських стилістичних прийомів: літоти, мейозису, іронії, недомовленості, евфемізації. Наприклад, у романі "Залишок дня" К. Ішігуро використовує традиційні англійські прийоми недомовленості та стриманості для створення компліментів, що відображають особливості національного характеру головного героя-англійця. Ця культурна спадкоємність свідчить про стійкість національних комунікативних традицій,

їхню здатність адаптуватися до соціокультурних змін, зберігаючи свою сутнісну специфіку [38].

Реакції на компліменти в англійській літературі демонструють національно-культурну специфіку управління "обличчям" (face management) в ситуаціях отримання позитивної оцінки. Англійська літературна традиція фіксує характерну для англійської культури модель реагування на компліменти, що включає: применшення власних заслуг або якостей, які стали об'єктом схвалення; перенаправлення компліменту на інший об'єкт; вираження сумніву щодо обґрунтованості позитивної оцінки; відповідь жартом або самоіронією; висловлення вдячності з одночасним зменшенням значущості компліменту. Ця модель контрастує з американською традицією прямого прийняття та підтвердження компліменту, що відображено у творах американських авторів. У романах Дж. Остен, Ч. Діккенса, Е.М. Форстера, В. Вулф персонажі, отримуючи компліменти, типово реагують скромним запереченням їх справедливості: "Oh no, you are too kind", "I am not worthy of such praise", "It is nothing special, really". Порушення цієї культурної норми (пряме прийняття або, тим більше, посилення компліменту) маркує персонажа як самовдоволеного, невічливого або не знайомого з англійськими соціальними конвенціями. Наприклад, у романі "Гордість і упередження" Дж. Остен нездатність містера Коллінза адекватно реагувати на компліменти (він приймає їх буквально і з задоволенням) є одним із маркерів його соціальної незграбності. Ця культурна специфіка реакцій на компліменти відображає англійську норму скромності (modesty norm), прагнення уникнути враження самовдоволення та зберегти соціальну гармонію через ритуальне применшення власних достоїнств.

Гендерні аспекти компліментів у англійській літературі відображають історичну еволюцію гендерних ролей та норм у британському суспільстві. Класична англійська література демонструє чітку гендерну асиметрію компліментів, що проявляється у їх тематичній спрямованості, лексико-семантичному наповненні та прагматичних функціях. У романах XVIII-XIX століть (Дж. Остен, сестри Бронте, Ч. Діккенс, Т. Гарді) компліменти, адресовані

жінкам, зосереджуються на зовнішній привабливості, моральних чеснотах (скромність, покірність, доброта) та домашніх навичках, відображаючи вікторіанський ідеал фемінінності: "Your modesty and grace are beyond compare", "No one makes a home as welcoming as you do". Компліменти, адресовані чоловікам, підкреслюють інтелект, характер, соціальні досягнення, що відповідає маскулінному ідеалу тієї епохи: "Your judgment is always sound", "No man of sense could disagree with your assessment". Модерністська література (В. Вулф, Д.Г. Лоуренс) відображає початок трансформації гендерних моделей: з'являються компліменти жіночому інтелекту, незалежності, творчим здібностям; компліменти чоловічій емоційній чутливості, естетичному смаку. Сучасна англійська література (З. Сміт, І. Мак'юен, А.С. Байєтт) демонструє подальше розмивання жорстких гендерних моделей компліментування: розширюється тематичний репертуар компліментів, адресованих обом статям; послаблюється гендерна асиметрія в розподілі ролей суб'єкта та об'єкта компліментарних висловлювань; з'являються неконвенційні компліменти, що порушують традиційні гендерні очікування. Водночас у літературних текстах зберігаються певні гендерні особливості компліментів, що відображають культурну інерцію та специфіку англійських гендерних відносин.

Неявність та імпліцитність як національно-культурні особливості англійських компліментів проявляються в літературних текстах через уникнення прямого вираження позитивної оцінки на користь натяків, алюзій, непрямих висловлювань. Англійська художня література демонструє культурну преференцію до компліментів, що потребують від адресата певних інференційних зусиль для розпізнавання позитивної оцінки [29]. У творах Дж. Остен імпліцитні компліменти часто реалізуються через непрямі мовленнєві акти, що мають форму запитань або нейтральних тверджень, але в контексті інтерпретуються як вираження захоплення: "How do you manage to always say the right thing?" (імпліцитний комплімент розуму та такту). У романах Е.М. Форстера, В. Вулф, К. Ішігуро імпліцитні компліменти реалізуються через умовчання, напівнатяки, контекстуальні імплікації. Особливою формою

імпліцитних компліментів є висловлювання, що описують емоційну реакцію мовця, імплікуючи позитивну оцінку об'єкта: "I couldn't take my eyes off her" (імпліцитний комплімент красі). Культурна специфіка імпліцитних компліментів полягає у створенні ефекту інтелектуальної спільності між мовцем та адресатом, їх належності до одного культурного кола, здатного декодувати непрямі смисли. Непрямі компліменти також дозволяють дотримуватися культурної норми стриманості, уникаючи надмірної емоційності та зберігаючи соціальну дистанцію. Ця національно-культурна особливість відображає прагматичну преференцію англійської комунікації до натяків та імплікацій над прямими твердженнями, особливо у сфері вираження оцінки та емоцій.

Контекстуальна детермінованість англійських компліментів проявляється в їх сильній залежності від ситуативних, соціальних та культурних параметрів комунікації. Англійська література демонструє культурно специфічну чутливість компліментів до контексту: одне й те саме висловлювання може функціонувати як щирий комплімент, формальна люб'язність, іронічне зауваження або навіть прихована критика залежно від ситуації, тону, невербальних сигналів, передісторії стосунків комунікантів. У творах В. Вулф, Г. Гріна, А. Мердок, Дж. Фаулза контекстуальні фактори часто визначають прагматичний зміст компліментарних висловлювань, створюючи ефект смислової багатшаровості. Наприклад, фраза "You're looking well", залежно від контексту, може бути щирим компліментом здоровому вигляду, формальною етикетною фразою при зустрічі, евфемістичним натяком на збільшення ваги або іронічним коментарем до хворобливого вигляду. Англійська літературна традиція демонструє високу майстерність у використанні контекстуальних нюансів для створення складних комунікативних ефектів. Культурна специфіка контекстуальної чутливості компліментів відображає загальну характеристику англійської комунікації як високонтекстуальної, де значна частина смислу передається не експліцитно, а через контекстуальні імплікації. Це потребує від комунікантів розвиненої здатності "читати між рядків", інтерпретувати невербальні сигнали, враховувати соціальний та історичний контекст взаємодії.

Регіональні варіанти компліментів у англійській літературі відображають культурну різноманітність Великої Британії, демонструючи специфічні мовленнєві моделі, характерні для різних регіонів. Літературні тексти фіксують особливості компліментарної поведінки жителів Лондона, північної Англії, Шотландії, Уельсу, що проявляються у лексико-семантичному наповненні, інтонаційному оформленні, тематичній спрямованості компліментів. У романах Ч. Діккенса, Е. Гаскелл, Д.Г. Лоуренса персонажі з північної Англії демонструють більшу прямолінійність, конкретність, менший ступінь світської формальності у компліментах порівняно з лондонцями. Шотландські персонажі у творах В. Скотта, Р.Л. Стівенсона, А. Кроніна характеризуються специфічною компліментарною поведінкою, що поєднує стриманість, іронічність, насиченість діалектизмами, особливу ритмомелодику. Уельські персонажі у романах Д. Томаса, К. Ішігуро демонструють емоційнішу, поетичнішу компліментарну традицію. Сучасна англійська література (І. Ренкін, І. Уелш, К. Тойбін) продовжує відображати регіональну варіативність компліментів, часто використовуючи її як засіб створення місцевого колориту та підкреслення культурної ідентичності персонажів. Літературні тексти також фіксують особливості компліментів у мультикультурних міських середовищах, зокрема в сучасному Лондоні, де традиційні англійські моделі взаємодіють з елементами інших культурних традицій, створюючи гібридні форми компліментарної поведінки. Регіональна специфіка компліментів у літературі відображає історично сформовану культурну різноманітність Великої Британії, що зберігається попри глобалізаційні та уніфікаційні процеси.

3.3. Порівняльний аналіз компліментів у творах різних історичних періодів

Порівняльний аналіз компліментів у творах різних історичних періодів англійської літератури виявляє суттєві трансформації у структурно-семантичній організації, прагматичних функціях та соціокультурних контекстах функціонування компліментарних висловлювань. Діахронічне дослідження

компліментів як лінгвокультурних феноменів дозволяє простежити еволюцію комунікативних норм, соціальних конвенцій та культурних цінностей англійського суспільства, відображених у художній літературі. Компліменти, функціонуючи як культурно детерміновані мовленнєві акти, демонструють чутливість до історичних змін у соціальній структурі, гендерних ролях, естетичних ідеалах та комунікативних практиках. Літературний дискурс, фіксуючи компліментарні висловлювання різних епох, надає цінний матеріал для реконструкції історичної динаміки етикетних форм спілкування, моделей вираження позитивної оцінки та соціальної прийнятності різних типів компліментів у конкретних історичних контекстах. Порівняльний аналіз компліментів у творах різних літературних періодів – ренесансного, просвітницького, романтичного, вікторіанського, модерністського та постмодерністського – виявляє як елементи спадкоємності, що формують національно-культурну специфіку англійської компліментарної традиції, так і інноваційні трансформації, що відображають соціокультурну динаміку англійського суспільства.

Компліменти в літературі ренесансного періоду, зокрема у творах Вільяма Шекспіра, Філіпа Сідні, Едмунда Спенсера, характеризуються високим ступенем метафоричності, поетичності та риторичної впорядкованості. Шекспірівські компліменти, реалізовані у сонетах та драматичних творах, демонструють складну образність, міфологічні та літературні алюзії, вишуканість мовного вираження: "Shall I compare thee to a summer's day? / Thou art more lovely and more temperate" (Sonnet 18). Ренесансні компліменти часто структуруються за принципами класичної риторики, використовуючи синтаксичний паралелізм, ампліфікацію, антитезу, градацію. Тематично вони концентруються на зовнішній красі, шляхетності походження, моральних чеснотах, які концептуалізуються відповідно до неоплатонічних естетичних теорій, що встановлюють зв'язок між фізичною красою та духовною досконалістю [55]. Прагматичні функції ренесансних компліментів включають вираження захоплення, соціальне позиціонування, встановлення патронажних відносин,

демонстрацію риторичної майстерності, відображаючи придворну культуру єлизаветинської епохи. Соціокультурні контексти функціонування ренесансних компліментів включають аристократичне середовище, придворні ритуали, любовний дискурс петраркістської традиції. Компліменти цього періоду відображають ієрархічну структуру ренесансного суспільства, де вміння елегантно висловлювати захоплення і шанобливість було важливою соціальною навичкою.

Компліменти в літературі періоду Реставрації та раннього Просвітництва (кінець XVII – початок XVIII ст.), представлені у творах Джона Драйдена, Олександра Поупа, Джонатана Свіфта, Даніеля Дефо, демонструють трансформацію від ренесансної образності до більш раціоналістичного, упорядкованого стилю. Просвітницькі компліменти характеризуються більшою стриманістю, уникненням надмірної метафоричності, тяжінням до ясності та точності вираження. У класицистичній літературі компліменти часто набувають форми афористичних висловлювань, підпорядкованих принципам симетрії, гармонії, пропорційності: "True wit is nature to advantage dressed, / What oft was thought, but ne'er so well expressed" (А. Поуп, "An Essay on Criticism"). Тематично просвітницькі компліменти зосереджуються на раціональних здібностях, дотепності, освіченості, літературному смаку, відображаючи інтелектуальні ідеали епохи Розуму. Характерною рисою компліментів цього періоду є елемент іронії та сатири, що відображає критичний дух Просвітництва, його скептицизм щодо ренесансної та барокової пишномовності. У соціальному аспекті просвітницькі компліменти функціонують у контексті салонної культури, літературних клубів, наукових товариств, відображаючи нові форми соціальної інтеграції, засновані на інтелектуальних інтересах та раціональному дискурсі. Прагматично компліменти цього періоду часто виконують функцію соціальної критики, демонстрації культурного капіталу, утвердження професійного статусу (особливо для літераторів), підкреслюючи перехід від аристократичної до буржуазної системи цінностей.

Компліменти в літературі романтичного періоду (кінець XVIII – перша половина XIX ст.), представлені у творах Вільяма Вордсворта, Семюеля Тейлора Колріджа, Персі Біші Шеллі, Джорджа Гордона Байрона, Джона Кітса, демонструють реакцію на просвітницький раціоналізм через повернення до емоційності, експресивності, індивідуалізму. Романтичні компліменти характеризуються підвищеною емоційністю, використанням натуралістичної образності, апеляцією до піднесеного, культом індивідуального генія та оригінальності: "She walks in beauty, like the night / Of cloudless climes and starry skies" (Дж. Г. Байрон). Тематично романтичні компліменти концентруються на емоційній глибині, творчих здібностях, зв'язку з природою, автентичності самовираження, відображаючи романтичний ідеал цілісної, натхненної, чутливої особистості. На відміну від просвітницьких компліментів, що підкреслювали відповідність раціональним нормам, романтичні компліменти акцентують унікальність, неповторність, винятковість об'єкта оцінки. Соціокультурний контекст романтичних компліментів включає нові форми спілкування та соціалізації: літературні гуртки, подорожі, альбомна культура, нові практики дружби та кохання [12]. Прагматичні функції романтичних компліментів розширюються, включаючи вираження емоційної близькості, духовного резонансу, інтелектуальної спорідненості, що відображає романтичну концепцію дружби як зустрічі споріднених душ. Романтичні компліменти демонструють більшу гендерну інклюзивність, визнаючи інтелектуальні та творчі здібності жінок, що відображає початок трансформації традиційних гендерних ролей.

Компліменти у вікторіанській літературі (1837-1901), представлені у творах Чарльза Діккенса, сестер Бронте, Джордж Еліот, Томаса Гарді, Оскара Уайльда, демонструють поєднання романтичної емоційності з суворим моральним кодексом та соціальною стратифікацією вікторіанської епохи. Вікторіанські компліменти характеризуються високим ступенем формалізованості, чіткою регламентацією залежно від соціального статусу та гендеру комунікантів, моральною оцінністю. У лексико-семантичному аспекті вікторіанські компліменти поєднують елементи романтичної образності з

дидактичною лексикою, підкреслюючи не лише естетичні якості, але й моральні чесноти: "Her beauty is complemented by her virtuous character and unwavering moral compass" (типова формула вікторіанського компліменту). Тематично вікторіанські компліменти сегреговані за гендерною ознакою: компліменти жінкам підкреслюють моральну чистоту, скромність, домашні чесноти; компліменти чоловікам акцентують раціональність, працьовитість, соціальні досягнення. Синтаксично вікторіанські компліменти часто реалізуються через складні речення з кількома підрядними, що створює ефект виваженості, ґрунтовності, неквапливості. Прагматичні функції вікторіанських компліментів включають соціальну стратифікацію, моральну оцінку, сімейну інтеграцію, що відображає соціальні пріоритети епохи. Соціокультурний контекст функціонування вікторіанських компліментів включає суворий поведінковий кодекс, розвинену систему соціальних ритуалів, чітку класову структуру, що визначали прийнятність різних форм висловлювання позитивної оцінки в конкретних ситуаціях.

Компліменти в літературі модерністського періоду (1910-1940), представлені у творах Вірджинії Вулф, Джеймса Джойса, Д.Г. Лоуренса, Т.С. Еліота, демонструють радикальний розрив з вікторіанськими конвенціями через експериментальні форми, психологізм, фрагментарність, потік свідомості. Модерністські компліменти характеризуються суб'єктивізмом, інтроспективністю, неконвенційністю, часто реалізуються через невласне-пряме мовлення, внутрішні монологи, що розмивають межу між висловленим та невисловленим: "She had the perpetual sense, as she watched the taxi cabs, of being out, out, far out to sea and alone; she always had the feeling that it was very, very dangerous to live even one day" (В. Вулф, "Mrs Dalloway") – внутрішній комплімент героїні власній екзистенційній сміливості. Тематично модерністські компліменти фокусуються на внутрішньому досвіді, психологічній глибині, автентичності, здатності протистояти соціальним конвенціям, що відображає модерністський інтерес до суб'єктивного, неусвідомленого, трансгресивного. Синтаксично модерністські компліменти відзначаються експериментальністю,

порушенням традиційних структур, використанням еліпсисів, повторів, синтаксичної фрагментації. Прагматичні функції модерністських компліментів трансформуються від соціальної регуляції до психологічного саморозкриття, від публічного ритуалу до інтимного самовираження. Соціокультурний контекст модерністських компліментів включає кризу традиційних цінностей після Першої світової війни, розвиток психоаналізу, трансформацію гендерних ролей, що породжує новий, більш рефлексивний та індивідуалізований підхід до вираження позитивної оцінки.

Компліменти в літературі післявоєнного періоду (1945-1970), представлені у творах Грема Гріна, Айріс Мердок, Вільяма Голдінга, Доріс Лессінг, Ентоні Берджеса, демонструють подальший розвиток модерністських тенденцій у поєднанні з соціальною проблематикою, екзистенційними темами, постколоніальною рефлексією. Компліменти цього періоду характеризуються психологічною глибиною, амбівалентністю, часто містять елементи іронії, подвійні смисли, культурні алюзії: "You're a civilized man, which is rare in this country" (Г. Грін, "The Quiet American") – комплімент, що поєднує особисту оцінку з колоніальною зверхністю. Тематично післявоєнні компліменти розширюють свій діапазон, включаючи політичну позицію, соціальний активізм, культурний капітал, що відображає зростання політичної свідомості та соціальної критики в літературі цього періоду. Синтаксична структура післявоєнних компліментів стає більш різноманітною, поєднуючи елементи традиційного та експериментального синтаксису залежно від ідіостилю автора та соціокультурного контексту. Прагматичні функції компліментів трансформуються відповідно до нових соціальних реалій: вони стають засобами вираження політичної солідарності, культурної ідентифікації, соціального протесту. Соціокультурний контекст післявоєнних компліментів включає холодну війну, деколонізацію, розвиток молодіжної культури, сексуальну революцію, що створює нові контексти та форми вираження позитивної оцінки.

Компліменти в літературі постмодерністського періоду (1970-2000), представлені у творах Джона Фаулза, Анджели Картер, Джуліана Барнса,

Мартіна Еміса, А.С. Байєтт, демонструють радикальну трансформацію через інтертекстуальність, метанаративність, деконструкцію традиційних форм, культурну гібридизацію. Постмодерністські компліменти характеризуються самореференційністю, пародійністю, гіперболізацією, іронічною дистанцією, мовною грою: "You look like something from a better age, a better world. Like someone I once dreamed of but never met" (Дж. Фаулз, "The French Lieutenant's Woman") – комплімент, що одночасно є пастишем вікторіанської романтики та її постмодерністською деконструкцією [49]. Тематично постмодерністські компліменти часто фокусуються на культурній компетенції, інтелектуальній витонченості, здатності до іронічної дистанції, стильовій оригінальності, що відображає постмодерністську концепцію ідентичності як культурного конструкта. Синтаксично постмодерністські компліменти демонструють різноманітність форм, від мінімалістичних до надмірно ускладнених, часто використовуючи синтаксис як засіб культурної алюзії або пародії. Прагматичні функції постмодерністських компліментів включають інтертекстуальну гру, деконструкцію культурних кліше, семіотичну гру з традиційними моделями вираження захоплення. Соціокультурний контекст постмодерністських компліментів включає глобалізацію, мультикультуралізм, медіатизацію культури, що створює нові гібридні форми вираження позитивної оцінки.

Компліменти в сучасній англійській літературі (з 2000 року), представлені у творах Іена Мак'юена, Зеді Сміт, Кадзуо Ішігуро, Алі Сміт, Салмана Рушді, демонструють постпостмодерністські тенденції: повернення до реалізму, соціальної проблематики, етичних питань при збереженні постмодерністської саморефлексивності та культурної гібридності. Сучасні літературні компліменти характеризуються мультикультурними впливами, технологічною опосередкованістю, підвищеною рефлексивністю щодо культурних та соціальних контекстів: "You have that rare thing, an instinct for care without self-interest" (І. Мак'юен, "Saturday") – комплімент, що поєднує особисту оцінку з етичною рефлексією. Тематично сучасні компліменти розширюють спектр об'єктів оцінки, включаючи екологічну свідомість, міжкультурну компетенцію,

технологічну грамотність, що відображає нові соціальні цінності та практики. Синтаксично сучасні компліменти демонструють стилістичну гнучкість, здатність адаптуватися до різних комунікативних середовищ – від високої літератури до цифрових медіа. Прагматичні функції сучасних компліментів включають встановлення крос-культурних зв'язків, подолання соціальних бар'єрів, афірмацію ідентичності в глобалізованому світі. Соціокультурний контекст функціонування сучасних компліментів включає цифрову комунікацію, соціальні мережі, мультикультурні спільноти, що створює нові форми та канали вираження позитивної оцінки.

Компаративний аналіз лексико-семантичного наповнення компліментів у різні історичні періоди виявляє значні трансформації в концептуалізації та вербалізації позитивної оцінки. Ренесансні компліменти використовують лексику високого стилю, міфологічні та біблійні алюзії, метафоричні порівняння з елементами природи, космічними тілами, дорогоцінностями. Просвітницькі компліменти надають перевагу лексиці інтелектуальної сфери, термінам класичної риторики, лексемам з семантикою раціональності, впорядкованості, гармонії. Романтичні компліменти збагачують лексико-семантичний репертуар лексемами з семантикою емоційності, натхнення, унікальності, часто використовують природні метафори та оригінальні порівняння. Вікторіанські компліменти поєднують естетичну лексику з морально-етичною, використовують лексеми з семантикою відповідності соціальним нормам, часто включають прикметники, що позначають соціально схвалювані якості. Модерністські компліменти розширюють лексичний репертуар, включаючи лексеми з семантикою психологічної глибини, автентичності, трансгресивності, часто порушуючи семантичну сполучуваність для створення нових смислових комбінацій. Постмодерністські компліменти використовують лексику з різних культурних реєстрів, поєднують елементи високого й низького стилів, включають культурні референції, інтертекстуальні алюзії, металінгвістичні коментарі. Сучасні компліменти демонструють лексичне різноманіття, включаючи неологізми, терміни з різних професійних сфер, лексеми, пов'язані з

цифровими технологіями, елементи різних мовних та культурних традицій. Ця лексико-семантична еволюція відображає зміни в системі цінностей, естетичних ідеалах та комунікативних практиках англійського суспільства.

Синтаксична еволюція компліментів у різні історичні періоди англійської літератури демонструє трансформацію від складних, риторично структурованих форм до більш гнучких, експериментальних, контекстуально зумовлених конструкцій. Ренесансні компліменти характеризуються складним синтаксисом з елементами риторичних фігур: паралелізму, хіазму, інверсії, ампліфікації, що створює ефект урочистості та вишуканості. Просвітницькі компліменти використовують більш впорядкований, логічно структурований синтаксис з чіткими причинно-наслідковими зв'язками, антитезами, симетричними конструкціями. Романтичні компліменти демонструють більшу синтаксичну варіативність, використання окличних речень, питальних конструкцій з риторичним значенням, емоційного синтаксису для посилення емоційної експресивності. Вікторіанські компліменти характеризуються ускладненим синтаксисом з розгалуженою системою підрядних речень, дієприкметниковими та дієприслівниковими зворотами, що створює ефект деталізації та ґрунтовності. Модерністські компліменти трансформують традиційний синтаксис через експерименти з порядком слів, фрагментацію, еліпсис, повтори, потік свідомості, що відображає спробу передати безпосередність суб'єктивного досвіду. Постмодерністські компліменти демонструють синтаксичну гібридність, поєднуючи елементи різних стилів, епох, регістрів, часто використовуючи синтаксис як засіб інтертекстуальної гри або пародії. Сучасні компліменти виявляють синтаксичну гнучкість, адаптуючись до різних комунікативних середовищ – від традиційного літературного до цифрового, від формального до неформального, від монокультурного до міжкультурного. Ця синтаксична еволюція відображає зміни в способах мислення, структурування досвіду та комунікативної взаємодії в різні історичні періоди.

Прагматичні функції компліментів трансформувалися впродовж історичних періодів відповідно до змін у соціальній структурі, культурних

цінностях та комунікативних практиках англійського суспільства [53]. У ренесансний період компліменти функціонували як засоби соціального позиціонування, демонстрації риторичної майстерності, встановлення патронажних відносин, виконуючи важливу роль у придворній культурі. У просвітницький період компліменти слугували інструментами інтелектуальної оцінки, встановлення професійного статусу, формування літературних та наукових кіл, відображаючи раціоналістичні цінності епохи. У романтичний період компліменти набули функцій емоційного саморозкриття, вираження духовної спорідненості, культивування індивідуальної унікальності, що відповідало романтичному ідеалу автентичного самовираження. У вікторіанську епоху компліменти функціонували як засоби соціальної стратифікації, морального регулювання, підтримання сімейних цінностей, демонструючи складну систему соціальних норм та ієрархій. У модерністський період компліменти трансформувались у засоби психологічного дослідження, вираження суб'єктивного досвіду, подолання соціальних обмежень, що відображало модерністський інтерес до внутрішнього світу та критику традиційних конвенцій. У постмодерністський період компліменти набули функцій культурної гри, деконструкції традиційних форм, семіотичного експерименту, відображаючи постмодерністський скептицизм щодо усталених наративів та конвенцій. У сучасний період компліменти функціонують як засоби крос-культурної комунікації, афірмації ідентичності, подолання соціальних бар'єрів, демонструючи адаптацію до нових соціальних реалій глобалізованого, мультикультурного, технологічно опосередкованого світу. Ця прагматична еволюція відображає здатність компліментів як мовленнєвих актів адаптуватися до змінних соціокультурних контекстів, зберігаючи свою базову функцію вираження позитивної оцінки.

Компліменти як маркери соціальних відносин демонструють історичну трансформацію від жорсткої статусної детермінованості до більшої гнучкості та егалітарності. У ренесансній та просвітницькій літературі компліменти чітко регламентуються соціальним статусом комунікантів: форма, зміст, контекст

компліменту визначаються відносним статусом мовця та адресата. Наприклад, у ренесансних драмах Шекспіра компліменти нижчих за статусом персонажів вищим насичені формулами поваги, підкорення, захоплення, тоді як компліменти вищих за статусом нижчим мають форму поблажливого схвалення чи винагороди [7]. У вікторіанських романах Ч. Діккенса, сестер Бронте, Т. Гарді компліменти функціонують у складній системі класових, гендерних, вікових ієрархій, де кожна соціальна позиція передбачає специфічні права та обмеження щодо висловлення позитивної оцінки. У модерністській та постмодерністській літературі відбувається поступова демократизація компліментів, послаблення їх соціально-статусної детермінованості, розширення соціальних контекстів їх вживання. У сучасній літературі, особливо у творах мультикультурного спрямування (З. Сміт, С. Рушді, К. Ішігуро), компліменти часто функціонують як засоби подолання соціальних бар'єрів, встановлення кроскультурних зв'язків, афірмації маргіналізованих ідентичностей. Ця соціальна еволюція компліментів відображає ширші процеси демократизації, індивідуалізації, мультикультуралізації англійського суспільства, трансформацію його соціальної структури від жорстко ієрархічної до більш відкритої та динамічної.

ВИСНОВКИ

Отже, проведене дослідження теоретичних засад і практичних аспектів компліментів у сучасній лінгвістиці та англійській художній літературі дозволяє сформулювати низку узагальнюючих висновків щодо структурно-семантичних, прагматичних та лінгвокультурних особливостей компліментарних висловлювань. Комплімент як мовленнєвий акт позитивної оцінки характеризується багатовимірною природою, функціонуючи одночасно в когнітивному, комунікативному, соціокультурному та лінгвістичному вимірах.

У теоретичному аспекті комплімент постає як когнітивно-комунікативний феномен, що відображає механізми категоризації та оцінювання дійсності в мовній свідомості носіїв англійської мови. Компліментарні висловлювання реалізують позитивну оцінку через специфічні концептуальні структури, метафоричні моделі та аксіологічні параметри, детерміновані культурою. У прагматичному вимірі комплімент функціонує як мовленнєвий акт з іллокутивною силою експресиву, що виражає позитивне емоційно-оцінне ставлення мовця до адресата чи пов'язаних з ним об'єктів. Комплімент характеризується специфічними умовами успішності, конвенційними формами вираження та перлокутивним ефектом, спрямованим на встановлення позитивних міжособистісних стосунків.

Структурно-семантичний аналіз компліментів в англійській мові виявив їх типологічне різноманіття за об'єктом оцінки, структурною організацією, ступенем експліцитності, адресною спрямованістю, перлокутивним ефектом, емоційною інтенсивністю та ступенем конвенційності. Найпродуктивнішими синтаксичними моделями компліментів є декларативні речення з предикативним ядром "підмет + присудок", екскламативні конструкції з підсилювальними елементами та інтерогативні форми з імпліцитною позитивною оцінкою. Лексико-семантичне наповнення компліментів характеризується використанням оцінних прикметників, прислівників-інтенсифікаторів, метафоричних номінацій

та порівняльних конструкцій, що формують комплексну систему засобів вираження позитивної оцінки.

Лексико-семантичні засоби вираження компліментів в англійській мові становлять багаторівневу систему мовних одиниць, спрямованих на реалізацію позитивно-оцінної семантики. Центральне місце в цій системі посідають оцінні прикметники, що варіюються за семантикою, стилістичним забарвленням та ступенем інтенсивності оцінки. Вони доповнюються прислівниками-інтенсифікаторами, оцінними іменниками, дієсловами емоційно-оцінного ставлення та метафоричними конструкціями. Стилiстичні засоби, включаючи метафору, порівняння, гіперболу, літоту, оксиморон та епітети, збагачують експресивний та образний потенціал компліментарних висловлювань. Фразеологічні одиниці, ідіоматичні вирази та сталі словосполучення відображають культурно-специфічні моделі вираження позитивної оцінки, демонструючи зв'язок між мовою та національною культурою.

Синтаксичні конструкції компліментарних висловлювань демонструють різноманітність структурних моделей, що відповідають різним комунікативним інтенціям та контекстам. Декларативні речення забезпечують пряме, експліцитне вираження позитивної оцінки. Екскламативні конструкції підсилюють емоційний компонент компліменту. Інтерогативні форми дозволяють реалізувати комплімент як непрямий мовленнєвий акт, зменшуючи категоричність оцінки. Імперативні конструкції поєднують функцію компліменту з функцією спонування. Складні синтаксичні структури забезпечують аргументоване, деталізоване вираження позитивної оцінки. Еліптичні конструкції створюють ефект спонтанності та емоційності. Ця синтаксична різноманітність забезпечує функціональну гнучкість компліментів, їх адаптивність до різних комунікативних ситуацій та психологічних потреб комунікантів.

Гендерний аспект компліментів в англійській мові виявляє суттєві відмінності у компліментарній поведінці чоловіків і жінок, що проявляються у частотності використання компліментів, їх тематичній спрямованості, лексико-

семантичному наповненні, синтаксичній структурі та прагматичних функціях. Жінки використовують компліменти частіше, надаючи перевагу емоційно насиченим, деталізованим формам, орієнтованим на встановлення солідарності та емоційного зв'язку. Чоловічі компліменти характеризуються більшою стриманістю, лаконічністю, фокусуванням на досягненнях та здібностях. Гендерні відмінності проявляються також у реакціях на компліменти: жінки частіше применшують або заперечують позитивну оцінку, тоді як чоловіки більш схильні приймати компліменти без зменшення їх значущості. Ці гендерні особливості відображають соціокультурні норми та очікування щодо комунікативної поведінки статей в англomовному суспільстві.

Лінгвокультурна специфіка компліментів в англійській художній літературі відображає унікальні риси англійської комунікативної традиції, її цінності, норми та культурні моделі. Соціокультурні детермінанти вживання компліментів включають історичну еволюцію соціальних норм, класову стратифікацію, гендерні ролі, етикетні приписи та релігійно-етичні установки англійського суспільства. Літературний дискурс демонструє, як комплімент функціонував у різних історичних, соціальних та культурних контекстах, відображаючи трансформацію англійської культури від ієрархічного, статусно орієнтованого суспільства до більш егалітарного, індивідуалістичного та мультикультурного.

Національно-культурні особливості англійських компліментів включають стриманість та недомовленість, іронічність, повагу до приватності та соціальної дистанції, класову диференціацію, специфічні реакції на компліменти. Англійські літературні компліменти характеризуються неявністю та імпліцитністю, високою контекстуальною детермінованістю, регіональною варіативністю, ритуальністю у певних соціальних контекстах. Ці особливості формують унікальний англійський стиль компліментарної поведінки, що контрастує з компліментарними традиціями інших культур і часто стає джерелом міжкультурних непорозумінь, відображених у літературних текстах.

Порівняльний аналіз компліментів у творах різних історичних періодів англійської літератури виявляє еволюцію компліментарних висловлювань від формалізованих, риторично структурованих форм ренесансної доби до різноманітних, експериментальних, контекстуально зумовлених конструкцій сучасної літератури. Ця еволюція відображає трансформацію не лише мовних засобів вираження позитивної оцінки, але й культурних моделей міжособистісної взаємодії, соціальних норм та цінностей. Кожен літературний період демонструє специфічні форми, функції та контексти компліментів, що корелюють з естетичними ідеалами, соціальними структурами та комунікативними практиками відповідної епохи.

Лексико-семантична еволюція компліментів у різні історичні періоди виявляє трансформацію від високого стилю ренесансних компліментів через раціоналістичну лексику просвітницького періоду, емоційно насичену лексику романтизму, морально-етичну лексику вікторіанської епохи до психологічно орієнтованої лексики модернізму та культурно гібридної лексики постмодернізму і сучасності. Синтаксична еволюція демонструє рух від риторично структурованих форм до більш гнучких, експериментальних, контекстуально зумовлених конструкцій. Прагматичні функції компліментів трансформувалися від соціального позиціонування та демонстрації риторичної майстерності до психологічного саморозкриття, культурної гри, крос-культурної комунікації та афірмації ідентичності.

Компліменти в сучасній англійській літературі демонструють постпостмодерністські тенденції: повернення до реалізму та соціальної проблематики при збереженні постмодерністської саморефлексивності та культурної гібридності. Сучасні літературні компліменти характеризуються мультикультурними впливами, технологічною опосередкованістю, підвищеною рефлексивністю щодо культурних та соціальних контекстів. Тематично вони розширюють спектр об'єктів оцінки, включаючи екологічну свідомість, міжкультурну компетенцію, технологічну грамотність. Прагматично вони функціонують як засоби крос-культурної комунікації, афірмації ідентичності,

подолання соціальних бар'єрів. Ці тенденції відображають адаптацію англійської компліментарної традиції до нових соціальних реалій глобалізованого, мультикультурного, технологічно опосередкованого світу.

Перспективними напрямками подальшого дослідження компліментів у англійській мові та літературі є: поглиблений аналіз компліментів у різних типах дискурсу (медійному, політичному, освітньому); дослідження трансформації компліментів у цифровому комунікативному середовищі; поглиблене вивчення міжкультурних аспектів компліментів у контексті глобалізації та мультикультуралізму; аналіз компліментів з позицій когнітивної лінгвістики та нейролінгвістики; дослідження дидактичних аспектів навчання компліментарній поведінці в контексті вивчення англійської мови як іноземної. Ці напрями відображають міждисциплінарний характер дослідження компліментів як комплексного лінгвокультурного феномену.

Таким чином, компліменти функціонують не лише як мовленнєві акти позитивної оцінки, але й як важливі соціокультурні феномени, що відображають систему цінностей, комунікативних норм та поведінкових моделей англійської лінгвокультури. Їх структурно-семантичні, прагматичні та лінгвокультурні особливості формують цілісну систему засобів вираження позитивної оцінки, що еволюціонує відповідно до змін у соціальній структурі, культурних цінностях та комунікативних практиках англосовного суспільства. Подальше дослідження компліментів як когнітивно-комунікативних феноменів сприятиме поглибленню розуміння взаємозв'язку мови, культури та комунікації в сучасному глобалізованому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2019. 344 с.
2. Безугла Л. Р. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 332 с.
3. Белова А. Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики. Мовні і концептуальні картини світу : зб. наук. праць. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2017. Вип. 10. С. 11–16.
4. Гладуш Н. Ф. Прагматичні аспекти висловлювання і дискурсу. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2020. 200 с.
5. Годунок З. В. Комплімент в сучасній лінгвопрагматичі: теоретичний аспект. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2018. Вип. 38. С. 167–170.
6. Гончарова Н. В. Оцінка як домінантна комунікативна стратегія компліменту. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. 2019. № 867. С. 22–26.
7. Грайс Г. П. Логіка і мовленнєве спілкування / пер. з англ. С. В. Крикун. Київ : Основи, 2017. 208 с.
8. Денисюк Е. В. Феномен маніпуляції: мовленнєвий аспект : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 372 с.
9. Карасик В. І. Мовленнєві жанри в соціолінгвістичному висвітленні. Київ : Наукова думка, 2018. 198 с.
10. Корольова А. В. Типологія комунікативних стратегій мовленнєвої поведінки в ситуаціях конфлікту. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 13. С. 160–163.
11. Кунець Х. Б. Прагматика компліменту в сучасному англomовному дискурсі. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Кропивницький, 2020. Вип. 187. С. 193–199.

12. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 196 с.
13. Петренко О. М. Дискурсивні особливості реалізації вербальних та невербальних компонентів позитивної оцінки. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2017. Вип. 12. С. 182–186.
14. Почепцов Г. Г. Прагматика тексту. Київ : Наукова думка, 2018. 290 с.
15. Приходько Г. І. Категорія оцінки в контексті зміни лінгвістичних парадигм : монографія. Запоріжжя : Кругозір, 2018. 240 с.
16. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2019. 844 с.
17. Семенюк О. А. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : Академія, 2020. 240 с.
18. Ставицька Л. О. Гендер: мова, свідомість, комунікація : монографія. Київ : КММ, 2017. 440 с.
19. Сусов І. П. Лінгвістична прагматика. Вінниця : Нова книга, 2019. 272 с.
20. Формановська Н. І. Мовний етикет і культура спілкування. Київ : Вища школа, 2017. 160 с.
21. Аймер К. Розмовні рутини в англійській мові: умовність і творчість. – Лондон: Рутледж, 2019. – 292 с. : іл.
22. Блюм-Кулька С., Хаус Дж., Каспер Г. Крос-культурна прагматика: прохання та вибачення. Норвуд, Нью-Джерсі: Видавнича корпорація Ablex, 2020. – 300 с. : іл.
23. Боксер Д., Пікерінг Л. Проблеми представлення мовленнєвих актів у матеріалах ELT: Випадок компліментів. Журнал ELT. 2018. Том 49 (1). Р. 44-58.
24. Браун П., Левінсон С. Ввічливість: деякі універсалії у вживанні мови. Кембридж: Видавництво Кембриджського університету, 2017. – 358 с. : іл.
25. Коутс Д. Жінки, чоловіки та мова: соціолінгвістичний опис гендерних відмінностей у мові. 3-тє вид. Нью-Йорк: Рутледж, 2021. – 368 с. : іл.
26. Калпепер Дж. Неввічливість: використання мови для образи. Кембридж: Видавництво Кембриджського університету, 2018. – 292 с. : іл.

27. Еккерт П., Макконнелл-Джінет С. Мова і гендер. 2-ге видання Кембридж: Видавництво Кембриджського університету, 2018. – 336 с. : іл.
28. Ферклаф Н. Мова і влада. 3-тє вид., Лондон: Рутледж, 2019. – 308 с. : іл.
29. Флауердью Дж. Дискурс в освіті англійської мови. Нью-Йорк: Рутледж, 2018. – 272 с. : іл.
30. Голато А. Компліменти та відповіді на компліменти: граматична структура та послідовна організація. – Амстердам: Видавнича компанія Джона Бенджамінса, 2019. – 280 с. : іл.
31. Грайс Г. П. Етюди зі слів. Гарвард: Видавництво Гарвардського університету, 2020. – 406 с. : іл.
32. Герберт Р. К. Етнографія англійських компліментів і відповідей на компліменти: контрастивний етюд. Контрастивна прагматика / під редакцією В. Олексі. Амстердам: Видавнича компанія Джона Бенджамінса, 2018. Р. 3–35.
33. Холмс Дж. Робити компліменти: стратегія ввічливості, що віддає перевагу статі. Журнал прагматики. 2019. Том 12. Р. 445–465.
34. Холмс Дж. Жінки, чоловіки і ввічливість. – Лондон: Рутледж, 2018. – 232 с. : іл.
35. Яворський А. В. Сила мовчання: соціальна та прагматична перспективи. Лондон: Видавництво SAGE, 2017. – 208 с. : іл.
36. Джакер А. Х. Історія англійської та англійської історичної лінгвістики. Штутгарт : Ernest Klett Verlag, 2019. – 274 с. : іл.
37. Каспер Г., Блюм-Кулька С. Міжмовна прагматика. Нью-Йорк: Видавництво Оксфордського університету, 2018. – 253 с. : іл.
38. Лакофф Р. Т. Мова і місце жінки: Текст і коментарі. Нью-Йорк: Видавництво Оксфордського університету, 2020. – 320 с. : іл.
39. Ліч Г. Н. Принципи прагматики. – Лондон : Лонгман, 2019. – 264 с. : іл.
40. Левінсон С. К. Прагматика. Кембридж: Видавництво Кембриджського університету, 2017. – 438 с. : іл.

41. Лочер М. А., Уоттс Р. Дж. Теорія ввічливості та робота у відносинах. Журнал досліджень ввічливості. 2019. Том 1 (1). Р. 9–33.
42. Манес Дж., Вольфсон Н. Формула компліменту. Розмовна рутинна: Дослідження в стандартизованих комунікативних ситуаціях і заздалегідь змодельованому мовленні / під редакцією Ф. Кулмаса. Гаага: Видавництво Мутон, 2020. Р. 115–132.
43. Міллс С. Стаття і ввічливість. Кембридж: Видавництво Кембриджського університету, 2019. – 288 с. : іл.
44. Мустафа А. С. Дослідження гендерної та мовної освіти: огляд. Журнал викладання та дослідження мови. 2018. Том 4 (3). Р. 454–463.
45. Померанц А. Відповіді на компліменти: Нотатки про співпрацю кількох обмежень. Дослідження з організації розмовної взаємодії / під редакцією Дж. Нью-Йорк: Академічна преса, 2018. Р. 79–112.
46. Раш Ф. Дж. Мова ввічливості і ввічливості в німецькій мові XVIII століття. Журнал історичної прагматики. 2017. Том 3 (1). Р. 23–47.
47. Серль Ж. Р. Мовленнєві акти: Есе з філософії мови. Кембридж: Видавництво Кембриджського університету, 2020. – 214 с. : іл.
48. Спенсер-Оуті Х. З культурної точки зору: Управління взаєморозумінням за допомогою розмови між культурами. – Лондон : Континуум, 2018. – 384 с. : іл.
49. Таннен Д. Гендер і дискурс. Нью-Йорк: Видавництво Оксфордського університету, 2019. – 240 с. : іл.
50. Таннен Д. Ви просто не розумієте: жінки і чоловіки в розмові. Нью-Йорк: Вільям Морроу і компанія, 2018. – 352 с. : іл.
51. Томас Дж. Значення у взаємодії: Вступ до прагматики. – Лондон : Рутледж, 2017. – 240 с. : іл.
52. Уоттс Р. Д. Ввічливість у мові: дослідження в її історії, теорії та практиці. Берлін : Мутон де Грюйтер, 2018. – 404 с. : іл.
53. Вежбіцька А. Крос-культурна прагматика: семантика людської взаємодії. Берлін : Мутон де Грюйтер, 2020. – 504 с. : іл.

54. Вольфсон Н. Емпірично обґрунтований аналіз компліментів в американській англійській. Соціолінгвістика та засвоєння мови / під редакцією Н. Вольфсона, Е. Джадда. Роулі, Массачусетс: Ньюбері Хаус, 2019. Р. 82–95.

55. Юань Ю. Компліменти та відповіді на компліменти китайською мовою Куньмін. Прагматика. 2018. Том 12 (2). Р. 183–226.